

პოეზია

გიორგი ბატახაშვილი

გივი ჩილვინაძე

ჯიმშერ შენგელაია

პროზა

ნინო ჭელიძე

ლუკა ბაქანიძე

სოსო მეშველიანი

ხრიტიანა-ესეისტინა

თამარ გელიტაშვილი -

- ნაირა გელაშვილის

მინირომანზე

გაბრიელ
გაბრიელაშვილი

საქსა
1852

N1 2024

ცისკარი

№ 1 // 2024

ლიტერატურული – საზოგადოებრივი
ჟურნალი

მთავარი რედაქტორი
ამირან გომარტელი

პასუხისმგებელი რედაქტორი
თამარ გელიტაშვილი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა
მარინე სიყმაშვილი

დიზაინი
ირაკლი უშვერიძე

ჟურნალი გამოსდის
საქართველოს კულტურის, სპორტისა
და ახალგაზრდობის
სამინისტროს ხელშეწყობით

საქართველოს
პარლამენტის, სპორტისა
და ახალგაზრდობის
სამინისტრო

ciskari1852@gmail.com
<https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/2>

სარჩევი

შენ უკვდავების ხარ ბინალარი		სოსო მეშველიანი	46
გურამ ბენაშვილი	4	მინიატურები	
გალაკტიონი		ხრიტიანა-ესეისტია	
ნინო დარბაისელი-სტრონი	11	თამარ გელიტაშვილი	52
გუმბათი უცნაური		ნაირა გელაშვილის	
სასახლისათვის		რომანის შუქ-ჩრდილები	
პოეზია		დრამატურგია	
გიორგი ბალახაშვილი	17	გიორგი შერვაშიძე	62
გივი ჩილვინაძე	25	ამერიკული ოცნება	
ჯიმშერ შენგელია	30	ახალი თარგმანები	
პროზა		ელჩინ აფანდიევი	82
ნინო ქელიძე	34	ბალადადამის პირველი	
მინიატურები		სიყვარული	
ლუკა ბაქანიძე	40	აზერბაიჯანულიდან თარგმნა	
ლუსის ძიებაში		ოქტაი ქაზუმოვა	

ავტორთა საყურადღებოდ!

რედაქციაში შემოსული მასალები ავტორებს არ უბრუნდებათ;
გთხოვთ, მასალების ელვერსია გადმოგზავნოთ ვორდის ფაილით;
ჟურნალის ყოველი ნომრის ელვერსია მომდევნო ნომრის გამოსვ-
ლისთანავე განთავსდება საქართველოს პარლამენტის ეროვნული ბიბ-
ლიოთეკის ციფრულ ბიბლიოთეკა „ივერიელში“ – <https://dspace.nplg.gov.ge/handle/1234/2>

შენ უკვდავების ხარ ბინადარი

გაოგნებულია
ქმ ახოვ

1959 წლის 17 მარტი – დღე მწუხარე და ტრაგიკული, ამავედროულად – უკვდავების მიმნიჭებელიც. ამ დღიდან ქართული პოეზიის ორბიტაზე ახალი წელთაღრიცხვა იწყება – პოსტგალაკტიონისეულ ეპოქად სახელდებული. ამით უკვე ყველაფერია ნათქვამი. არადა, სიტყვის ჯადოქარმა, უთქმელი რომ აღარაფერი დატოვა, ფაქტობრივად, ისიც იწინასწარმეტყველა, მის შემდგომ ეპოქას მისი სახელით რომ მოიხსენიებდნენ. საკუთარ უკვდავებაში დარწმუნებულმა, ალბათ, უფრო ჩვენს დასამშვიდებლად თქვა:

„ვინა თქვა შენი გარდაცვალება,
არა, სწორედ დღეს შენ დაიბადე“.

მისთვის მართლაც –

„სიკვდილის გზა არაა არის
ვარდისფერ გზის გარდა“.

გურამ ბენაშვილისა და ნინო დარბაისელის წერილებით ვეხმიანებით გალაკტიონის გარდაცვალების 65-ე წლისთავს.

გურამ ბენაშვილი

გალაკტიონი

გალაკტიონის ფენომენი ქართული კულტურის ერთი მეგაპრობლემატაგანია. სასურველია სისტემურად იქნას აღქმული მისი ესთეტიკური თუ მსოფლმხედველობრივი პარადიგმები, მისი სახეობრივი აზროვნების სინქრონული და დიაქრონული ასპექტები, სრულყოფილად იქნას გაცნობიერებული იმ სულიერი პროცესების ონტოლოგია, რომელმაც წარმოშვა ეს კოლოსალური შემოქმედი. ოდენ დილეთანტური წარმოდგენებიდან თუ ამოიზარდა თვალ-

საზრისი გალაკტიონის პირველი წიგნის ფსევდორომანტიზმსა და ეპიგონურ დისკურსზე. ანალოგიურივე ნონსენსია „თქმულება“ პოეტის „არტისტული ყვა-ვილების“ ჰერმეტიზმსა და შეუცნობელ ბუნდოვანებაზე, რომელიც მარადიულ ალქიმიურ ქმნილებად უნდა „შეაბერ-დეს“ საუკუნეებს.

ბუნებრივია, პოეტის ლირიკულ შედევრთა ამგვარი „ინტერპრეტაციები“ ანელებდნენ, შორიდან ტკბობის ნეტარებითა ავსებდნენ მკითხველთა ცნობიერებას. სასურველია „გარღვევა“ პოეტის ე.წ. „ეზოთერიული“ ჰორიზონტებისაკენ, სახეობრივი აზროვნების იმ ჯადოსნური შრეებისაკენ, რომელნიც შესაძლებელს გახდიდნენ მათი ადამიანური ნარატივის შეცნობას, წვდომას სულის იმ „ფანტასმაგორიული ლაბირინთებისა“, რომლის გამოსხივებანი უძვირფასეს სამკაულებად აღებეჭდა მრავალი ბინიერებით შებლალულსა და ღირსებააყრილ საუკუნეს.

პოეტის ადრეული ლირიკის ანალიტიკური კვლევა 1914 წელს გამოცემული ლექსების იმ პირველ წიგნზეა პროეცირებული, რომელიც საზოგადოებისაგან უმაღლეს მოვლენად იქნა აღქმული. დავინყებულები რომატიკული ხილვების რეანიმაცია და გალანტური სულიერი პეიზაჟებისაკენ შემობრუნების ტენდენცია ამ წიგნს განსაკუთრებულ სიბლეს სძენს დღესაც. როგორც ახალი პოეზიის „პირმშომ“, მან აშკარად გამოკვეთა რომანტიკულ ცნობიერებაზე ორიენტირებული „ახალი პოეტიკის“

უნიკალური შესაძლებლობები. „სადინარი“ მისცა იმ ეპოქალურ პოეტურ ევოლუციას, რომელმაც აპოგეას „არტისტულ ყვავილებში“ მიაღწია...

აქ, ამ პირველ წიგნში უკვე აშკარად გამოვლინდა ჭაბუკი პოეტის სულიერი ინსტინქტები, გრძნობათა და განცდათა ვიბრაციის „უცხო“ მელოდიურობა... ჭეშმარიტი „რენესანსის“ პროცესი აქედან, ამ წიგნიდან დაიწყო, რომელმაც სტილისტური ეკლექტიკის მიუხედავად, კონცეპტუალური საფუძველი შეუქმნა იმ ახალ სააზროვნო სტრატეგიას, რომელმაც სრულად გააბრწყინა პოეტის შესაძლებლობები.

გალაკტიონი და სიმბოლიზმი ის „მაინტრიგებელი“ თემაა, რომელმაც მრავალნი დააფიქრა და განსჯა-ანალიზისათვის განაწყო. დღევანდელი გადასახედიდან გაცილებით „უსაფრთხო“ და მიმზიდველიც კია გალაკტიონის ონტოლოგირება და მისი სიმბოლიზმის „აღმსარებლად“ გამოცხადება. იყო თუ არა ის ერთ დროს ჩვენში ტაბუირებული ლიტერატურული „სკოლის“ ადვოკატი, ანუ ორთოდოქსი სიმბოლისტი, თუ იგი მასთან მხოლოდ დროებითი „გამიჯნურების“ ტკობით კმაყოფილდებოდა და გალანტური რევერანსებით ირთობდა თავს? აი, ის კითხვა, რომელსაც, ვფიქრობ, ამაოდ უტრიალებენ სიმბოლიზმისადმი „ალერგიულად“ განწყობილი პერსონები.

გალაკტიონის „ექსტრავაგანტური“ სახისმეტყველების კლასიკურ გამოვლინებად მისი 1919 წელს გამოცემული, რიგით მეორე პოეტური კრებულად – „არტისტული ყვავილები“ ითვლება. სწორედ მასში გაცხადდა გალაკტიონის ინდივიდუალობა, მისი თამამი და სრულიად უნიკალური პოეტური სუბსტანცია, წარმოსახვითი და რეალისტური კატეგორიების განუმეორებელი სემანტიზაცია. სიმბოლიზმი თუ სიტყვის მაგიური განცდის აპოთეოზი და იდუმალებათა ესთეტიკის ხელოვნებაა, თუ იგი მეტაფიზიკური ხილვების, ნახევარტონების, ნიუანსირებისა და მინიმუმების, ანუ გამოუთქმელის გამოთქმვა,

თუ მუსიკა და კეთილზმონებაა მისი სათავე, ხოლო სულიერი განგაში განწყობილებათა ლაიტმოტივი, გამოდის, რომ გალაკტიონი კლასიკური განსახიერება ყოფილა სიმბოლიზმისა და ეს ქართული პოეზიის მაღალ ღირსებად უნდა იქნას აღქმული.

რაც შეეხება ორთოდოქსობას, მოგვიანებით, ობიექტურ მიზეზთა გამო, მას აეკრძალა მისთვის ესოდენ ორგანულ შეგრძნებათა და ემოციათა სიმბოლისტური კატეგორიებით გაცხადების უფლება, ამიტომაც „აჰყვა“ იგი საყოველთაოდ ნორმირებულ და უალტერნატივო „სოცრეალიზმის“ ტალღებს, თუმც, ისიც უნდა ითქვას, რომ „ნაივური თავისმოტყუებით“ ნაკარნახევ კონფორმისტულ „გატაცებას“, როგორც ჩაკლული სულის ამოძახილი, დროდადრო, დასავინწყებლად განწირული პოეტური ვიზიონები ენაცვლებოდა. სრული გამჭვირვალება და დროებასთან „შერწყმა“ ის აუცილებელი „საზღაური“ იყო, რომელმაც ვერა და ვერ გაანელა წარსულის ნოსტალგია. „უძველეს დროის, მაინც ვერას გზით, განცდებს ეს მუზა ვერ შეელია“-ო, მოსთქვამდა უკვე მიმწუხრს მიტანებულ პოეტი.

ძველ, დაუვიწყარ სიზმართა ნეტარ ზმანებებში „ლივლივებდა“ სინამდვილესთან ნიადაგ შეუთავსებელი, ყველასთვის თითქოს ძვირფასი და მაინც „უცნობი“ გალაკტიონის რომანტიკული სული. „არტისტული ყვავილების“ პოეტური თრთოლვა, როგორც მისი მენტალობის „მანიფესტაცია“, თვით უსასტიკესმა დრო-ჟამმაც ვერ ჩაკლა და დაადუმა. რამდენადაც შესაძლო იყო, მან უერთგულა ძველ ზემთაგონებას, ორთოდოქსობა კი, ალბათ, სხვა არაფერია. რუსმა სიმბოლისტებმა ესეც ვერ შეძლეს: ნაწილი მათი სამშობლოს სამუდამოდ გაეცალა, ნაწილი „ბოლშევიკთა“ რიგებში ჩადგა და დადუმადა, ხოლო ნაწილი ადამიანთა ნამებაზე დაფუძნებული იდეოლოგიის მხატვრულ მესიტყვედაც კი იქცა.

გალაკტიონი, როგორც პოეტი და

პიროვნება კლასიკური განსახიერებაა ჰეგელის ფილოსოფიური კონცეპტისა, რომ ადამიანი სრული ანარეკლია მისივე „საქმიანობისა“. უნიკალური ტრანსცენდენციის „ნებითა“ და იმპულსებით იძენება გალაკტიონის პიროვნულ-საზოგადოებრივი ხატი, მისი „არტიზმი“ თუ უჩვეულო შლეიფი გრემასებისა. აქედანვეა მისი ნიღბების გალანტური ფერისცვალებანი. მისი სახით კიდევ ერთი გენიალური „მარგინალი“ იქცა თავისივე ნებით შექმნილი ცხოვრების დრამატურგის პროტაგონისტად, რათა მტრულად მაყურებელი თვალისათვის დაემალა და გადაერჩინა მისი ერთადერთი სანუკვარი სიმდიდრე – სულიერი თავისუფლება, ასე აუცილებელი ქეშმარიტი პოეზიისათვის.

გალაკტიონის არაერთი პოეტური მედიტაცია სიზმრისეული „ესთეტიკითა“ მოდელირებული. ღამეული ფანტაზმები უნარმტაცეს მუსიკალურ ჰანგებად სუბლიმირდება და ლირიკული „გმირის“ ინსტინქტებს წარმოსახავს. ეს ის სიურრეალისტური ტრანსია, რომელსაც ანდრე ბრეტონი აღიქვამს როგორც „არსებობის სულიერ ნერტილს“, რომელშიაც სიცოცხლე და სიკვდილი, რეალური და ირეალური, წარსული და მომავალი, სიტყვა და დუმილი ანტინომიურ ცნებებად უკვე აღარ აღიქმებიან...“ გალაკტიონის პოეტური „ინიციაციების“ ანალოგად იაზრება ჟორჟ ბატაის რეფლექსიაც – სიკეთისა და ბოროტების, ტკივილისა და სიხარულის ანტინომიათა მოჩვენებითობაზე. ამგვარი ამბივალენტური ხილვები პოეზიის „პროვოკაციული“ მოდულაციების შედეგია და მისი მხატვრულ ცნობიერებაში სტრუქტურირება, გალაკტიონის რანგის „ეზოთერიკოსს“ თუ „მიეტევაბა“. მხოლოდ სულიერი დიაპაზონია ის კორელატი, რომლის ირგვლივაც ლაგდებიან პოეტის რჩეულ სიტყვათა „ლეგიონები“. მისი მაგიური ინტუიცია პირველი შეიცნობს ყოფიერების ფორმათა ცვალებადობას, მის ახალ სტადიაში გადასვლას. კულტურის პარადიგმათა სუბლიმაციის აუცილებლობას.

სწორედ ამგვარი ესთეტიკური და იდეოლოგიური რეფლექსირების ილუსტრაციაა „არტიზტიული ყვავილების“ მოულოდნელი, სულის ენაში რეალიზებული პოეტიკა. ჰანგის ჟღერადობა აქ იდეათა უნატიფეს მუსიკად გარდაისახა და „აიძულა“ აღმქმელი, ესთეტიკური ტკობა რეფლექსირების თანამდევ აქტად ექცია. პოეზიის ემოციური აკორდი მასში ინტელექტუალური აღქმის ინგრედიენტია და მასთან ბოლომდე განდობის აუცილებლობითაა აღბეჭდილი. ამიტომაც არის აღიარებული ამ წიგნის ავტორი შემოქმედებითი ცნობიერების ახალი ფაზის დამამკვიდრებლად.

ლიტერატურული ტექსტის ორიენტირება სხვა კულტურათა ნარატივზე, ანუ სხვა და სხვა სტილისა თუ პოეტიკის ელემენტებით ე. წ. „თამაში“ ერთობ პიკანტური „ცდომილებაა“ მოდერნისა. ამგვარი ალუზიებით „ჟონგლირება“ არც გალაკტიონისთვის იყო უცხო და არაორგანიული. იგი დრო და დრო, საკუთარ პოეტურ ოპუსებში, განსხვავებული კულტურული პლასტების ინკორპორირებას ახდენდა, ანიჭებდა რა მათ გამომსახველობის სრულიად ახალ კონფიგურაციას. ამ ტიპის პოეტური ქმნილებანი ერუდირებულ მკითხველზეა პროეცირებული და კულტურული მეხსიერების მაღალ ხარისხს ითვალისწინებს. ანტიკური, ბიბლიური თუ სხვა ისტორიულ-ლიტერატურული ალუზიებითა და რემინისცენციებით აღბეჭდილი მისი პოეზია უნივერსალურ ინტელექტუალურ წარმოსახვებს აძლევს დასაბამს. რაც შეეხება გალაკტიონის ხელრთვით „შესრულებულ“ ორნამენტულ სტილისტიკას, იგი სრულიად უნიკალური მოვლენაა ქართულ პოეზიაში. მუსიკის, ფერწერისა და ქანდაკების ესთეტიკით მოდელირებული მისი ლირიკული ვიზიონები თვისებრივად ახალ ეტაპს ქმნიდნენ ეროვნულ მხატვრულ ცნობიერებაში. სიტყვის ამგვარი უნივერსალიზაციიდან გამომდინარე, მისი ენობრივი დიაპაზონი პერმანენტულად ფართოვდებოდა ხელოვნების სხვა დარგთა სტილური ინგრედიენტებით.

გალაკტიონის ლინგვისტური არა-ბესკების ჯადოსნურ ხატოვანებას, მის ფერადოვან სემანტიკურ მოზაიკასა და სტილისტიკას მნიშვნელოვანნილად სააზროვნო არეალის ის მულტიკულტურული გარემო განაპირობებდა, რომლის მიმართ იგი არასოდეს ყოფილა ინდიფერენტული.

კონცეპტუალური მნიშვნელობისაა შემოქმედის სრული „დამოუკიდებლობის“, მისი ეპოქის სულიერ „მონსტრთა“ გავლენებიდან განრიდებისა თუ თავდახსნის თემა. ვირტუალური „ტირანიიდან“ დისტანცირება იშვიათი „ფუფუნება“ იყო შემოქმედისათვის.

გალაკტიონმაც ნიკოლოზ ბარათაშვილისა თუ ევროპული მოდერნიზმის, ანუ ნიცშე-ვაგნერიანობასთან ასოცირებული ესთეტიკისაგან „გათავისუფლება“ არა ერთხელ სცადა, თუმც მათგან მაინც ბოლომდე ვერ „განინმინდა“. როგორც ჩანს, მისთვის, მისი სულიერი მენტალობისათვის, მათი მაგიური ექო უფრო ორგანული იყო, ვიდრე მაცდუნებელი.

„მერანის“ გენიალური ავტორის სულის ფილოსოფია და მასში განფენილი რომანტიკული „პეიზაჟები“, ანალიტიკური რეფლექსიები და მეტაფიზიკური მოტივაციები გალაკტიონის თანმდევი ინგრედიენტებად იქცა. რაც შეეხება ნიცშესა და ვაგნერის (ბოდლერისა და სიმბოლიზმის) მითოპოეტური ცნობიერების, როგორც კულტურული კატეგორიის აღქმას, იგი გალაკტიონის პოეტურ რეფლექსიათა ერთ მყარ პარადიგმად დამკვიდრდა. მათგან იმპულსირებული ლირიკული მედიტაციები „ირაციონალური“ ცნობიერების შედეგებად გარდაისახნენ და სრულიად ახალი სული შთაბერეს ეროვნულ პოეზიას.

საუკუნის „პროვოკაციულ ცდუნებებს“ ხელი არ შეუშლია მისთვის სრულყოფილად წარმოესახა საკუთარი იდენტობის ამრეკლავი სულის უნიკალური ქმნილებები და რაც მთავარია, შეექმნა განუმეორებელი მელოდიები... სიტყვათა მუსიკალური სილუეტების მომაჯადოებელი მოზაიკა. ლირი-

კა იყო მისთვის და მასში დროისა და სივრცის „მეუფე“, ნეტარი მარტოობის ზღაპრული „კომპი“, საიდანაც ამაყად სჭვრეტდა ანმყოს ამაოებასა და მომავალს, მასავით გენიალურ „მარგინალთა“ ამ ერთადერთ რომანტიკულ „სამშობლოს“. უსასტიკესი კატაკლიზმებით აღბეჭდილი დროის სუსხი, ბუნებრივია, გალაკტიონმაც ინვნია. ამ შემადრწუნებელი რეალობისაგანაცაა მისი როგორც ადამიანის აშკარად დარღვეული ფსიქიკური ნონასწორობა, თვალმისაცემი „ლაფსუსები“ და არაკომუნიკაბელობა. აქედანვეა მის ირგვლივ შეთხზული ოდიოზური ლეგენდებიც. მისთვის, სრულიად ლოგიკურია, ყველაზე მტკივნეული იყო ის, რომ ინგრეოდა და უჩინარდებოდა ეროვნული სულიერება და მისგან იმპულსირებული იდეალები.

ჭეშმარიტად ბესტიარულ გარემოცვაში ცდილობდა იგი გაეცნობიერებინა არსებობის ფილოსოფია, შეეცნო ირგვლივ გამეფებული ქაოსი, როგორც საყოველთაო ფსიქოზისა და სოციალური სიდუხჭირის მაპროვოცირებელი ძალა. ლოგიკურია ისიც, რომ სრულიად პარალიზებული საზოგადოების წევრი, თუნდაც პოეტი, ვერ აღასრულებდა სისხლიან რეჟიმთან მებრძოლის როლს. საგულისხმოა, რომ მას ამ დროს არც რომანტიკული „სიმღერების“ ჟამი უდგას, რადგან მშვენივრად იცის, რომ „რომანტიკა“ მხოლოდ უიმედო სულისთქმაა. ჯოჯოხეთური დროისათვის უქმიცა და სახიფათოც. მისთვის უალტერნატივო იყო, „აღმოეჩინა“ ახალ სააზროვნო ნიშანთა სისტემა, სემიოტიკური „რეზუსი“, რომელიც ოფიციალისათვის ბუნდოვანი ენით აირეკლავდა სინამდვილის ტრაგიკულ დრამატურგიას. რაც შეეხება მის წარსულსა თუ მომავალში ინტეგრირებას, ეს მისი პირობითად მეორე შემოქმედებითი პერიოდისთვისაა დამახასიათებელი. ასეთი იყო გალაკტიონის შემოქმედებითი ყოფიერების სტრატეგია... მის სულიერ გრადაციათა „ტრაექტორია“. სათანადო ლიტერატურული პრაქტიკაა საჭირო, რათა „გაუშინაურდე“ და გა-

უცხოების გარეშე განვლო გალაკტიონის სემანტიკური აბსტრაქციებითა და ლინგვისტური მოდულაციებით აღბეჭდილი პოეტური ტექსტები. თვით ის, მთელი თავისი სუბსტანციით, მხოლოდ მისივე პოეზია იყო. რაიმე სხვისათვის იგი უბრალოდ აღარც კი არსებობდა, აღარ „ვარგოდა“, აღარ „რჩებოდა“. ყველაზე უკეთ თვითონვე ითვალსაზრისუბნებდა იმ კოლოსალურ გავლენას, რომელიც „თავს მოახვია“ თანამედროვეთა ფიქრსა და აზროვნებას.

ნიკოლოზ ბარათაშვილის შემდეგ სრულიად განსაკუთრებულია გალაკტიონის სუბიექტივიზმი, მისი ფილოსოფიური თუ ესთეტიკური აქცენტები, ფერისა და მელოსის ინტენსივობა. კულტურულ-ისტორიული ციტატებით, ალუზიებით, რემინისცენციებითა თუ სხვა ინტერტექსტუალური ვარიაციებით „მანიპულირება“ პოეტის სულიერების ფართო ჰორიზონტებს გადახსნის მკითხველის წინაშე. „ღამეული ხილვების წარმოსახვისას, – წერდა ჯოისი, – ვგრძნობდი, რომ შეუძლებელი იყო მომეძია სიტყვები მათ ჩვეულებრივ კავშირებში... რადგან ისინი, ამ შემთხვევაში, სრულიადაც არ გამოხატავდნენ ღამის საგნებს დინამიკაში, სხვადასხვა სტადიასა თუ გრადაციაში – ცნობიერში, ნახევრად ცნობიერსა და ბოლოს არაცნობიერში. მივხვდი, რომ ბუნებრივი ურთიერთკავშირებით სიტყვებს ამის გადმოცემა არ შეეძლოთ“.

დიდი მწერლის ამგვარი რეფლექსიები საოცრად ახლობელი იქნებოდა გალაკტიონისთვისაც. ის, როგორც ქართული პოეტური აზროვნების ნოვატორი, სრულიად კანონზომიერად ინანილებს XX საუკუნის კულტურის უდიდეს ავტორიტეტთა ღირსებას.

ესეიში – „პოეტი და დრო“ მარინა ცვეტაევა წერს: „ყოველ თანამედროვეობას ორი „კუდი“ აქვს – კუდი რესტავრატორული და კუდი ნოვატორული... და ერთი უარესია მეორეზე“.

ამოუწურავი და უსაზღვროა გალაკტიონის სულსა და გონებაში განფენი-

ლი თანამედროვეობის დიაპაზონი და იგი მარადისობისკენაა ორიენტირებული, მისთვის არსებითად მხოლოდ დროა ისტორიის რეალური შინაარსი... მისი ერთიანი სინქრონული აქტი. გალაკტიონის პოეტური ხატი, როგორც „საგანთა სული“ და ცნობიერების კულტურის ნიშანი (სიტყვა-ფსიქეა), ადამიანის სუბსტანციის გამომხატველიცაა და მისი ხსოვნის ერთადერთი საიმედო თავშესაფარიც.

ლიტერატორთა თაობების განსჯის საგანი იყო გალაკტიონის პოეზიის ირაციონალიზმი. ერთნი მიიჩნევდნენ, რომ იგი ოდენ მხოლოდ მეტაფიზიკური ტკბობისათვის იყო „განწირული“, ლიტერატორთა სხვა პოპულაცია სხვაგვარად ფიქრობდა და ცნობიერად იგემოვნებდა პოეტის ლირიკას. ირაციონალურის ტრიუმფისა და წმინდა ესთეტიზმის გალანტური „შლეიფი“ დღესაც არ „ჩამოსცილებია“ საუკუნის შედეგს – „არტისტულ ყვავილებს“.

ჭეშმარიტად უნიკალურია პოეზია, რომელიც „იდუმალი ლაბირინთებისა“ და სემანტიკური „მირაჟების“ მიუხედავად, ესთეტიკური ნეტარების საბურველში გხვევს და უპირობოდ გაღიარებინებს თავს გენიალურ ქმნილებად. გალაკტიონის სააზროვნო სტრატეგიის მიხედვით ხელოვნება (პოეზია) იდეალისტურ, მეტაფიზიკურ თუ რელიგიურ დომინანციათა შეხვედრისა და შერწყმის პოდიუმია, რომელიც ზემთაგონების ფაზაში სუბლიმირდება სრულიად განსაკუთრებულ სუვერენულ სამყაროდ. მას არა მხოლოდ მახვილი ხედვა, არამედ ფანტასტიკური სმენა აქვს. ძნელია „აჰყვე“ და გრძნობა-გონებით შეერწყა მისი სუბიექტივიზმის მოულოდნელ მოდიფიკაციებს. თუმცა ეს ნეტარი „ტანჯვა“ კომპენსირდება სულიერი ტკბობის სრულიად განსაკუთრებული გრადაციებით. ადრეული გალაკტიონის პოეზიაში პრევალირებს არა მშვიდი ანალიტიკისა და ლოგიკის დისკურსი, არამედ „დესტრუქციულ“ იმპულსთა ფარული ჰარმონია. მხოლოდ მისთვის ცხადი თავისუფლებით

„თრობა“. იგი თითქოს შორეული სივრცეებიდან ეცხადება მკითხველს და ლექსის იდუმალებაშივე უჩინარდება. ტოვებს რა თავისუფალი ფიქრის იმპულსსა და უფლებას. გალანტიური სულის თრთოლვის ექოს, რომანტიკულის ნოსტალგიას. აღსარებისა თუ მონანიების, დაცემისა თუ აღორძინების სევდასა და პათეტიკას. თავისი აზროვნებითა და ყოფიერებით, იგი სულიერი „მოციქულის“ ტრაგიკულ ხვედრს ეთაყვანებოდა. აქედანვე იყო გამორჩეულობისა და ხალხის მესხიერებაში „მწუხარე სახის რაინდად“ დამკვიდრების „იდეაფიქსი“.

პოეზია გალაკტიონისაგან ითხოვდა უსაზღვრო თავისუფლებას და აქედან გამომდინარე დრამატულ ბედისწერას, თავდავინწყებასა და ნებაყოფლობით მარგინალიზაციასაც კი. იგი იმ უიშვიათესთაგანი იყო, ვინც თავისი განუმეორებელი ხმით შეავსო სივრცეთა შემზარავი სიცარიელე, ვინც პროვოცირებული აზრი მიანიჭა დრო-ჟამს, ამორფულსა და ბრუტალურ ყოფიერებას. ამიტომაც შეიმეცნება მისი ლირიკა საუკუნის საყოველთაო სისასტიკის მეტაფიზიკურ ალტერნატივად, აკრძალული სულიერების სემანტიკურ ექვივალენტად და ბოლოს, მარტოობის გენიალურ მეტაფორად.

ფრიად საგულისხმოა გვიანი გალაკტიონის სისადავე. ღრმად შეცნობილი უბრალოებაა თითქოს ცხოვრებისაგან დაღლილის უკანასკნელი ნავსაყუდელი. მისი ლექსების ცხადი სტილური რელიეფი ხაზს უსვამს ყოფიერებისა და ხელოვნების ახლებური შემეცნების სტრატეგიას და მისგან იმპულსირებულ ესთეტიკას. მისი ლირიკა უკვე საგნობრივი და ზუსტია, ანუ მხატვრული სახეები რეალური შეგრძნებებიდან, ვიზუალური თუ აკუსტიკური აღქმის ცხადი იმპულსებიდან იშვება. მათში ხატი პირდაპირ იმეორებს რეალობას. მოვლენები თუ დეტალები „იძარცვებიან“ წარსულის ასოციაციებისაგან და კულტურული ალუზიებისაგან, თუმც, მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი მოდულაციები

და მაღალი სულიერი ენერგეტიკა კვლავ უზადოა და გენიალური პოეტური სტატუსისათვის ორგანული.

გალაკტიონისათვის ბუნება უნივერსალური ესთეტიკური კატეგორიაა, რომანტიკული კონოტაციებითა და საკრალური წარმოსახვებით აღბეჭდილი და ამალღებული. იგი ტრფიალისა თუ ფილოსოფიური მედიტაციის მაპროვოცირებელიცაა, ცხადისა თუ ზმანებათა სახით რომ ჩნდება და უჩინარდება. რომანტიკოსების მსგავსად, მის პოეზიაში ბუნება სინმინდისა და სათნოების ტაძარია. ფერწერული ბრწყინვალეობით აღბეჭდილი, იგი პოეტის ლირიკული მსოფლგანცდის სემანტიკური და ონტოლოგიური ვექტორია. და ვითარცა მისი დიდი წინამორბედნი, ისიც ტანჯული მარტოობის „ნეტარ“ ყოფიერებაში ჰპოვებდა ცოცხალი ბუნების გამოძახილს.

ინტელექტის რაოდენი მრავალწახნაგოვნებაა კონცენტრირებული გალაკტიონის ქმნილებებში. გავლილ-გატარებული მის უნატიფეს „სხეულში“. ყოველივე ამის შესწავლა სერიოზულ იმპულსს მისცემდა მისი სტრუქტურული ანალიზის ახალ მოტივაციებს. მისი პოეზიის სუბსტანცია ყოველ ეტაპზე იყო საოცრად მონესრიგებული სისტემა, ეპისტემოლოგიური ცოდნისა და სემანტიკური ჰორიზონტების მკაცრად სტრუქტურირებული მოცემულობა. იგი უკვე გარდასულ, სულ სხვა ლიტერატურულ კულტურათა გამობრწყინებაა და მისი ოდესმე გამეორება ნონსენსია. სამყარო, როგორც ლიტერატურის ობიექტი, სამწუხაროდ, დღეს თითქმის აღარც კი არსებობს. უნივერსალური, ონტოლოგიური ცოდნა ქრება ლიტერატურიდან და ის ახლა წარმოადგენს არა მიმეზისს, არამედ სემიოზისს, ანუ ტექსტს, რომელიც ლიტერატურული პრეტენზიის მიუხედავად, სრულიადაც არ არის ლიტერატურა. სამწუხარო ის არის კიდევ, რომ ეს პროცესი პროგრესირებადია და არა ეფემერული. ჭეშმარიტი ლიტერატურა ღრმად შეცნობილი ყოფიერების რეპრეზენტაციაა,

წარმოსახვაა იმისა, რაც უჩინარდება და მალდება ემპირიულ წარმოდგენებზე, რაც ივიწყება და მარადისობას შეერთვის.

დღეს, ესოდენ პოპულარული „ტექსტი“, ფაქტობრივად ენობრივ რესურსთა უსასრულობის წარმოსახვაა, ყოველგვარი ცოდნისა და სულიერი გამოცდილების გარეშე. ამ სამწუხარო პროგნოზირების თვალსაჩინო ილუსტრაციაა ლიტერატურის ის ბუნდოვანი „ლანდშაფტი“, რომელიც ჩვენ წინაშეა გადაშლილი.

გალაკტიონის პიროვნული და შემოქმედებითი ინდივიდუალობა თავისი მაგიური ძალმოსილებით მიანიშნებდა საკრალურ გზას, გზას მომაჯადოებელს, სასტიკსა და უსასრულოს, რომელშიც ერთმანეთს ერწყმოდა სინამდვილის ეფემერული სიკაშკაშე და მისტიკური ირეალობის დამატყვევებელი ბუნდოვანება. მისი პოეზია განერიდა ყოველივეს, რაც თხრობადია და რასაც პროზის თუნდაც ოდნავი სურნელი ახლავს. არც მწყობრი ფილოსოფიური კონცეფციებისადმი იგი „გულმონყალე“. აღარაფერს ვამბობ პოლიტიკაზე, მისთვის ამ სრულიად უცხო „ქიმერაზე“.

რა არის არსებითი მის პოეზიაში?

სიტყვის განუმეორებელი ხიბლი, მუსიკა, მეტაფიზიკურ ხილვათა მელანქოლია, ირონიული „ნაივურობა“ და გალანტური ინფანტილიზმი. არის მის ლირიკულ შედეგებში ჯადოსნური შერწყმა სულისა და სხეულისა, სიცოცხლის პათეტიკური ვნებისა და არაამქვეყნიური სიმწუხარისა, განცდა წამისა და მარადისისა. ნეტარი ერთიანობა სამყაროს უმაღლეს ჰარმონიასთან. მასში კონცენტრირებულია უღრმესი გამოცდილებანი, რაც ოდესმე შეუძენია ლირიკას – პოეზიის ამ უსათუთესსა და მეგარეფლექსირებად ჟანრს. თანამედროვეთაგან საქართველოში ვერა-

ვინ შეძლო მასავით ყოფიერების იდუმალებათა ამეტიყველება ენის იდუმალი „იეროგლიფებით“.

და კიდევ:

რომანტიზმის „გედის სიმღერა“, ანუ დაისი სიტყვის მაგიით აღმატებული „სიმბოლიზმი“ იყო. ამ ეპოქალური მუტაციის გამოხატულებაა გალაკტიონი. მისი პოეზიით საქართველოშიც მთავრდება რომანტიკული სულიერების, მისი თეორიისა და პრაქტიკის ხანგრძლივი „დიქტატურა“. კლასიკურ გამოვლინებათა ძლევამოსილი ინერცია და მისგან იმპულსირებული მეტანარატივები. გალაკტიონი, როგორც სამყაროს დინამიურ პოეტურ კულტურათა ერთი გენიალური აქტორი, დიდი ინტელექტუალი და გენიალური ლირიკოსი – ასეთია XX საუკუნის ძლევამოსილი ქართული კულტურის ამ პროტაგონისტის ისტორიული ამპლუა.

იდუმალი და ფანტასმაგორიულია გალაკტიონის ცხოვრების დრამატურგიაც...

უშუალოდ სიზმრებად განცდილი ყოფიერების არითმიულ მდინარებას თვითმკვლელობის მისტერიამ დაუსვა საბედისწერო მრავალწერტილი...

ასე და ამგვარად გაცხადდა ტრაგიკული ეპოქისათვის ორგანული სტიგმა. ღრმა სიმბოლიკაა თითქოს პოეტის მიმწუხრის „სცენაში“ – დრო, სივრცე, ადგილი, დინამიკა ის მაპროგოცირებელი იმპულსებია, რომელთაც კიდევ ერთხელ უბიძგეს პოეტის თანმდევ „სიკვდილის აჩრდილს“, ან უკვე რეალურად აღესრულებინა და მარადისობის წიაღს ეზიარებინა ის, ვინც განუმეორებელ გამოსხივებებად აქცია სამყაროს ხილულ თუ უხილავ ეფემერათა ჯადოსნური სილუეტები. ვინც თავისი სულიერებით შეინივთა, ააღორძინა და განასრულა ერთი განუმეორებელი ეპოქა ეროვნული პოეზიისა.

ნინო დარბაისელი-სტრონი

გუგათი უცნაური სასახლისათვის ანუ ომონიური პროზა

მეგობარ კრიტიკოსებს არაერთხელ უთქვამთ ჩემთვის, დანებე თავი საკუთარი ლექსების განხილვას, გვაცადე, იქნებ ჩვენ გვაქვს რაიმე სათქმელიო. ამ ოციოდე წლის წინ ბ-ნმა ტარიელ ჭანტურია მცირე წერილიც კი გამოაქვეყნა ამის თაობაზე – ნინო დარბაისელი, როგორც პოეტი, თვითკრიტიკით, საკუთარი შემოქმედებითი ლაბორატორიის ასე გამოამკარავებთ საჯარო ჰარაკირს მიმართავსო (მეპატიოს, ციტატა თუ ზუსტად აღარ მახსოვს, წერილი კი ნამდვილად გაზეთ „24-სათში“ იყო).

ტარიელ ჭანტურიასადმი ჩემი დიდი მოკრძალებისა და სიყვარულის მიუხედავად, ეს ჩვევა დღემდე ვერ მოვიშალე და მეტიც, თვით საკუთარ ლიტმცოდნეობით გამოკვლევებსაც კი კრიტიკოსის დაუნდობელი თვალთ ვკითხულობ.

იყო დრო, რომ თავად ვიყავი ალტაცებული ჩემი წერილით, რომელიც 2010 წელს ჯერ მოხსენებად წავიკითხე ლიტერატურის ინსტიტუტის რომელიღაც სამეცნიერო სესიაზე, მერე კრებულ „გალაკტიონოლოგიაშიც“ გამოქვეყნდა და შეეხებოდა გალაკტიონის ერთ ლექსს „არტისტული ყვავილებიდან“, კერძოდ – „უცნაურ სასახლეს“.

ახლა ინტერნეტში შემხვდა, უცხო თვალთ ვნახე და რაღაც უკმარისობის გრძნობა დამიტოვა. გავიფიქრე, ასე

ხომ აღარ დავწერდი-მეთქი. მიზეზი არ ვიცი – ან ასაკმა შემძინა მეტი თვითდაჯერებულობა, ან საკითხისაგან დისტანცირებამ. არც ისაა გამორიცხული, რომ ეს თვითდაჯერებულობა უსაფუძვლო იყოს. გალაკტიონთან დიდი სიფრთხილეა საჭირო, თითქოს დანაღმულ ველზე უნდა გადაიარო.

პირდაპირ საქმეზე!

რა არ მომეწონა: მომეჩვენა, რომ ფრაგმენტულია, დაუსრულებელი, არათანმიმდევრული. საკვლევი მასალის არედან გარეთ გავდივარ და ისეთ სფეროს ვეხები, სხვა, ჩემამდელ მკვლევართა კვალად, რაც შეიძლება თავისთავად საინტერესოც იყოს, მაგრამ არ ჩანს

რელევანტური გალაკტიონის თეზაურუსისათვის. მეტისმეტად ახლოდან ვუჭვრეტ საკითხს და დიდი სურათი ამის გამო ხელიდან მეცლება.

რა მომენონა: ლოგიკისა და ინტუიციის წყალობით, ძირითადი ხაზი სადამდეც მიდის, სწორადაა გაყვანილი (მაგრამ, ჩემი ფიქრით, რალაც მნიშვნელოვან ეტაპზე წყდება), მსჯელობის მანერაც ზოგადად არ დაინუნება. ენა ორნამენტიკისაგან განტვირთულია და კვლევის საგანს მისდევს, ანუ ძირითადი სენი ჩვენი ლიტმცოდნეობითი ტრადიციისა – ჭარბსიტყვაობა – დაძლეულია.

როგორ შევაესებდი, დავაბოლოვებდი, ანუ, როგორც ჯემალ აჯიაშვილი იტყოდა, „მოვაგუმბათებდი“ ახლა?! ვიტყოდი, რომ „უცნაური სასახლე“ გაცილებით მეტია, ვიდრე უბრალოდ „რითმათა სასახლე“ (თ. ბარბაქაძე, ვიდრე „ტკბილ ხმათათვის“ შექმნილი ლექსი (ი. კენჭოშვილი „ან თუნდაც „ომონიმთა სასახლე“ (ალარ მახსოვს, ასე მე ვუნოდდე სადღაც თუ სხვამ) ან რაიმე საძირკველი, გაჭრილი „ნიკორწმინდასთვის“ (ნინო დარბაისელი), „სასახლეთა ჩამონათვალიდან“ ხომ არა და არ გამოსატოვებელი ლექსია (ზ. შათირიშვილი)... და ა.შ.

ეს ლექსი, ჩემი აზრით, არის „არტისტული ყვავილებისა“ და ზოგადად გალაკტიონის სიმბოლისტური და გვიანსიმბოლისტური, ანუ, როგორც მე ვუნოდებ – ნასიმბოლისტარი პოეზიის ერთ-ერთი მთავარი ესთეტიკური გასაღები! რას ვგულისხმობ სიტყვაში „ნასიმბოლისტარი“?

ალბათ, სადმე ავხსნიდი კიდევ, მაგრამ აქ მარტივად ვიტყვი. ეს რალაც „ნარისტოკრატალივითა“ ჩემთვის. იყვნენ საბჭოთა პერიოდში, ჩემს დრომდე ჯერ კიდევ შემორჩენილი დიდებული წარმოშობის ადამიანები, რომელთაც საბჭოთა სინამდვილეში კი უხდებოდათ ცხოვრება, მაგრამ ძველი შინაგანი ნათება მაინც მოსდევდათ, რალაც არსობრივი, მათგან მუდმივად რომ გამოსჭვიოდა. ასეა გალაკტიონის ე.წ. საბჭოური ლექსებიც, შინაგანი არისტოკრატისმი, პოეტური სახეთქმნადობის მაღალი გა-

მოცდილება, სიმბოლიზმმა რომ შესძინა მის შემოქმედებას, უცებ ისეთ ადგილებში ავლენს თავს, სულ რომ არ მოელის მკითხველი, მაგრამ ეს უკვე, თუმცა მიმზიდველი, მაგრამ მაინც სხვა, შემდგომი საუბრის თემაა.

ჯერ გავიხსენოთ ლექსი იმ სახით, როგორც „არტისტულ ყვავილებშია“ შეტანილი! ამას ხაზგასმით აღვნიშნავ, რადგან ყველა შემდგომ გამოცემაში, დანყებული „ზარნიშიანი წიგნიდან“ (1927) პოეტი მისი მუდმივი გამარტივების (არა-სრულყოფის!) გზით მიდიოდა და ვერსიათა შედარება აქ ბევრს არაფერს მოგვცემს ჩვენი მსჯელობისათვის. დაე, ამაზე ტექსტოლოგებმა ან იმათ ისაუბრონ, ვინც ვარიანტთა შორის განსხვავებულობის მხატვრულ-კონცეპტუალური საკითხების შესწავლით დაინტერესდება (თუ ეს საქმე ჩემს უცოდნელად უკვე გაკეთებულ არ არის).

უცნაური სასახლე

*ამნაირი დარებით,
კიდითკიდე დარებით
ფერის ფერთან დარებით –
შენობების შენება.*

*ცამაც ქარვად მიქარვა
და ოცნება მიქარვა,
მწუხარებათ მიქარვა...
მტანჯავს მე უშენობა!*

*მან კოშკების ამალა
ხან ეთერში ამალა,
ხან ქარივით ამალა,
გაქროლება ანაზდა.*

*ცვივა ლურჯი ფარული,
მოგონება ფარული,
ფართან ლანდი ფარული
და ბალები განაზდა.*

*ყველაფერი სადაა,
მაგრამ მითხარ, სადაა,
ის, რაც ალერსადაა:
ტრიანონი, შირაზი?*

ველი ნამით ნანამებს,
პოეზიით ნანამებს,
რასაც იტყვის ნანამებს
ფიქრი ამ სიხშირეზე.

დასთა უცხო დასობა –
თვალთა ქროლვით დასობა
ხანჯლის გულში დასობა...
გულში, გულში ტარება.

ელვარება ამიდის,
ანთებული ამიდის
და ფიქრები ამიდის
ალარ მომეკარება.

შადრევენებმა ათასმა
ლაყვარდები ათასმა,
მარმარილომ და თასმა
სამუდამოდ დარეკა.

ყრუ ოხვრით და ზარებით,
იდუმალი ზარებით,
განტევება-ზარებით
და ვედრებით: ჰარიქა!

ცვივა ლურჯი ფარული
მოგონება ფარული,
ფართან ლანდი ფარული,
აჩონჩხილი შენობა.

ცამან ქარვად მიქარვა
და ოცნება მიქარვა,
მწუხარებათ მიქარვა:
მომკლავს მე უშენობა!

ვისაც ამ ლექსის თაობაზე ჩემი ადრინდელი წერილის ინტერნეტ-ვერსიის წაკითხვა დააინტერესებს, მარტივად რომ დაგუგლოს ლექსის სათაური, უცებ იპოვის.

ამ ლექსში გაშლილად, ღიადაა ექსპლიცირებული, პოეტურად წარმოდგენილი გალაკტიონის სიმბოლისტური ესთეტიკის ერთ-ერთი და არა ერთადერთი მთავარი გასაღები, (დანარჩენებზე – სხვა დროს!).

თავის დროზე დიდი ვნებათღელვა გამოიწვია გალაკტიონისეულმა გამონათქვამმა „ეფემერადან“ – „ლექსთა

შეჯიბრებაზე მხოლოდ ინტეგრალები“ (არსებობს ნახევარი საუკუნის წინ გამოცემული უზარმაზარი, ესეისტური წიგნიც მიხეილ კვესელავასი „პოეტური ინტეგრალები“ (არ ვიცი, ახლიდან თუ კიდევ გამოვიდა).

ინტეგრალების საკითხს გალაკტიონი მრავალი წლის მანძილზე უტრიალებდა, მოგვიანებით, ესაუბრებოდა ამის თაობაზე დიდ ქართველ მათემატიკოსებს. ჩემი ფიქრით, ამაოდ ეძებდა თეორიულ დასაყრდენს იმისას, რაც თვითონ გენიალურ პოეტურ ინტუიციაზე დაყრდნობით, გაცილებით ადრე, პრაქტიკულად უკვე განხორციელებული ჰქონდა „არტისტულ ყვავილებში“, სხვა სიმბოლისტური პოეტიკისათვის დამახასიათებელ ხერხებთან კომპლექსში. საქმე ისაა, რომ სრულიად სხვაა ინტეგრალის/ინტეგრაციის ცნება მათემატიკაში და სხვაა – ინტეგრირების მეთოდი, რომელსაც ახალგაზრდა გალაკტიონმა მიაგნო და აქტიურად გამოიყენა „არტისტულ ყვავილებში“ (1919). ჩემი აზრით, სრულიად ფუჭია აქ მკვლევართა მიერ რეალური შეხების წერტილების ძიება მათემატიკასთან. რატომ?!

„ინტეგრალებისადმი“, როგორც საკუთარი სიმბოლისტური ხერხისადმი, რომელსაც სახელიც თავად შეურჩია, – გალაკტიონისეული მიდგომა – ესწრაფვოდა არა რაიმე ელემენტთა უმცირეს მათემატიკურ ელემენტებად დაშლას, ანალიზს, არამედ სწორედაც, პირუკუ – მრავალმნიშვნელოვანი (ან გალაკტიონის მიერვე გამრავალმნიშვნელოვანებული) ელემენტების – სიტყვის, სახის, პოეტური კონცეპტის სხვადასხვა მნიშვნელობათა, პლანთა ერთ, უფრო დიდ ერთეულში, გამონათქვამში ინტეგრირებას, ანუ ინკორპორირებას, სინთეზს (ქართულად ეს იქნება – ცალკეულის შეერთება, შერწყმა რაიმე დიდში?).

არ ვიცი, აქ რამდენად მკაფიოდ გამოვკვეთე სათქმელი, მარტივად რომ ვთქვათ, აქ ორი, საპირისპირო, ქვემოთ და ზემოთ მიმართული ვექტორია და ზემოთა – გალაკტიონის პოეტიკის კუთვნილებაა. ასეთ გზას შედეგად აუცილებლად მოაქვს ტექსტის სიმბო-

ლისტური გაბუნდოვანება, გაბურუსება, გაიდუმალება, რადგან რეციპიენტის წარმოსახვა ლიმიტირებულია. იგი ერთდროულად ყველა მნიშვნელობას ვერ აუვა, ვერ მოიხელთებს და მის აღქმის გარეთ დარჩენილი მნიშვნელობანი ქმნიან სწორედ ბუნდოვან, იდუმალ ველს. თუ ეს უკანასკნელი ახლა იმავე ტექსტის სხვა მნიშვნელობათა კომბინაციაზე გადაერთვება, წინა აღქმა იქცევა ბუნდოვან ველად და ა.შ., ანუ როგორც ეს „უცნაურ სასახლეში“ გვაქვს.

თუ გავიხსენებთ რ. ემერსონის სიტყვებს: „მიღმიერი, მიუნვდომელი და სულიერი რეალობაში არა პირდაპირ, არამედ ბუნების მინიშნებათა ენით გვეძლევა. პოეტმა მთელი ყურადღება უნდა მიაპყროს ბუნებას“ და შევეცდებით, გალაკტიონის სიმბოლისტურ პოეტიკას მივუსადაგოთ, ალბათ, ბუნების ადგილას, უფრო გამართლებული იქნება კულტურა ჩავსვათ. გალაკტიონი დასავლურ კულტურას მიაპყრობს ყურადღებას, უხამებს რა მას ტრადიციულ ქართულს და მათი გადაკვეთის წერტილიდან, ბუნებითი კოდების ნაცვლად, იდუმალებისკენ გზას ამ კულტურული კოდებით იკვალავს.

მოგვიანებით, პირობითად 1938 წლით დათარიღებულ ლექსში „პოეზიის ინტეგრალები“ გალაკტიონი თითქოს არეზიუმირებს, აჯამებს საკუთარი შემოქმედებითი ხერხით მიღწეულ შედეგებს და ამბობს:

*ლურჯ ფანჯრებს იქით, ოცნებაო,
სიმძლავრით დგება
სამშობლოს ჩემის ხმაურობით
სავსე ცხოვრება.
მე კი ვუზივარ ისევ წიგნებს,
ვებრძვი ყოველ წუთს,
ვებრძვი და ვიპყრობ მასალათა
სიმძლავრეს ჯიუტს.
როცა უბრალო სიდიდეთა
რჩება რკალები,
უმაღლესი გზა წინ მემლება:
ინტეგრალები.
რთულ ინტეგრალებს მე ვადარებ
ეხლა მეორეს,
მსგავსებას მათსა და პოეტის*

*ცხოვრებას შორის;
მას ხომ ჯერ ისევ ბავშვობის დროს,
დიდი ხნის წინად,
სიტყვებთან ბრძოლა და დაძლევა
ჰქონია უინად.
ეხლა კი მის წინ გაიშლება
ფერნაალები –
უმაღლესი გზა – პოეზიის
ინტეგრალები!
ინტეგრალები! სიმებს მარად
ესახსოვრება
სამშობლოს ჩემის ხმაურობით
სავსე ცხოვრება.*

[1938]

„როცა უბრალო სიდიდეთა რჩება რკალები“ – ეს – მეტაფორული გამონათქვამია და ძალზე მცირე უდევს საფუძველში იმისათვის, რომ გამონათქვამის მხოლოდ მათემატიკურ ენაზე ახსნა ვცადოთ (უბრალო, ბრალის არმქონე, უბრალო, მარტივი, ჩვეულებრივი). მე ვიტყვოდი, ინტეგრირების მისეული ხერხი გალაკტიონს აქაც აქვს გამოყენებული. თუ მაინც მოინდომებს ვინმე, მათემატიკოსი ან მათემატიკით გატაცებული ამ მომენტის ინტერპრეტირებას, აუცილებლად მოუნევს გალაკტიონისეულ ტექსტზე ძალადობა, თვალის დახუჭვა, „თვალთა დასობა“ (გალ.) იმ მომენტებზე, რომელიც ვერ იხსნება წმინდად მათემატიკურ ენაზე. მაგალითად, რა არის „რკალები“? ასეთ ტერმინს ამ კონტექსტში მათემატიკა არ იცნობს, თუმცა სკოლიდან მაინც ყველას გვახსოვს, რომ წრეწირის ნებისმიერ მონაკვეთს რკალი ეწოდება, მაგრამ იქნებ „ასახსნელად“ გავიხსენოთ გალაკტიონისავე „მხოლოდ შუქთა კამარა ვერაფერმა დაფარა, მშრალ რიცხვების ამარა უდაბნოში ღელდება“ – რკალი-კამარა?

თითქოს საკითხის ახლოს და ირგვლივ კი მიმოვიქცევით, მაგრამ კითხვაზე პირდაპირ პასუხს მაინც ჯერ არ შევხებივარ: – მაინც, რაში მდგომარეობს გალაკტიონის მიერვე „ინტეგრალად“ წოდებული მეთოდის საიდუმლო? გალაკტიონის პოეზიისა და მისი შეცნო-

ბის მსურველთა ნაწერების კითხვისას ადრევე ერთი რამაა აშკარად საცნაური:

ამა თუ იმ სახეზე, ტაეპზე, პოეტურ კონცეპტზე და ა.შ, მოკამათენი ცალ-ცალკე შემთხვევათა მნიშვნელოვან ნაწილში, შესაძლოა, მართლებიც იყვნენ, მაგრამ ერთის სიმართლე მეორე მხარისას არ აუქმებს, არ გამორიცხავს. ასეთ დროს მეჩვენება, ამის შემხედვარე გენიოსის აჩრდილი სადღაც მიღმეთიდან როგორ იღიმება. რატომ? საქმე ისაა, რომ „უცნაურ სასახლეშიც“ და მთლიანად „არტიტულ ყვავილებშიც“ პოეტი თავად, საგანგებოდ ირჩევდა იმგვარ მრავალმნიშვნელოვან, ომონიმურ სიტყვებს, გამონათქვამებს, რომ მისი პოეტური სახეები ერთ მნიშვნელობამდე არა და არ დაყვანილიყო.

ვინმემ რომ მოინდომოს და მარტივი სტატისტიკური მეთოდი მოიხმოს „არტიტული ყვავილების კვლევისას“, უთუოდ გამოვლინდება, რომ ამ პოეტურ კრებულში, რომლის ბადალიც აგერ, საუკუნეა, არაფერი შექმნილა ქართულ პოეზიაში, ყველაზე მეტი ომონიმური, პოლისემური, პოლისემანტური, პოლივალენტური სიტყვაა გამოყენებული. არც მანამდე, თვით ძველ ქართულ პოეტურ ტექსტებში, არც გალაკტიონის დროს და არც მომდევნო ხანაში მსგავს მაგალითს ქართული პოეზია არ იცნობს. არ იცნობს ამ სიჭარბეს ომონიმთა თუ პოლისემანტური სიტყვებისას თვით გალაკტიონისავე სხვა პერიოდების ლირიკა.

რაც შეეხება საკუთრივ „უცნაურ სასახლეს“, ჩემი აზრით, გალაკტიონმა გამოიყენა ერთი პოეტურ-რიტორიკული ხერხი, რომელსაც სამუშაო ტერმინად, „ომონიმურ პრიზმას“ ვუწოდებდი და რომლის უმაღლესი მწვერვალიც მოცემულია სწორედ ამ ლექსში. როგორც ამ ლექსიდანაც, პოეტი დამატებით მნიშვნელობათა შესაქმნელად არცთუ იშვიათად მიმართავს იმერიზმებსაც (ამიდიამინდი). არ ერიდება უჩვეულო, „არალიტერატურულ“ სიტყვათნარმოებასაც (ლაჟვარდები ათასმა), რომლის პოტენციალს ენას კი გააჩნია, მაგრამ მანამდე არ დასჭირვებია და არ გამოუყენებია.

სხვათა შორის, ადრეული ასაკის ბავშვების მეტყველებას ახასიათებს ასეთი რამ: ანალოგურობის პრინციპით ახალი სიტყვათნარმოებანი. ეს ორი მოვლენა გარეგნულად ერთმანეთს რალაციით წააგავს, მაგრამ არსობრივად, სავსებით იდენტური არის თუ არა, ამისი პასუხი უფრო საფუძვლიანად ენათმეცნიერებს ან ფსიქოლოგებს ეცოდინებათ.

აქ ერთი ფრთხილი ვარაუდიც მინდა გამოვთქვა: ეს შეეხება ლექსის სათაურს – „უცნაური სასახლე“.

ოცნების სასახლე, ალბათ, ყველა ადამიანს აუგია წარმოსახვაში, ზოგს ოცნება რეალობადაც უქცევია. გავიხსენოთ მათგან ყველაზე ცნობილები: ანტონი გაუდისა – ესპანეთში, ფერდინანდ შევალიესი – საფრანგეთში, მაგრამ გალაკტიონის მკვლევრებს მრავალგზის შენიშნული აქვთ, რომ იგი თავის შემოქმედებას ყოველთვის ქართულ ტრადიციაშიც უძებნის რალაც დასაყრდენს. ხომ არ არის ამ სათაურში ვაჟაფშაველას ალუზია? კერძოდ, ეს პასაჟი „ცრუპენტელა აღმზრდელიდან“:

„სადღაც უცნაურს ადგილას ვიყავ. უცნაური სასახლე იდგა, სულ ბროლისა, მინისა, დაბლა დედამინა და ხეები მის გარშემო და ხეები მის გარშემო ათასფერად ყვაოდნენ, სურნელებით კაცსა ბნედდნენ. ისმოდა საოცარი ჟივილ-ხივილი ათასის ჯურის ფრინველთა, სადა ჰნახავთ ცხადში ასეთს ფრინველებსა... იყო სახლის ეზოში მარმარილოს აუზები და შადრევნები ამოდიოდა, შიგ გედები დაცურავდნენ... ეს საკვირველი სახლი საკვირველად იყო გამართული. ჭერი როცა უნდოდათ, გაიხსნებოდა და დაიხურებოდა...“

მოხმობილი შეკვეცილი ციტატიდან, გარდა უცნაური სასახლისა, ვაჟასეული აუზები, შადრევნები, გედები – პირადად მე გალაკტიონის „არტიტული ყვავილების“ იმაგინაციური სივრცისკენ და მისი კონოტაციებისკენ, სახეთა მრავალმნიშვნელობისკენ მაბრუნებს“.

ჩვენთვის საინტერესო ლექსში ომონიმურ რითმებად სწორედ მრავალ, სამ-

მნიშვნელოვანი სიტყვებია გამოტანილი (ფარული, სადაა, ნანამებს, დასობა, ამიდის, ათასმა, ზარებით ფარული და მიქარვა). ამას გარდა, თვით ამ პოეტური ტექსტის „არასარიტმო“ ნაწილშიც, ასე ვთქვათ, „გაუშლელი“ ომონიმებია (ფართან, ველი, აჩონჩხილი, ქარვად), ანუ ცამეტი ერთ ლექსში! ასე მიიღწევა ძირითადი ეფექტი, რომელიც პოეტის საოცნებო სასახლეს „აუცნაურებს“, ანუ იწვევს ინტერპრეტაციას სიმრავლეს, სხვადასხვაგვარად წარმოგვიდგენს მას.

ნათქვამის საილუსტრაციოდ შემეძლო ნიმუში უწინდელი წერილიდან გამომეტანა, მაგრამ რომ არ გავიმეორო და არც იმედი დავკარგო, რომ იმასაც გაეცნობით, აქ სიმარტივისთვის ერთ განყენებულ მაგალითს შემოგთავაზებთ:

ავილოთ უმარტივესი, ორსიტყვიანი წინადადება, რაიმე სინტაგმა, რომელში შემავალი თითოეული სიტყვა ორმნიშვნელოვანი იქნება, მაგალითად,

- 1. მალა – ზმნა მან ის (კაცმა ქირი).
- 2. მალა – ხერხემლის ნაწილი.

და

- 1. ექო – ზმნა მას ის (რამდენიც გინდა, ექო).
- 2. ექო – არს. სახ (ექოს გამოსცემს, აბრუნებს).

(შეიძლებაოდა „აქო“ – შექება, სხვათა ნათქვამის ო-იანი ადგილის გარემოება, მაგ. მითხრა, დადე აქო.)

მალა ექო ან ექო მალა – შემდეგ ვარიანტებს შექმნის სულ ოთხს:

- 11
- 12
- 21
- 22

ახლა „გავაშინაარსიანოთ“ ციფრული ბლოკები:

- ა. 11 (კაცმა) მალა, ექო სურდა (შექება უნდოდა).
- ბ. 12 (კაცმა) მალა ექო (უკან დაბრუნებული ხმა).
- გ. მალა (ხერხემლის ნაწილი) ექო (ზმნა – ერთ კაცს სურდა)

დ. მალა (ხერხემლის ნაწილი) ექო (ხმა – გაახსენდა მალა, ექო გატყდა, როგორც მალა, ექო).

თეორიულად რომ დავუშვათ ასეთი შესაძლებლობა, შევადგინოთ, მაგალითად, სამწევრიანი მარტივი წინადადება ისე, რომ თითოეულ სიტყვას სამი მნიშვნელობა ჰქონდეს, შინაარსობრივ კომბინაციას რაოდენობა, იცით, რამდენი გამოვა? – ოცდამეტი!

- 111 112 113
- 121 122 123
- 131 132 133
- .
- 211 212 213
- 221 222 223
- 231 232 233
- .
- 311 312 313
- 321 322 323
- 331 332 333

პირადად მე შედგენილი მაქვს თავ-შესაქცევი სავარჯიშო ამ ვარიანტებიდან რამდენიმეს გამოყენებით, მაგრამ, მეექვსეა, არათუ ქართულ, არამედ რომელიმე სხვა ენაზე იყოს შესაძლებელი ამ თეორიული სქემის სრულად რეალიზება.

ვფიქრობ, გალაკტიონის „უცნაური სასახლის“ სახით, მოცემული გვაქვს ის მაქსიმუმი, რაც ამ მხრივ ქართულ პოეტურ მეტყველებაშია შესაძლებელი.

დასასრულ, როგორც ამ ლექსის შესწავლა მარწმუნებს, არა მხოლოდ „არტისტული ყვავილების“, არამედ ამ კრებულის შემდგომი ლექსების კვლევა-ინტერპრეტირებისას მართებულია არა რომელიმე, თუნდაც ლექსში არასრულად დაფიქსირებული მნიშვნელობის გამორიცხვა, რაც თავისებურ, ხანგრძლივ ტრადიციად დამკვიდრდა ჩვენში, არამედ მნიშვნელობათა თანაარსებობის, ერთობლიობის, როგორც ავტორის მიერ გამიზნული სიმბოლისტური პოეტიკის პრინციპის გათვალისწინება.

**გიორგი
ბალახაშვილი**

გზად (გუდაურისკენ)

მთები წვებიან, რომ გასცდები ბიჩნიგაურებს,
ჩინოს და არანისს დეკემბერი ბინდში გაურევს,
არსაით მიდის. სიმდორეა. განა სად წავა,
ვრცელი ჟინვალის უყინავი, უხმო საცავი?
მთებიც უდრეკად დაჰყურებენ, ხშირად მიგრძენია,
არას დიდებით, არას ძალით ჩქამს არ იძვრიან
და ეს სიჩუმე, ზოგჯერ ხდება, ისეც ხმაურობს,
როგორ არ უნდა გაოცდეს და გეუცნაუროს?

ქათიბი

გახე,
ხეობას დარიალის:
მყინვარი.
ძირში – თერგი.
ივლისი ისე მალე არის...
ასეთი ბედი გერგო.
მინდორი ოქროს ქათიბია.
ბალახზე ცვარი ზის.
ნეტამც,
სულ ცოტას
გათიბავდე.
ნეტამც,
ჩასვლამდე მზის...

ჭყიმპო

წამოდი ტბის პირას. ისლებში ჭყიმპოა,
ჩვენ რომ ბავშვობაში ვეძახდით ჩიბუხას,
ამ ერთხელ აგვისტოს ცაც წამოიქუხებს,
იჩქარე. დავასწროთ და ჭყიმპო ვიპოვოთ,
ბრიალა თვალებით და წვრილი ნისკარტით,
თავიდან-ზურგამდე დაყრილი

წ

ი

წ

წ

კ

ლ

ე

ბ

ი

თ...

ვიდრე გადაფრენის სეზონი იწყება,
ვიდრე არ გაისმა ღრუბლებში დისკანტი:
მეხი ვარ! კლაკნილი ხაზებით გასერვის
მე ხილვა მექნება უმთვარო, მღვრიე ცის,
წამოდი, დილიდან სიგიჟეს მივეცეთ,
სიზმრებში ბავშვებად დარჩენას, ასევე,
მივაგდოთ ცოტა ხნით სიმძიმე ყოფითი
თუ არაყოფითი ფიქრის და წავიდეთ,
გახსოვდეს, დუნიას ვერ მოვალთ თავიდან,
არც იქ გველოდება საჩრდილოდ კოპიტი
და სანამ ისლიდან აფრინდნენ ღაღღებიც,
წამოდი ტბის პირას, წამოდი, ავლელდეთ!

მანდალა

გახსოვდეს: ოდესმე, სპილენძის ქვიშები
გადაიქცევიან მზეთა მანდალებად,
სიზმარში რომც გაკრთეს ასი მოლანდება,
გთხოვ, მშვიდად იძინე და ნუ შეშინდები,
დახატე: გოგონა უწყლო აუზთან,
ოქტომბრის შემოსვლა ამცნე და აუწყე.
მოპარე დედოფალს კვერთხი და ტიარა,
იქნება ბელელშიც მიაგნო კარდამონს,
ან იქნებ გოლგოთას გაუდგე, კი არა,
თავადაც ჯვარს ეცვა, თავადაც გარდამო-
ხსნაზედაც დაფიქრდე და უხსნად ყავაზე,
ან იქნებ, უბრალოდ, დარაბა დარაზო.
ისმინო მუნჯების სიმღერა და ტაში,
კლიმტივით დახატო მძინარე ივდითის
შავი თმა, ღიმილი და ყელის სიყვითლე,
მიაგდო ფუნჯები, ზეთი და იაგდტაში.
უწყლოო აუზთან დატოვო გოგონა,
თავად კი ქვიშნარში იონჯა მოკონე.

ჩამბის სახლი

ასე, სოხუმიც გვაწინყდება, გაგრა ნელდება,
 მორიგი ღამეც უსათუოდ გაგრანელდება,
 იქ, უპატრონოდ დარჩენილი ენგურის ხიდი,
 გადაფრინდება ამ ერთხელაც პატარა ჩიტი,
 ხიდან ხეზე და გადასცდება სული-სამანებს,
 სადაც სურნელი დაიფრქვევა იასამანის,
 ერთი მეორეს ეკრობიან მიკოტივით
 და ილიმიან საზღვრისმცველი იდიოტები,
 შენ კი, გუშინაც დაგესიზმრა ჩრდილი-პალმების,
 მშვიდობისმყოფელთ მედიდურად მიესალმები,
 გადახვალ ხიდზე, გამძაფრდება სუნი ციტრუსის,
 მეტს ვერ მოითმენ, პირველივე ხეს აეტუზე,
 რომ მონატრებით გადაღლილმა ჩუმად იტირო:
 იქნება დაგხვდეს ჩამბის სახლი. ძველი. ქვითკირის...

ახირება

ახირებაა, მოგონებებს ადგილს უცვლიდე,
 სახელს უცვლიდე უნიათოდ ყველა ადრესატს,
 შემდეგ ბავშვივით ყველაფერი იუკადრისო
 და მიატოვო ჩანასახში ანუ მუცლადვე:
 დღეები. გზები. სიყვარული. კოცნა. სიგიჟე.
 საკუთარ თავთან აღარავინ უნდა მიუშვა.
 ახირებაა, გულისწყრომით წარსულს ქექავდე,
 ფუჭად ეძებო გამოსავლის ყალბი ვერსია,
 რადგან შენამდე ახლა ასი წერთა და ვერსია,
 რადგან შენამდე ახლა არის ასი დეკადა:
 მანძილი. სივრცე. ჰორიზონტი. პოლიგონები.
 ჩემი თითებიც აღარასდროს მოგიგონებენ.
 ახირებაა ცუდი სიზმრის წყლისთვის მოყოლა,
 რომელ მდინარეს ეზმანება ანდა კოშმარი,
 თევზები ათას სისულელეს წამოროშავენ,
 ქვირითს დაყრიან, დაგაყრიან განა ქოქოლას?
 მე კი რა მრჩება, არაფერი, ვიჯდე და ვწერო.
 სანამ აფრინდა ლერწმებიდან ის ბოლო წერო.

ბაბულები

დაბერდნენ ჩვენი კაკლის ხეები,
 გახსოვს, წენგოთი ხელების მოთხვრა?
 დიდხანს ვისხედით კაკლის ჩეროში...
 ჩრდილი კი იყო შავი. ვეება,
 რომ დაიტევდა ათას ცალ მოცხარს,
 როგორც ორლობის ერთგულ მედროშეს.
 აუხსნელ ჟინით დავდევი პეპლებს,
 იქნებ პირიქით, გვეძებდნენ თავად,
 ბოლოს ვიჭერდით ოდენ ერთმანეთს.
 იმ დღეებისგან მორჩენილ ფერფლით,

სსონის ბედნიერ წიაღში გავალთ,
როგორც ტალღებში – აფრა ფრეგატის...

ბედნიერება

მოკლე ვიდეოს გადავანყდი ტიკტოკზე.
იური ნიკულინი ამბობს:
„დიდხანს ვფიქრობდი,
რა არის ბედნიერება?
ყველაზე კარგად ნაზიმ ჰიქმეთმა თქვა“-ო, –
დასძენს თვითონვე.
„ბედნიერებაა,
როცა დილით მიგეჩქარება სამსახურისკენ,
ხოლო სამსახურის მერე – სახლისკენო,
გამოდის,
რომ სამსახურშიც კარგადაა საქმე
და სახლშიცო“.
მე კი მგონია,
რომ ბედნიერება
ბავშვობაში გატარებული
უდარდელი დღეებია.
ასე მაგალითად:
სკოლის წლებში, ზაფხულის არდადეგებზე,
ბებია-ბაბუასთან ჩავდიოდით ხოლმე,
ზუგდიდში.
დილიდანვე ჭიშკართან ვიყავით ატუზულები
და-ძმა.
ნაყინის მოტოციკლეტს ველოდებოდით,
რომ არ გამოგვპარვოდა მისი სიგნალის სანატრელი ხმა,
წამიც და, კრუპსკაიას ქუჩაზე ჩამოუხვევდა,
დაასიგნალებდა და გამოვენთებოდით ბავშვები,
რომ „ლეგო-ლ“-ის ნაყინებით
ჩაგვეტკბარუნებინა პირი.
შემდეგ მეზობლის თხილს მივადგებოდით,
რომელიც ჩვენს ლობესთან იყო გადმოზნექილი,
თითქოს საკუთარი არა გვეოფნიდა
და ავივსებდით უბეებს.
ბებია ფელამუშს გააკეთებდა
და
ჩურჩხელებს ავაცვამდით...
რას იფიქრებდა,
რომ ციალასგან მოპარული თხილით ვენმარებოდით?
მერე ჩურჩხელების გამოშრობას ველოდებოდით
და ქვაბში დარჩენილ ფელამუშს
ვფხეკდით კოვზებით...
სალამოს
ჩაის პლანტაციებში ვთამამობდით დამალობანას.
მოვგროვებოდით:
საბჭოს და კრუპსკაიას

ქუჩიდან ბავშვები,
იქამდე ვთამაშობდით,
სანამ მშობლებიც არ დაგვიწყებდნენ ძებნას...
აი, ის დღეები იყო ბედნიერება!

ვალჰალა 2

შენ ზიხარ მარტო, ოდენ ოდინი,
ჩაბნელებული ჰოლი. ვალჰალა.
ვალკირიებიც დუმან. ხარხარის
მიზეზი არ გაქვს მცირეოდენი.
ხარხარს ვინ ჩივის, ნეტავ, ნეტარო,
ღიმილი გქონდეს, თუნდ უნექტარო.
მოკითხვას უთვლი ქალღმერთ ფრეიას,
სანამდე მოვა ცნობა დალუპვის
ომიდან. ცრემლის ზღვა ღაპალუპით
მებრძოლთა სულებს რომ შეერიოს.
სიზმართა უცხო მსტოვარს ერიდე,
წვიმას გაჰყევი ცისარტყელიდან.
ოდენ ოდინი, შენ ზიხარ მარტო,
მოყინულია შენი ტერფები,
თან სიჩუმეში ისე ეფლობი,
ვალკირიების დუმილი გართობს
თუ სიზმრის მსტოვარს უცდი ანაზდად,
ვრცელი კარიბჭე აღარ ჩარაზო...

X

მარადიული ბავშვი,
უკურნებელი სენით შეპყრობილი,
ვერდაბერების.
თოთხმეტი წლისამ დაიწყო წერა
და
პოეზიაც დაემართა,
სენი-მეორე.
ზოგიერთებმა ისწავლეს ჭკუა
და ვერლიბრების წერა დაიწყეს.
ვერლიბრი რომ პოეზია იყოს,
ავლაბრელი ტაქსისტი სეროპა
ყველაზე დიდი პოეტი იქნებოდა,
ვისთვისაც ოდესმე მომისმენია, –
გაიფიქრა ბავშვმა.
განა გინახავთ პოეტი ვინმეს,
ორი დიპლომით,
წერა-კითხვის უცოდინარი?
ზოგიერთებმა ჭკუა ისწავლეს
და ვერლიბრების წერა დაიწყეს.
ჩვენთან,
რეკომენდაციების ქვეყანაში,
ჯობს რამდენიმე კარგი ნაცნობი გყავდეს,

სხვადასხვა სფეროში,
 ვიდრე სამი წიგნის ავტორი გერქვას.
 თუ კოკაინზე გინდა შეჯდომა,
 მარადონა უნდა იყო
 ან
 უიტნი ჰიუსტონი,
 როგორც მინიმუმ,
 რომ გასახდელში,
 ტაიმებს შორის
 ან პირდაპირ სცენაზე,
 კულისებს მიღმაც კი არა,
 იქვე წაისვა ღრძილებზე
 და
 გაიყნოსო.
 მარადიული ბავშვი,
 უკურნებელი სენით შეპყრობილი,
 ვერდაბერების და პოეზიის,
 მან ვერ ისწავლა ტრენდულად წერა:
 მეძავებზე,
 ქარხნის მუშებზე,
 პენსიონრებზე,
 უფულობაზე,
 მზის სითბოზე,
 ღმერთზე და მისთანებზე,
 რომ გული აუჩუყოს მკითხველს,
 რომ იყოს ყველაზე გაყიდვადი
 და ალაგ-ალაგ კითხვადიც.
 ზოგიერთებმა ისწავლეს ჭკუა
 და ვერლიბრების წერა დაიწყეს.
 მარადიული ბავშვი კი დაჟინებით
 იმეორებდა:
 ვერლიბრი რომ პოეზია იყოს,
 ავლაბრელი ტაქსისტი სეროპა
 ყველაზე დიდი პოეტი იქნებოდა...

ასპერგერი

აბლაბუდებიც მიატოვეს ობობებმა.
 პირველი ნიშანი მზის გაქრობის.
 ოქტომბრის ჰაერი სუსხით დამძიმდა.
 რა კარგი იყო, შარშან, დაახლოებით ამ დროს,
 ჯერ კიდევ არაფერი ვიცოდი საკუთარი
 დიაგნოზის შესახებ,
 ასპერგერის სინდრომი...
 რა უფრო მნიშვნელოვანია,
 დავრჩე მარადიულ ბავშვად
 თუ დიდობის რუტინას მივეცე მეც?
 არადა, როგორ მხიბლავდა სიტყვებით თამაში?
 დიდება, დიდობა, დიდუბე, დადება, დედები...

აბლაბუდებიც მიატოვეს ობობებმა.
 მათ მაინც შევუბერავდი სულს,
 რომ მოსჭიდებოდნენ ქსელს,
 ყოველი სახსრით თუ საცეცით
 და
 აბაზანაში უეცრად მოვარდნილი
 სმერჩისთვის გაეძლოთ...
 ცარიელ აბლაბუდას ხომ არ შევუბერავ სულს?
 მე დამინგრის სახლი,
 რომელშიც ვცხოვრობდი, ზღვისპირზე,
 სულის ერთი შებერვით,
 სამაგიეროს გადახდა არასოდეს მნიბლავდა...
 და მაინც,
 რა უფრო მნიშვნელოვანია,
 დავრჩე მარადიულ ბავშვად
 თუ დიდობის რუტინას მივეცე მეც?

ქლოშართა

პარიზი მხოლოდ მონმარტრია?
 ორივემ კარგად ვიცით,
 ღმერთმანი...
 რა სისულელეა, არ დაიჯერო,
 ათასი ჩიხია, ამდენივე კლოშართ!
 ცალ ფეხზე ჰკიდიათ დე გოლიც. ელისეს
 მინდვრები. კონკორდი. მარინის თეატრი,
 საკოცნელადაც კი ვერავის შეათრევ,
 რა შავ ქვად იხლიან მაღალ ობელისკებს,
 მოკლედ, შანზ-ელიზე არ არის კლოშართა,
 იმდენსაც ვერ იზამ, გემოზე მოშარდო.
 ერთი მზე ამოდის შაიოს გორაკზეც
 და ვინრო, უცნობი, უნომრო ჩიხიდან,
 გრან პალეს ბილეთებს ჩიხში ვერ იყიდი,
 მაგრამ შეიძლება ტრამვაის მოასწრო,
 მიხვიდე სახლამდე, ყოფითი სიმძიმით
 მსუბუქად დაღლილი და დიდხანს იძინო.

პერფექცია

არის უსასრულო პერფექცია,
 როგორ ვემსგავსებით მამაჩვენებს,
 ხშირად უძილოებს, ნაღვლიანებს...
 წარსულს მადიანად შევექცევით,
 წყალსაც წაულია დანარჩენი,
 ზოგჯერ სამსახურშიც ვაგვიანებთ.
 ღამით მოგონილი ზღაპრებიდან,
 ყველა უცაბედი გაღიმება,
 დილით მირთმეული გოგლი-მოგლი.
 შაშვებიც სადღაც გაფრენილან,
 წვიმისგან სველი ბაგირები,

გვახსოვს ბონდის ხიდიც, მოკლედ...
 აღარც ის ხიდი და შაშვებია,
 აღარც შურდულების გათლა,
 მამებიც მიდიან უდროოდ, გვტოვებენ...
 მამები უჩვენოდ რას შვრებიან,
 უმამოდ რას ვშვრებით, მართლა,
 საფლავზე იასამნის რტოებით?

მანოლო

ქალაქის სამხრეთით პატარა პორტია,
 იქვეა სასტუმროც. კაფე და კაბარე,
 ხელბარგს რომ აიტანს, გასაღებს აბარებს,
 ღიმილსაც ურიგოდ არიგებს პორტიე.
 შუახნის კაცია, სახელად მანოლო,
 დილით კი, ესპრესსო, ნამცხვარი-ვანილის...
 მანოლოს ყანჩების ყურება იზიდავს,
 სანამ სასაუზმოდ გამოვლენ სტუმრები,
 ამინდი მშვიდია, ზეცა არ ქუფრდება
 და მაინც ტალღები აქაფდნენ ბრიზისგან.
 მანოლოს იტაცებს ყურება ყანჩების,
 ყანჩები პირიქით... თევზებს თუ ამჩნევენ.
 ვილას ახსენდება გაშლილი გაზეთის
 მორიგი სტატია ფინანსურ კრიზისზე,
 შეხედავ მანოლოს, შეხედავ, ზის ისე,
 იფიქრებ, კადრია, დაიჭერ, ასეთი
 სცენაა ფილმიდან: სასტუმრო. ტოსკანა.
 მანოლო. ზღვის ხედი. ყანჩების ოსანა.

გივი ჩიღვინაძე

ფიქრის ნამცვრავი

(პოეტური მინიატურები)

რა ურჩევნია ნეტავ გვირილას –
გოგომ გაპუტოს,
სიყვარულით გული რომ უძგერს,
თუ გვიან ხვატმა ჩამოაჭკნოს,
მზეს გაეზუტოს
და ქარს ატანდეს გაცრეცილ ფურცლებს...

პატარა ქალსა – თაფლის წვეთს,
უტკბესი რომ ჩანს ყველაზე,
კარგავს სამშობლო – უცხოეთს
ამოდის მისთვის ყველა მზე...
გამიჩნდა გულის წუხილი, –
ვის დაეცემა ენაზე?!

ცოტა ვნახე ქვეყნად კაცი,
გადავხვიო ხელი ძმურად,
ლამეს ფიქრით ათენებდეს,
არ მიცქერდეს მედიდურად,
ულვაშიც არ ამშვენებდეს
მხოლოდ მაჭრის გასანურად...

ხოდაბუნები უდაბურდება.
 გაისმის კითხვა:
 ხომ დაბრუნდება?!
 მინა კი პატრონს ნატრობს.
 სოფელში გლეხი
 თუ აღარ სახლობს,
 ან ყანა ანდა
 ახო სად ვნახო?..
 ეჰ, აფსუს, ჩემო პლატონ!..

აქვთიმა ჯრუჯის მონასტარში

რჩეულ გვარებს ეცნობა
 კედლის ამონაკანრით,
 საფლავებთან გებულობს,
 ვინ ვინ იყო, რა კაცი,
 დასტა-დასტა ეტრატებს
 ანდერძი ახლავთ მკაცრი, –
 ჩაჰკირკიტებს სწავლული,
 ხიბლავს ძველთა ნაღვანი...
 არე – ჯრუჭის ხეობა
 მთების ლალი ნანრეგით,
 დრო – აგვისტოს დამლევით,
 ათას ცხრაას ცხრამეტი.

ჩამოდი, მთვარევ, დაიძინე,
 ჩემს საწოლს გითმობ,
 თეთრად ვათენებ ამ ღამესაც
 და ხელებს ვითბობ
 ჩემსავე გულში გაღვივებულ
 პატარა ცეცხლზე, –
 არასდროს გავცვლი ამ სიმშვიდეს
 სხვის ოქრო-ვერცხლზე...

მწვერვალთან მომცრო ღრუბელი
 ანცობს, გადადის ყირას,
 ხან ნიავს ეთამაშება,
 ხან მზის სხივებზე სძინავს,
 მაგრამ მალევე გაქრება,
 ცას ცივ ცრემლებად სცვივა –
 აგრილებს ნიფლიანის ტყეს
 ღამით მოსული წვიმა...

ქვასაც აქვს საქმე, სათქმელი,
 სიტყვას არ ატანს ქარს.

ოთხკუთხა კედელს ამაგრებს,
 მრგვალი ბრუნავს და ფქვავს.
 თუ რამე ზედ ამოტვიფრეს,
 გეტყვის, გაგაცნობს თავს.
 ზოგი ძველ ამბავს გიყვება,
 ზოგი ჩუქურთმად ჩანს...
 შენ რას უტოვებს ქვეყნას,
 შენ რას დააჩნევ ქვას?!.

●
 ჩუხჩუხებს მომცრო მდინარე
 ჩემი ბავშვობის სარკე,
 ცდილობს,
 გაექცეს მშობელ მთებს,
 ვითომ კვლავ ივლის ცალკე,
 რა გეჩქარება, პატარავ,
 ვინ მოგიღერა სახრე?
 მე თუ მოვცილდი ამ ტყეებს,
 უკეთესი რა ვნახე?!.

ბაბხის სპიტი

ეს სვეტი უფლის ნილხვედრი
 მაღლიდან მაღლით ასხივებს
 და ზეციური სიმშვიდით
 თბილ მკერდს აგებებს ქარ-წვიმებს,
 თვით შემოქმედის შეწევნით
 ბუნება აწყობს აქ სიმებს.
 დალოცვა გინდათ? – მიმართეთ
 აქვე ჩვენს მამა მაქსიმეს...

●
 ფოთოლცვენაა, უღრანის ფერებს
 ეალერსება მთების ნიაფი,
 მოფარფატებენ მაღლიდან დაბლა
 წითელ-ყვითლები ნელი შრიალით,
 შემოერევა შენს სიმშვიდეში
 ამ მოხიბლული გულის ფრიალი.

●
 იმ ზამთრის ღამეს, როცა ქალაქში
 ძილს ვიცვლებდი დღის საფიქრალით
 და დამვიწყნოდა ტყეებზე დარდი,
 ნაქცეულიყო დიდი ნიფელი.
 სად წარმოვიდგენ ანის მის წვერთან
 მშვიდად გაქროლილ საუკუნეებს?!.

როგორც ბატების
მწყემსი გოგონა,
ბილიკზე მხედება
თეთრი ყვავილი, –
შენ გამახსენდი,
ვინც ამ ტყის პირას
ალბათ, არასდროს
არც კი გაივლი.

ხომ კარგად ვიცი,
რომ ყოველთვის
ღმერთი არ გახსოვს, –
ამ ერთსაც გეტყვი,
სხვა ვერ გეტყვის
რადგან ჩემს სათქმელს, –
მაგრამ ყველაზე უფრო მეტად
მაშინ მომწონხარ,
როცა ტაძარში სევდიანი
აანთებ სანთელს...

არც სხვაგან წასვლა გარგია,
არც წუნუნი და ოხვრანი,
შენს მიწას ენდე მაღლიანს –
ხე დარგე, ახო მოხანი...
ვერ შეგეწევა უცხოთა
დენა სტუმრად და ხიზნადა,
იმდენი მამა უცხონდათ,
შენი ხსნა ჰქონდეთ მიზნადა,
თუმც მოყვარე რომ გშველოდეს,
გარეული რას გიზამდა?..
მაინც ღიმილი გშვენოდეს
მუდამ ცხადად თუ სიზმრადა...

ხანდახან თრთოლვით ავიღებ კალამს,
ცის კამარასთან დავდგები ახლოს,
მზიანი ნისლის სიმშვიდეს ვკვალავ,
რომ უნაზესი ფერები ვნახო.
ალბათ, ვიპოვი ამ გულის წამალს –
მომავლის სხივებს გაუყუოფ ბილიკს,
არადა წავალ, კვლავ მარტო წავალ,
და შემოდგომის ტყეებში ვივლი.

პროზასთან

(ექსპრომტი)

დოქები, ჩაფები, ჯამები,
 ყანნები სამად თუ ცალად,
 ჭურები – ნითელი ხარები –
 გზის პირას მდუმარედ წვანან,
 რთვლის დაესიზმრებათ დარები,
 ელიან ღვინის სმის ხანას.
 თუ ძმა ხარ, გამილე კარები,
 საავდრო ღრუბლები სჩანან,
 სანამდე გადარეკს ქარები,
 მაგ მყუდრო ჭერს შევეფარები,
 სასმისი შემვივსე თანაც –
 დაგლოცავ, დავლევ და წავალ...

●
 მაღალ ქედებს შორის დავაბიჯებ,
 როგორც ჩემი მთების თანდებული,
 ამათ გამზარდეს და დამარჩინეს
 და მათ წინაშე ვარ ვალდებული...
 რამდენ უქნარას და ლაზლანდარას
 კუდი ყავარზე აქვს გადებული,
 უცხო მამულ-ქვეყნის მოიმედეს
 თავის პარტახად აქვს დაგებული...

●
 შემოდგომა რომ შემოდგება
 მშობლიურ მთებზე,
 მზე რომ ვარდისფერ სასთუმალზე
 თვალებს მილულავს,
 ტყეთა სიზმრების სანახავად
 გამოპარული,
 ნამიან ბილიკს რომ გაუმხელ
 ფიქრებს ხილულად,
 რომელი ნატვრა შეათრთოლებს
 ოცნებას გვიანს,
 ვისი მშვიდი ხმა შემოჰყვება
 ნებიერ ნიავს?..

ჯიმშერ შენგელია

1994/02/04

თოვლია, ყინავს, მამაჩემო, გარეთ თოვლია
ოთახში ნანა ფრთხილად არწევს აკვნის პატარას,
თითქოს ქარებმა გრიგალები აიყოლიეს
და თებერვალსაც ჭალარები შემოეპარა.

თოვლია... ყინავს, მამაჩემო, ძმათა ომია
წრიალებ. ნეტავ რატომ იცვამ ზამთრის ფარაჯას,
როცა სიცვიემ მწვერვალების თეთრი ბორნიდან
ჩუმი მგზავრით ბარისაკენ გადმოლაჯა.

თოვლია... ყველა დაიფანტა, ყველგან შიშია
შენ სად მიდიხარ, მამაჩემო, გარბის ქვეყანა.
თითქოს გულიდან ყველაფერი ამოგიშლია,
რომ შენი თავი სხვა გზისაკენ არ წაგეყვანა.

თოვლია, თოვლი, მამაჩემო, საით მიდიხარ,
ნუთუ სოფლისკენ, ასე რაღამ დაგაავადა,
შენს ძველ ჭისკართან ჰაუბიცა იტეხს იხტიბარს
და ძველ ტაბლასთან სიკვდილია მხოლოდ თამადა.

თოვლია... თითქოს ეს სითეთრე განაჩენია
(ტკივილის) რასაც ყველა ელის მისი წინარე,
როდესაც, მამი, ამ ოთახში გადარჩენილი
შენ გარდა, უნდა დამიჯერო არავინაა.

თოვლია... ნანა ნელა მირწევს აკვანს პატარას
ხდება, ასეა, მხოლოდ ორნი ამ ბედს შევრჩებით,

უეცრად ნანას ყლუპი ცრემლი წამოეპარა
და წაეშალა შენი კოცნის ანაბეჭდები.

თოვლია ყინავს, მამაჩემო, გარეთ თოვლია...

La bohème.

გახსოვს?! ის თეთრყელა ჩაიდანი
ახლაც დგას და ღრუბლებს აბოლებს,
რამდენმა წყალმა ჩაიარა,
რამდენჯერ ლილინით La bohème.

კუდით ქვანასროლი რაინდი ვარ
უკან მომყვებიან დევები,
მარტოდ მომტირალეებს წყაროსპირას
თავქუდმოგლეჯილი ვეცლები.

დამრჩა ზღვებს გადაღმა სიზმარეთი
მილიარდი ღამის იგავი,
ახლა ძილივით რომ დაგიზარე
გახსოვს?! ჩემი თავიც ვიყავი.

ახლა შორს თეთრყელელა ჩაიდანი
დგას და ბლუჯა ღრუბლებს აბოლებს,
რამდენმა წყალმა ჩაიარა
რამდენმა წელმაც ჩაიარა,
რამდენჯერ ლილინით La bohème.

ნასკლის ალეგორია

ნახვამდის, ჩემო ოთხკვადრატ-ნახევარო,
რწყილებიანო ლოგინო,
მშიერო თავგებო და ტარაკნებო,
გაუმადლარო კოლოებო,
სამფეხა სკამო,
პურის ნამცეცების გარეშე დარჩენილო ჭიანჭველებო,
გადაუხდელი ჯარიმებით სავსე მაგიდავ,
ხმაურიანო მეზობლებო,
„პატრიოტო“ ჯგუფელებო
და აუტანელო ლექტორებო.

ნახვამდის, ჩემო პოეტო მეგობრებო,
ყელამდე ნეხვში ჩაძირულო სუიციდისტებო,
არაპოეტებო,
უიღბლოებო და იღბლიანებო.
ჩემო დიდმკერდა საყვარლებო,
ლამაზო შეყვარებულო
და რადიაციული ხორცის დიდო ნაგლეჯო – საზოგადოებავ...

და, ამავედროულად, მოგესალმებით, დახეულო კეტებო,
 გაცვეთილო ჯინსებო
 და ჯინსის ჯიბეში დაბუდებულო პეპლებო.
 ცარიელო საფულეც,
 ბინძურო ჩანთავ,
 გამოუყენებელო დიპლომო,
 მკითხველდაკარგულო წიგნებო
 და ფეკალიებით სავსე ჩემო ცხოვრებაც.

და თითქოს დროა შევეგუო ჰეროკრატის
 ანდა თავი მოვიკლა როგორც პირველმა პრეზიდენტმა,
 ჩაეძაღდე როგორც მეორე,
 გავხვდე საძულველი როგორც მესამე
 ან ვიყო არაფრის მაქნისი როგორც მეოთხე..

ან სულაც დავიჯერო, რომ ყველაფერი „ღვთის ნებაა“
 და, აჯანყების ნაცვლად, ჩავახშო ჩემში ლამაზი სურვილები,
 ვწერო, ვიკითხო და შევეგუო უძრაობას:
 „ან და მარადის, უკუნითი უკუნისამდე“.

მორჩა.

აბსურდულია ყველა იმედი,
 ყველა იმედი აბსურდულია.
 როგორც ძილისპირს
 დახუჭულ თვალს რომ
 ოცნებები აუყეფდება,
 ჩამპალი და დამარხული სულის სიღრმეში უსუსურობით..

აბსურდულია ყველა კანონი
 რაც თავს გვიკრძალავს.

– მოკალი ვინც გინდა!
 იმრუშე ვისთანაც გინდა!
 მოპარე ვისაც გინდა!
 მოატყუე ვინც გინდა!
 უღალატე მოღალატეებს! –
 ჩამძახის ექო...

დაე გესროლონ ქვები და ტალახი,
 რომ დაიბადო თავიდან როგორც დიდი და იშვიათი ადამიანი,
 როგორც ღმერთი,
 რომელიც, რა კარგია რომ არსებობს,
 როცა გშია და გწყურია,
 როცა გტკივა და გენატრება,
 როცა კვდები და გემინია...

როცა უყურებ გადაცემებს მდიდარ ღორებზე
და გინდა, რომ მათ დაემსგავსო.

რა კარგია, რომ არსებობს ასეთი გულქვა,
და გჯერა მისი...

გჯერა, რომ მხოლოდ მასთან
დაახლოებულ პირებს წყალობს,
მდიდრული აპარტამენტებით,
საუკეთესო ნარკოტიკით,
ქალებით
და გარანტირებული სამოთხით...

აბსურდულია ყველა იმედი,
მე ველარ შევძლებ ვმმართო სამყარო,
რომელსაც ვერ ვგრძნობ.

შორს ოცნებებო!
იჩქარეთ სხვასთან,
არ შემიძლია ვიყო ბედნიერი
შენი სიმყრალით...
გასაღებავით მოვერგო იმ კარს,
რომელიც უკვე
რა ხანია ღიაა ჩემთვის.

მორჩა ღაჰმარცხდი

მორჩა, დაგმარცხდი ბედთან ჭიდილში
თენდება ღამე ფიქრით და ლელვით
და კაკანათში გაბმულ ჩიტივით
შენი თითების შეხებას ველი.

და უკარება ქარის ტიტინში
დრო თავისთავად ყველაფერს ამხელს.
და მთვარე როგორც ღმერთის ტივტივა
ზღვაში ჩავარდნით აგორებს ტალღებს.

აქ, სადაც ტანი ეზრდება ჩრდილებს,
აქ, სადაც იმედს ნუხილი ვერ შლის.
აქ, როგორც დედის კალთაში ჩვილი
პულსის სიხშირე იზრდება ჩემში.

და შეფუთული სიბნელით ირგვლივ
ოთახში ჩემი თვალები ელავს,
როგორც ბორბალი ჩემს თავში ფიქრი
ტრიალებს სწრაფად, ტრიალებს ნელა.

ნინო ქელიძე

ვასო

ბავშვი ბავშვის ტირილმა გააღვიძა. დიდხანს ტიროდა.

იმდენ ხანს ტიროდა, სანამ მისი ტირილი დედამინის კვნესად არ იქცა.

თაფლისფერთვალეობა ვერა სანოლიდან გადმოსულიყო და ჩამქრალი შეშის ღუმელის წინ მუხლის ჩოქებზე იდგა, თან ცალი მკლავით ცრემლის შეშრობას ცდილობდა, სევდიანი თვალებიდან რომ მოედინებოდა შეუჩერებლად.

ბავშვი ბავშვის ტირილმა გააღვიძა და წამოდგა.

უფრო სწორად, წამოინია, მტირალა დისთვის რომ შეეხედა... პატარა ვერას დიდრონ თვალეში ჩაბუდებული უცნობი შიში რომ დაინახა, სანოლიდან

გადმოვიდა, შიშველი ფეხებით გაიარა ალაგ-ალაგ ჩამტვრეული იატაკი და დასთან მივიდა.

ჭროლათვალეობა ძმამ თაფლისფერთვალეობა და ხელში აიყვანა და იქვე, ღუმელთან დაგდებულ ძველ ხალიჩაზე დასვა...

თვითონ გარეთ გავიდა, შემდეგ შემობრუნდა, მძინარე ძმას პატარა დაკოჟირილი ხელებით საბანი გაუსწორა და ისევ გავიდა.

ოთხნი იყვნენ:

პატარა ვასო.

პატარა შალიკო.

პატარა ანია და პატარა ვერა.

ქვის ჩამონგრეულ ლოხესთან ჩიტის ბუდიდან გადმოვარდნილი ბარტყი ეგდო, იქაურობას რომ იკლებდა წივილით.

ჩიტის ბარტყის დედა-ჩიტი არსად ჩანდა. არც – ვასოსი.

არც – პატარა ანია.

არც – მუდამ ეზოში მოფუსფუსე მისა პაპა. მამა დიდი ხანია გარდასცვლოდათ.

იქვე, სახლის წინ, უჩვეულო ღრიალით მოედინებოდა ხევის წყალი...

იქამდე იდგა პატარა ვასო დიდი სამყაროს პირისპირ მარტო, სანამ მეზობელ დათიკო პაპას ყვირილმა არ შეძრა სამყარო... ის ხელების ქნევითა და ხმამალალი შეძახილებით გარბოდა ხევისკენ. ვასომ გზა გადაჭრა და უმაღლ თვითონაც ხევისპირას აღმოჩნდა... შუაგულ ხევში, უცნაურად აღრიალებულ წყალში, პატარა ანია იდგა და მეორე

ნაპირზე გასვლას ცდილობდა... დათიკო პაპამ მისი გამოყვანა რომ სცადა, ბავშვი ხელიდან გაუსხლტა. ანია გულამოსკვნილი ტიროდა და დედას უხმობდა... დათიკო პაპამ მის მზერას თვალი გააყოლა, ბავშვი გულში ჩაიკრა და ხევიდან ამოვიდა. ცდილობდა, ვასოსთვის თვალი აერიდებინა, მაგრამ...
 პატარა ვასოს სამუდამოდ აღბეჭდოდა გონებაში ხეებს შორის მიმალული დედის სილუეტი...

●
 ტკივილი ქვებსაც რომ ჰგავდა, მამინ მიხვდა...
 გაქვავებული გულით რომ იჯდა ცივ ქვებზე დედის ლოდინში.
 დედა არ დაბრუნებულა...
 მხოლოდ მის ნახევრადმიშველ სხეულს შემოხვეული დები და ძმა...
 ცისარტყელას მიღმა გაბნეული დაღლილი მზერით.
 პატარა ვასოს გული გაზრდოდა, დედის ლოდინში.
 პატარა ვერა ხშირად ხედავდა სხვის ეზო-კარში მოფუსფუსე დედას.
 შუაგულ სოფელში, ხევის მიღმა რომ დაედო ახალი ბინა.
 ერთი დედის გულს იყოფდა გომარეთ-სოფელი.
 მზეს გზა აბნევია ცის კაბადონზე.

●
 მამის მამა, მიხა პაპა ძალიან მშრომელი კაცი ყოფილა, მაგრამ ძალიან უჭირდა ოთხი შვილიშვილის რჩენა. ერთი პურის ნაჭერი ჯერ ორად იყოფოდა, შემდეგ ოთხად, ბოლოს ნამცეცებად ქცეულ პურს ჩიტის ბარტყებსაც უზიარებდნენ უდედო, ობოლი ბავშვები.

●
 ბავშვთა სახლში რომ მიაბარეს, პაპამ საკუთარი გული ოთხად გაყო და თითოს თითო ნაწილი გაატანა... დიდხანს იდგა მოხუცი პაპა კარის ზღურბლზე. მკაფიოდ გრძნობდა მის გულს ჩახუტებული პატარა ანიას გულისძგე-

რას, უკვე ძალიან რომ ენატრებოდა. ბოლოს დედამინას მიჯაჭვული მზერა მოსწყვიტა და ზევით აიხედა...

ჭუჭყიანი, მტვრიანი ფანჯრიდან დაუჩინებით უმზერდა ოთხი წყვილი თვალი... ჭროლათვალემა ვასოს ჭროლათვალემა ანია ხელში აეყვანა, ცალი ხელი კი თაფლისფერთვალემა და-ძმისთვის შემოეხვია...

ოთხნი იყვნენ:
 პატარა ვასო.
 პატარა შალიკო.
 პატარა ანია და პატარა ვერა...

მოხუცმა პაპამ, გულის ტკივილი რომ ჩაეხშო, შუშის ნატეხით თითები გადაისერა და სოფლისკენ მიმავალ გზას გაუდგა.

წლებმა წლები რომ შეცვალეს, ვასო სოფელს დაუბრუნდა. მამაპაპისეულ კარ-მიდამოს რომ მიადგა, დედამინას ნაჭრილობევი შეუხორცდა და გულმა კვნესა შეწყვიტა...

დედამინის გულმა, მისმა არა.
 შრომამ მუხას დაამსგავსა. მოძლიერდა, ფესვები გაიდგა. მზის წნული მაინც სტკიოდა...

და-ძმის წილი გული სტკიოდა მუდამ.

●
 იქ არაფერი შეცვლილა. ფანჯრებიც კი ისევ ისეთი ჭუჭყიანი და მტვრიანი იყო.

თაფლისფერთვალემა ვერა და შალიკო გზის პირას ელოდებოდნენ.

სადღაც იქვე იმალებოდა სხივჩამოტეხილი მზე.

უმაღ იგრძნო ვასომ მათ შეკრულ მუჭში ჩამალული მათი წილი „პაპას გულის“ ძალა.

უკან რომ ბრუნდებოდნენ, გომარეთ-სოფლის ყანებში ყაყაჩო ყვაოდა უკვე.

„პატარა ანია“ ისევ არ ჩანდა...

●
 დიდხანს უძებნია ვასოს პატარა ანია.

ადამიანები ადამიანებს უამბობდნენ ამის შესახებ, ჩიტები – ჩიტებს...

მერცხლებს კარიდან კარში დაჰქონდათ „პაპას გულის“ ტკივილი.

ბოლოს მოკეთეს მოუტანია ამბავი:

ზესტაფონში, ერთ ოჯახში, ქროლათვალება ანია ჰყოლიათ რძლადო. უფრო მეტიც უთქვამთ: ბავშვთა სახლიდან ახალციხეში გაუშვილებიათ და იქ გაუზრდიათო. პიანინოზე დაკვრა ჰყვარებია პატარა ანიას და დედინაცვალი ამის გამო ხშირად უწყრებოდაო.

ორი ერთნაირი იდგა ბაქანზე.

ორივე ქროლათვალება.

ოდესღაც პატარა ვასო და პატარა ანია.

ორივეს ისევ ისევ ეჭირა შეკრულ ხელისგულებში „პაპას გულის“ საკუთარი ნაწილი...

ყვითელგულა ფურისულები ყვაროდნენ სასაფლაოსკენ მიმავალ გზაზე...

მიხა პაპა

დიდი კაცი იყო. გულიც დიდი ჰქონდა, მთელი სოფლის სიყვარულს რომ იტევდა, ისეთი.

ფართო, დაკოჟრილი ხელისგულები, ალაგ-ალაგ ნახეთქებით, სახე მუდამ ღიმილიანი.

წისქვილის ქვაზე იჯდა მუდამ.

ჩვენი უბნისკენ რომ ჩადიოდა, იმ გზის დასაწყისში იდო ის ქვა, მისი სახლის წინ.

სოფლის განუყოფელი ნაწილი იყო მიხა პაპა.

რომ დაიბადა, ველისპირს მზის სხივები შემოეხვია და სამყაროს ამცნეს მისი დაბადება... ქათქათა, თმაკულულა ბატკნებმა ბლავილით აიკლეს იქაურობა. ცხვარ-ძროხა ჯერ კიდევ არ გაერეკა მამას. ომი რომ დაიწყო, მას შემდეგ, პატრონის მოლოდინში, ხშირად იდგა ეზოში ბაგამიუსვლელი საქონელი.

პატრონი არ დაბრუნებულა. მამის გარეშე დარჩენილი ოჯახი აირია და

ველისპირს შემოხვეული მზის სხივები ტეხილ-ტეხილად გაიბნა ნაცრისფერ სამყაროში. პატარა მიხა ძმასთან ერთად ბიძა-ბიცოლას შეუფარებია და ობოლი ბიჭები თორმეტ წლამდე ველისპირის მწვანე ველ-მინდვრებს შეჰყურებდნენ ჰორიზონტს მიღმა მიმავალი მზერით.

გამთენიისას გასდგომიან გზას...

ბიძა, ბიცოლა და თავშალში გამოკრული საგზლით ხელში პატარა მიხა... დიდი გულით, მთელი სამყაროს დარდს რომ დაიტევდა, იმხელა გულით. ლუქსემბურგს, ახლანდელ ბოლნისს მიემართებოდნენ ველისპირელები. დიდხანს უფიქრია ბიძას, რა გზას დასდგომოდა, როგორ გაეკვალა გზა ობოლი ძმისშვილისთვის, ბოლოს გერმანელ მჭედელს შეხვედრია შემთხვევით, მაშინდელ ლუქსემბურგში რომ დასახლებულა ოჯახით, მოლაპარაკებია და შეგირდად მიბარება გადაუწყვეტია პატარა მიხასი. ემძიმებოდა პატარა ბიჭს საკუთარი სოფლის დატოვება, თუმცა ყოჩაღად, ველ-მინდვრებში დატოვებული გულით მიაბიჭებდა ბიძის გვერდით.

გერმანელები გამრჯე და პატიოსანი ხალხი აღმოჩნდნენ. პატარა მიხაც დაუზარებლად ეუფლებოდა მჭედლობას. ოჯახში მისი ტოლი ბიჭი ჰყავდათ – ესაია. ბუნებით თბილ და მოსიყვარულე მიხას არც მისი შეყვარება გასძნელებია. ძმებივით იზრდებოდნენ ბიჭები. შრომას რომ მორჩებოდნენ, ჩამოსხდებოდნენ ხოლმე იქვე, სამჭედლოს წინ, უწესრიგოდ დალაგებულ ქვებზე და თამაშობდნენ. თამაში რომ მოხერხდებოდათ, მიხა თავისი სოფლის ამბებს უამბობდა, თმაკულულა, ქათქათა ბატკნებისა და ყაყაჩოებით გადანითლებული ველ-მინდვრების ამბავს.

შეგირდობის დრო რომ გაუვიდა, მიხა სოფელში დაბრუნდა. მძიმე იყო განშორება, მაგრამ ყმანვილებში უკვე სისხლი ყიოდა და მიხა უკანმოუხედა-

ვად გაემართა საკუთარი სოფლისკენ მიმავალ გზაზე.

დიდხანს გრძნობდა ესაიას მზერას, ცრემლი რომ სდიოდა წვეთებად.

ბიჭებს გული გაეცვალათ ერთმანეთისთვის.

ბერიძეების ქალი მოსწონებია მიხას გომარეთ-სოფელში.

სოფელიც მაშინვე დატრიალებულა!

გამრჯე და უკვე ყველასათვის საყვარელი ახალგაზარდა მჭედელი ზედსიძედ მიუღიათ და სამუდამოდ ჩაუხუტებიანთ გულში. იქამდე თესავდა სიკეთეს, სანამ ომში არ მოუწია წასვლა.

მძიმე სანახავი იყო ომი, მძიმე გასავლელი...

ცალხელა ბავშვები,
დანგრეული სახლები,
საკინძეგახსნილი დედები,
ცრემლი, ტკივილი, უიმედობა...

ქერჩთან მოხვედრია ჭურვი მის გემს, ორ ნაწილად გაუხლეჩია. ერთი მაშინვე ჩაძირულა.

მეორე ნაწილი, რომელზეც მიხა სხვა გომარეთელ ბიჭებთან ერთად მსახურობდა, ნაპირს მისდგომია. ძალიან უმძიმდათ ბიჭებს გაყინული თანამებრძოლების დატოვება, მაგრამ დრო არ ითმენდა. ერთმანეთის მიყოლებით ცდილობდნენ გემიდან გადასვლას. ზოგი ნაპირამდე ვერ აღწევდა და წყალში ვარდებოდა. მათი გადარჩენა შეუძლებელი იყო. ნაპირზე გადასულებმა თავი უსაფრთხოდ რომ იგრძნეს, სწორედ მაშინ მოადგათ გერმანელებით სავსე მანქანა.

მიხა პაპამ გერმანული, მისებურად „ნემენცური“, შეგირდობისას ისწავლა. ახლაც ჩაესმოდა ესაიას ხმა, დაჟინებით რომ ამეორებინებდა უცხო სიტყვებს. წინააღმდეგობის მიუხედავად, წამში აღმოჩნდნენ ალყაში. ტყვეები ერთმანეთის მიყოლებით დააყენეს და გზას გაუყენეს...

არავინ იცოდა – საით... უხმოდ მიდიოდნენ, დახეთქილი ტერფებით. მხო-

ლოდ გენს გრძნობდნენ ერთმანეთისას – გომარეთ-სოფლისას!

მზის ჩამოტეხილი სხივები დედამიწას რომ ოდნავ შეეხნენ, მაშინ შეწყვიტეს სვლა. იქვე, სადღაც საქონლის ფერმისმაგვარ შენობაში შეყარეს და ჩაკეტეს. საღამომდე არავინ გამოჩენილა. შეღამებულზე კარი გაიღო, გერმანელები სწრაფი ნაბიჯებით და ხმამაღალი საუბრით უახლოვდებოდნენ.

მიხას გული გაუჩერდა თითქოს.

არა, სხვა გული იგრძნო...

ხმა ეცნო! თვალები დახუჭა. მის წინ, ქვეცნობიერში გერმანელი ოსტატის პატარა ბიჭი, მისი გულგაცვლილი ესაია დარბოდა!

– ესაია! – იყვირა მიხამ.

დედამინა თითქოს ნაფლეთებად იქცა!

– მიხა! – „ნემენცური“ ინტონაციით იყვირა შენობის ბოლოში მდგარმა გერმანელმა.

შეუჩერებლად ტრიალებდა ფერფლისფერი სამყარო. ესაიას ბრძანებით, გერმანელებმა მომარჯვებული ავტომატები დაუშვეს და მარცხნივ, კარისკენ გადაინაცვლეს.

– არ თქვა, „ნემენცური“ რომ იცი! – ეჩურჩულებოდა ესაია.

– არ თქვა, მოლაღატე ეგონები შენებს და დაგხვრეტენ! – ემუდარებოდა ესაია!

ისევ გაცვალეს გულები...

ესაიას ბრძანებით, პატიმრები ფერმიდან გამოიყვანეს და „კოლონაში“ ჩააყენეს. მას შემდეგ მიხა ესაიას გულით ხელში დადიოდა, მაშინაც კი, როდესაც ტყეში გაიჭრნენ და საფრანგეთში გადავიდნენ. ესაია დარჩა იქ... მათი ბავშვობის „ნემენციაში“...

მძიმე გულებით დაბრუნდნენ ომში წასული პატარა ბიჭები.

სახლში შვილები და ახალი განსაცდელი ელოდა მიხას.

სამი შვილი დასტიროდა ბერიძეების ქალს.

● მზე-სოფლისთვის არც ჭროლათვალება ქალები დაუკლია უფალს!

წყაროსთან ჩავლილი ეგრისელაანთ ჭროლათვალება ფოფოლასთვის მოუკრავს თვალი...

უმალ დატრიალებულა სოფელი!

● ჩვენი უბნის ჩასახვევში დგას მათი სახლი, იქვე წისქვილის ქვაა.

წისქვილის ქვაზე, ჩემს ქვეცნობიერში ახლაც ზის დიდი კაცი – მიხა პაპა!

თაია

თოვლმა უკვე დნობა დაიწყო, თაია კი ისევ იქ იდგა.

სოფლის სასაფლაოზე.

თოვა რომ დაიწყო, მაშინაც იდგა.

სოფლის სასაფლაო ისე გაზრდილიყო, დედის ლოდინში გაზრდილი ობოლი ბავშვის გული გეგონებოდათ. ჯერ შემოუღობავ საფლავებზე, თითქოს ისევ ცოცხლად ეყარა შარშანდელი ზამბახები.

სასაფლაოსკენ მიმავალი გზა ნაომარი სოფლის გზას ჰგავდა.

ოღრო-ჩოღრო,

დანაპრალებული,

რუსის ჩექმის ნატერფალი.

სოფლის წყაროსთან ქვად ქცეული ტკივილი იდგა,

წყლის ხმას ერწყმოდა ადამიანების არადამიანური გოდება.

● თაიამ თვალი რომ გაახილა, ეზოში მხოლოდ კრუხ-წინილის კრიასი ისმოდა.

ოჯახის უფროს დიასახლისს საოჯახო საქმეები მოეთავებინა და ეზოში პატარა შვილიშვილს ეთამაშებოდა. კაბის კალთაში რამდენიმე ვაშლი ედო, რომელსაც რიგრიგობით აწვდიდა შვილიშვილს და თვლას ასწავლიდა:

– ერთი ვაშლი დედას, ერთი – მამას, ერთი – პაპას! – კისკისებდა პატარა

რა ონავარი.

თაიამ სწრაფად ჩაირბინა კიბე და მორცხვად მიუახლოვდა თამაშში გართულ დიდებასა და შვილიშვილს. მეუღლე რომ მოიკითხა, ბავშვმა თითოთ ჭალისკენ მიუთითა და თვითონ პირველი გაიქცა მამის სანახავად.

მარიამობისთვე იდგა – უცნაური, მდუმარე, ავისმომასწავებელი.

ჭალაში, ლიახვის პირას, სოფლის კაცები ჩამომსხდარიყვნენ.

შემფოთებული ხმები ეუცხოვა თაიას.

დროდადრო ტყისკენ იხედებოდნენ.

ტყე დამუნჯებულიყო თითქოს.

ბავშვი ხტუნვა-ხტუნვითა და მამის ძახილით მირბოდა წინ.

მამამ შვილი რომ დაინახა, გულს უკან ისეთი ტკივილი იგრძნო, თითქოს მისთვის, მისსავე შუასაყარში გული გაეგლიჯა ვინმეს.

● სროლის ხმა რომ გაისმა, დედამინას გული გაუჩერდა.

საკუთარ ნერვებს გლეჯდა შეშინებული სამყარო.

მამის ფეხებთან,

შვილის სხეული,

სახის ნაკვთებში შემორჩენილი ღიმილით.

თაია მათთან არ მისულა,

ლიახვს მიადგა მონინებით.

კოხტად ჩანწული თმა გაიშალა და...

სათითაოდ გაატანა ლიახვს, წამში შევერცხლილი...

მას შემდეგ ასე დაიარება თაია – თმაგაშლილი, თასმებშეხსნილი, საკინძეგადაღელილი.

პირველად რომ მივიდა სასაფლაოზე, არარსებული გაზაფხული იდგა.

ლიახვის პირას, ჭალაში, ახლაც დგას ქვადქცეული მამის სხეული წინ, შვილისკენ განწვდილი ხელებით...

– ერთი ვაშლი დედას, ერთი – მამას,

ერთი – პაპას!

საუკუნიდან საუკუნემდე დაატარებს მნუხარე დედამინა.

შორს, ჰორიზონტს მიღმა, ისმოდა აღრიალებული ლიახვის ხმა.

მზის გარეშე

ბაიებით გადაყვითლებულ მინდორს მიუყვებოდნენ.

მინდორი დიდი იყო, ბაიები – პატარა,

ქალი ბაია – მზისსადარი.

ცალი ხელით ცას მოსჭიდებოდა,

ცალით პატარა ბიჭის ხელი მოემწყვდია ხელისგულებში.

ბიჭს დიდი ხელისგულები და ოქროსფერი კულულები ჰქონდა.

შიშველი ტერფებით მიდიოდნენ.

მოცელილთავიანი ჭანგა ბალახი ფენებს უსერავდათ, მაგრამ ტკივილს ვერ გრძნობდნენ. ნასერებიდან ჩამონრეტილი სისხლის წვეთები ჭრილობის კიდეებს ეხებოდა და სიამეს ჰგვრიდა წინ მიმავალთ.

ჰორიზონტს მიღმა მიდიოდნენ.

არარსებულ ცისარტყელას დაეძებდნენ ცის კაბადონზე.

ბიჭს თვალები სტკიოდა, ერთი არა – ორივე.

ერთი თვალი ერთ მზეს ვერ ხედავდა...

მეორე, პირველში მოლიცლიცე მზის სხივს ისრუტავდა გაფართოებული გუგებით.

მონმენდილ ცას რომ ჰქონდა, იმ ფერის იყო მისი გუგები.

გაზაფხულზე ციდან ცისანები ცვიოდა მის გუგებში და სიშიშველეს უმაღავდა დამუნჯებულ სამყაროს.

თვალიდან თვალში მოხეტიალე მზერას დაჰქონდა სამყაროს ამბები.

პატარა ბიჭვით, მასაც დიდი თვალები ჰქონდა და ტყის პირას მორაკრაკე რუს რომ მიადგებოდა, წვიმის წვეთებად იქცეოდა ბიჭის თვალეში.

ქალს ბაია ერქვა.

მზისსადარი ქალი იყო.

ბიჭს?!

ზოგისთვის – ბრმა,

ზოგისთვის – მზეუხილავი...

ჩემთვის სამყაროს თვალი იყო...

ჰორიზონტს მიღმა მიდიოდნენ.

მზეს მიჰყვებოდნენ.

დასერილი ტერფებით ტოვებდნენ კვალს.

საკუთარი წილი დედამინის გული მიჰქონდათ თან, საკუთარი წილი ჩიტების ჭიკჭიკი სამყაროს ხმებში...

ბაიებმა რომ ჭკნობა დაიწყეს, ტერფებმა ტკივილი იგრძნეს.

ცაზე არარსებული ცისარტყელა რომ გამოჩნდა,

ბიჭმა მინდვრის ბოლოს

ნაცრისფერ, ხმელტოტიან ხესთან ჩაიმუხლა.

ზურგით იდგნენ სოფლის შარაზე, მინდვრებს შორის იპარებოდა ეს გზა.

ვგრძნობდი,

ჩემი სამყაროს თვალი,

მზის სუნით გრძნობდა გადახრუკული მინდვრების სევდას.

ლუკა ბაქანიძე

ლუსის ძიებაში

ამ ხის ძირას მცემეს ბავშვობაში და იმასაც ამ ხის ძირას ვაკოცე პირველად, ვის გამოც მცემეს. ამ ხის გვერდით დგას სკოლა, სადაც ვსწავლობდი, სანამ გამომაგდებდნენ მარკებით ფულზე თამაშის გამო და ამ ხის გვერდით დგას ეკლესია, სადაც მე და სერგო, ჩემი კლასელი, ზედ სამრეკლოზე, სულ ზევით ავძვრებოდით ხოლმე და ვაბოლებდით სიგარეტს, ვაკონტროლებდით გარემოს და ვლაპარაკობდით ღმერთზე. დაკეტილი იყო ეკლესია, გაუქმებული. სამრეკლოს კოშკში აუტანელი სუნი იდგა. რალაც ეგდო მკვდარი, გახრწნილი – ჩიტი თუ კატა, აღარ მახსოვს.

ბუმბულებიც ეყარა და ალბათ – ჩიტი. ან კატა იჭერდა მტრედებს და მერე ის კატა მოკვდა და ბუმბულებიც დარჩა. მოკლედ, სულ ეგ სუნი იდგა და სულ მატლები ფუთფუთებდნენ. მერე შევეჩვიეთ სუნსაც და მატლებსაც, არ ვაქცევდით ყურადღებას და ვლაპარაკობდით ღმერთზე, ვენეოდით სიგარეტს, ნახევარ-ნახევარს, დატოვებით. ეკლესია რო ღმერთის სახლია, ვიცოდით, მაგრამ ეს ეკლესია სულ დაკეტილი იყო და ორივეს გვჯეროდა, რო ღმერთი ნასული იქნებოდა სადღაც, სხვა, ღია ეკლესიებში. ამ სუნში და მატლებში ღმერთს რო არაფერი ესაქმებოდა,

ამაზე შევთანხმდით ორივე. ამიტომ თავისუფლად შეიძლება მოწვევა. მე ნანახი მქონდა ფილმი ღმერთზე. მამაჩემმა წამიყვანა ვერის ბაღში. კალათბურთის დარბაზში ვისხედით უამრავი ხალხი და, ჩვეულებრივ, ტელევიზორში ვუყურებდით ფილმს. ხუთ საათზე მეტხანს გრძელდებოდა და ნახევარ საათში უკვე ერთი სული მქონდა, წამოვსულიყავით, თან ვერაფერს ვარჩევდი ტელევიზორში, მაგრამ ღმერთი რომელიც იყო, დავიმახსოვრე – წვერებიანი და გამხდარი ტიპი. ქრისტეზე იყო ფილმი, მაგრამ მაშინ ეგ მეგონა ღმერთი და სერგოსაც ასე ვეუბნებოდი, გამხდარი და წვერიანია-მეთქი ღმერთი. ეს კიდეე მიმტკიცებდა, ღმერთი ცხენზე ზის, დაჭენაობს და გველემაპებს ხოცავსო და მეცინებოდა, აზრზე არ ხარ-მეთქი არაფრის.

●
გავიდა ბევრი წელი, ვიცხოვრე უამრავ ადგილას და ისევ ამ ხესთან მოვხვდი, აქვე, ახლოში გადმოვედი საცხოვრებლად ახლახანს. ხე ისევ ისე დგას, ოღონდ კიდეე გაიზარდა, მგონი. ადრეც უზარმაზარი ჭადარი თუ ნეკერჩხალი იყო და სკოლის შენობაზე მალალი ჩანს ახლა. ეკლესიას აღარ ესევა ჭიები. ხალხი დადის, მღვდელიც ჰყავს, დილაობით ზარიც რეკავს იმ სამრეკლოში, მე და სერგო რო სიგარეტს ვაბოლებდით და ღმერთზე ვლაპარაკობდით. მაშინ ორივეს გვიყვარდა ღმერთი, მაგრამ ახლა დიდად აღარ მაინტერესებს. სერგოს არ ვიცი, ისევ აინტერესებს ღმერთი თუ არა. სერგო მოკლეს აფხაზეთის ომში და არც მინაღვლია დიდხანს. ბავშვობის მერე დავიშალეთ. მე სკოლიდან გამაგდეს და სხვა სკოლაში გადავედი, მერე სხვა უბანშიც და ერთმანეთს დავეკარგეთ. კაი ხნის შემდეგ ძველი კლასელი შემხვდა და იმან მითხრა, მოკლესო ჩვენი სერჯიო ომში. გვიან ღამით, ბარიდან რო ვბრუნდები სახლში, ვჯდები სკოლის ეზოში ძელსკამზე, ეკლესიასთან და ვუყურებ ჭადარს თუ ნეკერჩხალს. ზოგჯერ შე-

მოივლის ვინმე ძაღლით, გაჩერდება ცოტახანს, ძაღლს ასეირნებს და მიდის. მე ვერ მხედავენ. სიბნელეში დგას ძელსკამი, ეკლესიის ჩრდილში. როცა ძალიან მთვრალი ვარ, ყოველთვის მკვდრებზე ვფიქრობ. ჩემს მკვდრებზე. ამ, მარტის ქარიან შუალამეს კი დედაჩემი გამახსენდა, რომელიც რამდენიმე თვის წინ, შემოდგომაზე მოკვდა. გვიანი ღამეა, ქარიშხალი ჭადარს თუ ნეკერჩხალს არყევს, სკოლის თავზე უხეიროდ დამაგრებული თუნუქის სახურავი ტკაცუნებს. ქარს გადმოაქვს იქვე, სავსე ბუნკერებიდან, რასაც მოერევა, ცელოფნებს თუ მუყაოს ყუთის ნაფლეთებს და ეზოში დააფრიალებს. ალბათ, ცივა, მაგრამ ნასვამზე ვერ ვგრძნობ სიცივეს. ვფიქრობ დედაჩემზე, რომელიც მოკვდა და უცებ იქვე, ახლოში, მესმის: – შვილო! – გამისკდა გული.

●
ერთხელ ზემოთ, მთაზე, პანთეონში აგვიყვანეს მთელი კლასი. აქ წამყოფი ვიყავი ადრეც: ყოველ წელს, მარტში, ქალების დღეს, წამიყვანდა ხოლმე მამა და დავხოხავდით მთის ფერდობებზე, ვეძებდით რალაც ყვავილს, ლურჯს. არც მაშინ ვიცოდი და არც ახლა ვიცი, რა ყვავილი იყო, იას ჰგავს, ოღონდ დიდია უფრო. შევაგროვებდით და შევკრავდით დიდ თაიგულს, გავიდოდით მერე ბილიკზე და ჩამოვდიოდით მთაწმინდიდან ფეხით. გზად შევივლიდით პანთეონში, სადაც მამა სანთლებს ყიდულობდა და ვანთებდით უზარმაზარ ლოდთან. მამამ მითხრა, რო აქ იყო დასაფლავებული ძალიან კარგი კაცი, ვაჟა-ფშაველა. მაშინ წარმოდგენა არ მქონდა, ვინ იყო ვაჟა-ფშაველა, მაგრამ ლოდი მომწონდა ძალიან. ბოლოს ვბრუნდებოდით სახლში. დაკრეფილ ყვავილებს გზაში ორ თაიგულად გავყოფდით და დედაჩემს ვჩუქნიდით. ჰოდა, აგვიყვანეს-მეთქი მთელი კლასი პანთეონში. მასწავლებლებმა იყიდეს სანთლები და მასწებმაც და ბავშვებმაც დაანთეს ვილაცა ქალის ქანდაკებასთან. სტალინის დედა ყოფილა. აქ მე

და მამას არასოდეს დაგვინთია სანთელი. მოვკიდე ხელი ლიკას, ჩემს კლასელს და მივიყვანე დიდ ლოდთან. მომწონდა ეგ გოგო. მეთქი, ლიკა, ნახე რა მაგარი ლოდია, აქ არის დასაფლავებული ვაჟა-ფშაველა! ლიკასაც მოეწონა ლოდი და გამიხარდა და მერე ორივემ ზედ ლოდზე დავანთეთ სანთლები. ვერაფრით მივხვდი, რატომ გამათრია ყურით სასწავლო ნაწილმა, თინამ და ისევ იმ ქალის ქანდაკებასთან მიმიყვანა. ბოლო ხმაზე მიკიოდა და ჩუმიდ მიყურებდა ყველა – კლასელებიც, მასწავლებლებიც. ბოლოს – ჩადი დაბლა და დაგველოდე, დასჯილი ხარო, – თინამ. პანთეონიდან ისტორიის მასწავლებელმა გამომიყვანა – კეთილმა და წყნარმა კაცმა, რომელსაც რა ოინებს არ ვუწყობდით მთელი სკოლა და ვამწარებდით. რო მოვყავდი, ჩუმიდ მითხრა, მეც ძალიან მიყვარსო ფშაველა. იმ დღეს დედაჩემი და მამაჩემი დაიბარეს სკოლაში და არ ვიცო, რა უთხრეს მასწავლებლებმა თუ დირექტორმა, მაგრამ მამაჩემმა მეორე დღეს წამიყვანა მონკავშირის მაღაზიაში და მსუბუქი სათევზაო სპინინგი მიყიდა, თავისი ტყავის ფუტლარიანად და არაფერი რო არ დამიშავებია, მივხვდი. ამის მერე იყო, ლიკას ძმამ და მისმა მეგობრებმა, უფროსკლასელებმა, რო დამიძახეს გარეთ, სკოლის ეზოში და ხის ძირას მომარტყეს ერთი-ორი; ლიკა რატომ აიყოლიეო, სად წაიყვანეო, შენ გამო სკოლიდან გარიცხესო ლამის.

●

– შვილო! – მომესმა იქვე და გამისკდა გული. მოვიხედე: დგას ლამპიონის შუქზე ნელში მოხრილი მოხუცი ქალი, პალტოს კალთები უფრიალებს ქარში და ხელით იმაგრებს. სულეებისა და ეგეთების რო მჯეროდეს, მეგონებოდა, ფიქრით გამოვინვიე-თქო საიდანღაც დედაჩემის სული. ვიცოდი, რო დედაჩემი ვერ იქნებოდა და დედაჩემი გასულ შემოდგომაზე მოკვდა, მაგრამ ისე ჰგავდა, ხელები გამიოფლიანდა. წამოვდექი: – რა გნებავთ, ქალბატონო?

ნო? ძალი გამეპარა სახლიდან, პატარა თეთრი პუდელი, ამ ეზოში ხომ არ შემოსულაო. რანაირად დამინახა ნეტა იმ სიბნელეში. მოხუცები ხომ ცუდად ხედავენ, თან ბნელა. – არა, ქალბატონო, ერთი საათია აქ ვარ და არ დამინახავს, – ვეუბნები და აქეთ-იქით ვიხედები, იქნებ ძალს მოვკრა თვალი სადმე. ლუსი ქვიაო ჩემს ძალს, შენც დაუძახე, მე ხმამაღლა ვერ ვეძახიო, თან ჩემი ხის გარშემო დაიწყო სიარული: – ლუსი! ლუსი! სად იმალები, შე გათახსირებულო! დადის ასე, პალტოს კალთებს იმაგრებს და ზოგჯერ შიშით ახედავს სკოლის სახურავს, სადაც უხეიროდ დამაგრებულ თუნუქს ისევ ტკაცუნი გაჰქონდა ქარში. – ლუსი! ლუსი! – ვღრიალებ ბოლო ხმაზე მეც და ეზოს კუთხე-კუთხულებში ვიხედები, სადმე ხო არ შეძვრა ის ოხერი პუდელი. ხანდახან ვათვალიერებ მოხუცსაც – როგორ ჰგავს დედაჩემს. ზურგიდან ბევრი მოხუცი ქალი ჰგავს დედაჩემს. საერთოდ, მოხუცი ქალები ზურგებით ძალიან ჰგვანან ერთმანეთს, მაგრამ ეს წინიდანაც ზედგამოჭრილი დედაჩემი როა?! ამუბნელი იქნება, გაღმა უბნებიდან აქ არ დაუნწყებდა ძებნას თავის ძალს. უკვე ვხვდები, რო ეზოში პუდელის ჭაჭანიც არსადაა, მაგრამ ველოდები, ქალი რას იტყვის. ბოლოს გაჩერდა და ამბობს: – ალბათ, სხვა ეზოში შეიპარა. – ანდაც, ქუჩაშია სადმე, – ვთქვი მე. გაქცეული ძაღლები რო პირველ რიგში სხვა ძაღლებთან საჟიმოდ გარბიან ან ნავის ბუნკერთან ახლომახლოს, სარჩოს მოსაძიებლად, კი ვიცო, ძალი მყოლია მეც, მაგრამ მომერიდა თქმა. ბოლოს უხეიროდ ამოვღერდე: – თქვენი ძალი დედალია თუ მამალი, ქალბატონო? – და ეგრევე ენაზე ვიკბინე. ლუსიო, შე დებილო თავო-ჩემო. ლუსი როგორ იქნება მამალი, კრეტინო. მოხუცმაც არ დააყოვნა და გამიწყრა: – ლუსი მამალი როგორ იქნება, აბა? დედალი ცუგაა. ლუსი! – აჰ, ხო. – გავუღიმე მართლა დებილივით და ჭიშკრისკენ წავედი, – კარგად ბრძანდებოდეთ, იმედია, იპო-

ვით თქვენს ლუსის... მართლა გულით მინდოდა, რო ეპოვა. კინალამ ეკლესიისკენ გავიხედე და ვთხოვე, ღმერთო, აპოვინინე-მეთქი ლუსი, მაგრამ გამახსენდა, რო ღმერთი დიდი ხანია აღარ მაინტერესებდა. უცებ ქალმა მთხოვა: – იქნებ, დამხმარებოდი? იქნებ ერთად მოგვეძებნა, თან, შეხედე რამხელა ხმა გქონია, შენ უფრო იოლად გააგებინებ, მე სად შემიძლია შენსავით ყვირილი! რას ვიზამდი, მოვბრუნდი ისევ: – კარგით, ქალბატონო. ამ მხრიდან მოვედი და პუდელი არსად მინახავს, შევამჩნევდი, მოდი, ახლა ეზოს იქით, ჩიტადის ქუჩაზე მოვძებნოთ. – მოვძებნოთ, – დამეთანხმა ქალი და მკლავში წამავლო ხელი, მაგრად ჩამჭიდა და გავედით ეზოდან.

●
 წითელ სამკერდე ვარსკვლავებზე, კლასში რო დაგვირიგეს და ფორმაზე უნდა მიგვემაგრებინა და გვეტარებინა, მამა ამბობდა, სისულელეაო. წაგვიყვანეს ქალაქგარეთ, მინდორში, სადაც ლექსები უნდა გვეთქვა სათითაოდ და ჩემი ჯერი რო მოვიდა, გავიჭედე ტომ სოიერივით, ვერ გავიხსენე ლექსი ვერაფრით და მთელი ოთხი კლასის ბავშვები დამცინოდნენ, მაგრამ წითელი ვარსკვლავი მაინც მომცეს და მიხაროდა, სანამ ერთხელაც მამამ არ შეამჩნია და არ მითხრა, სისულელეაო ეგ ვარსკვლავი. მეტი ვერაფერი ვათქმევინე ან რას მეტყოდა მაშინ, მესამე თუ მეოთხე კლასელ ლანირაკს. მერე, სკოლის ქვემოთ, ძერჟინსკის ქუჩაზე რო ბეტეერები გამოჩნდნენ საიდანლაც და კარგახანს პირღია ვათვალთვლებდით კლასელები, ძალიან მოგვწონდა ეს უცნაური, მოკლელულიანი ტანკები. მამამ თქვა, ჩვენი მტრები არიანო. იმ დღეს ადრე გამოგვიშვეს სკოლიდან რატომღაც, არ უთქვამთ, რატომ. არც ერთი გაკვეთილი არ ჩატარებულა და ყველა მასწავლებელი სამასწავლებლოში იყო შეკეტილი. ბოლოს გამოვიდნენ დამმარებული სახეებით და – წადითო სახლში, ბავშვებო, დღეს გაკვეთილები არ

გვექნებაო, – დირექტორმა გვითხრა. გამოვიყვანე ლიკა ეზოში და ავუხსენი, რო წითელი ვარსკვლავი, ჩვენ რო ასე მოგვწონდა, სისულელე იყო და მოკლელულიანი ტანკები ჩვენი მტრები იყვნენ სინამდვილეში. მე და ლიკა უკვე შეყვარებულები ვიყავით, ერთმანეთს ვენდობოდით და ლიკამ დამიჯერა. მოვხსენი ვარსკვლავი ფორმიდან, მეც მოვიხსენი. მერე დავალაგე ხის ძირას ქვაზე, ეკლესიიდან გადმოვიტანე აგური და ჩემს ვარსკვლავს დავცხე, სანამ არ გატყდა. მერე ლიკამ თავისი ვარსკვლავი გატეხა, თან სკოლისკენ ვიყურებოდით, ვინმეს რო არ დავენახეთ და არ დავესაჯეთ, მაგრამ სკოლის ფანჯრებში არავინ ჩანდა, მთელ სკოლაში სიჩუმე იდგა და, როგორც სერიულ „მონა იზაურაში“ მქონდა ნანახი, ეგრე ვაკოცე ლიკას – ჩავეხუტე და ტუჩებში ვაკოცეთ ერთმანეთს, ჭადრის თუ ნეკერჩხლის ძირას. შემდეგ ეკლესიასთან წამოვკრიფეთ აგურის ნატეხები და ქვები, ჩავილაგეთ ჩანთებში და გავეშურეთ ტანკებთან საომრად, რადგან ისინი მტრები გამოდგნენ. ძერჟინსკის ქუჩაზე შევარჩიეთ დასამალად მოსახერხებელი სადარბაზო და ჩვენ-ჩვენი ქვები ამოვალაგეთ. კაი მოზრდილი აგურის ნატეხი ვგლიჯე ქუჩის მოპირდაპირედ ჩამომდგარ ერთ-ერთ ტანკს და ჩავიკუზეთ საპირისპირო შეტევის მოლოდინში, მაგრამ ტანკებიდან ჩამიჩუმი არ ისმოდა. მაშინ, გათამამებულებმა, ქვების სეტყვა დავატეხეთ ორიოდე ტანკს, რომელსაც მივწვდით. მოულოდნელად ტანკებს შუა საიდანლაც ჯარისკაცი გაჩნდა, რუსულად შეგვაგინა და ჩვენსკენ გამოიქცა. ჩანთები იქვე დავტოვეთ და სადარბაზოს სიღრმეში, კიბეზე ავცვივდით, საიდანაც, ჯერ ეზოში და შემდეგ ეზოდან მეორე ქუჩაზე გასასვლელი მეგულებოდა. რალას გვიპოვნიდა ის ჩემის სალდათი.

●
 „საით წავილო მარტის ქარმა“ – დედაჩემმა დამიმესიჯა გასულ მარტს. ტრადიციულად, რამდენიმე დღით რო

გადავიკარგე და არ გამოვჩნდი. სადაც, მაგიდის უფრაში, ძველ ტელეფონი მიგდია და მესიჯი იქ მაქვს შენახული. და ერთი წლის მერე, ახლაც ხომ მარტია. ახლაც ხომ ქარიშხალია. ხელკავით მიმყავს მოხუცი ქალი, ასე რო ჰგავს დედაჩემს და ქარმა რო არ ნააქციოს, გვერდში მეკრობა. დროდადრო შევჩერდებით და ლუსის ვუხმობთ, დაკარგულ პუდელს: – ლუსი, ლუსი, აბა, სადა ხარ, ჩემო გოგო, – ძლივს ისმის ქარში ქალის ხმა. – ლუსიი! – ვღრიალებ ხმის ჩახლენამდე. ალბათ, რო გაეგო იმ ძალს ჩემი ხმა, სულ გადაიკარგებოდა სადმე, მაგრამ ლუსი ჯერჯერობით არსად მოჩანს. ავყევით ქვაფენილიან ქუჩას ბოლომდე. ზემოთ, პატარა სკვერში შევედით და იქაც დავძებნეთ ლუსი. ვილაც წყვილი ზასაობდა იმ ქარიშხალში, სკამზე ისხდნენ. თავზე წამოვადექი და ვკითხე, აქ თეთრი პუდელი ხო არ გინახავთ-მეთქი. არა ძმაო, რაის პუდელიო, – ბიჭმა ცოტა დამიძაბა. გამოვედით სკვერიდან და თანამგზავრს ვეკითხებით: – სად ცხოვრობთ, ქალბატონო? ალბათ, თქვენი სახლის ახლომახლო იქნება სადმე, შორს არ წავიდოდა... დაბლა ვცხოვრობო, – ქალმა, იქ დავძებნეო უკვე. – სანამ ჩვენ ვეძებთ, შეიძლება თავად დაბრუნდა სახლში? – ვაიმედებ, – მიგაცილებთ ახლა სახლამდე და თან გზადაგზა დავუძახოთ კიდევ. ცოტა იყოყმანა და დამთანხმდა ბოლოს. ალბათ, სციოდა უკვე და იმიტომ. მაგარი ქარი ქროდა და ვგრძნობდი, დროდადრო როგორ კანკალებდა. მე ჰუდი მეცვა მარტო და შიგნით მოკლემკლავიანი მანისური, მაგრამ მთვრალი რო ვიყავი, მინც არ შემცივდებოდა უჰუდოდ. ხომ არ მოგახუროთ-მეთქი ჰუდი და იუკადრისა – რას ამბობ, საერთოდ არ ცივა, თბილი პალტო მაცვიაო... მგონი, ჩემს ჰუდზე დახატული თავის ქალა და ძვლები არ მოეწონა.

ჩემს ბავშვობაში ასეთი თამაში იყო: მაგიდაზე დადებულ მარკას ვურტყამდით ხელისგულს და ვინც მარკას ამოატრიალებდა, ის იყო მოგებული. მე

და კობიძე, ჩემი კლასელი, შევიკეტეთ კლასში. ყველა წასულია. ჩამიჩუმი არ ისმის სკოლაში. ხუთკაპიკიანები გვიგდია ორივეს და ვთამაშობთ ფულზე. ხან ის მიგებს, ხან მე ვუგებ. უცებ იღება კლასის კარი და შემოდის სასწავლო ნაწილი, თინა. მეორე დღეს მოინვიეს პედ-საბჭო, დაიბარეს ჩემი და კობიძის მშობლებიც და მე და კობიძე გაგვრიცხეს სკოლიდან, კლასში მარკებით ფულზე თამაშის გამო. მალევე, ნაძალადევეში გადავედით საცხოვრებლად, ჩემს ახალ სკოლასთან ახლოში რო ვყოფილიყავი და ქალაქის ერთი ბოლოდან მეორეში არ მეარა ყოველ დილით. ჯერ ავეჯით დატვირთული საბარგო წავიდა და მერე ჩვენ, მე, დედაჩემი და მამაჩემი მივყევით მანქანით. სკოლასთან გავაჩერებინე და დავემშვიდობე მთელ კლასს. მერე ეზოში, ჭადარს თუ ნეკერჩხალს დავარტყი წრე და წამოვედი. ალბათ, ბოლო ხატება, რაც სიკვდილის წინ გამიელვებს, ეს იქნება: მანქანის უკანა ფანჯარას რო ვარ აკრული, მეოთხეკლასელი ლანჩირაკი და ვუყურებ ლიკას, რომელიც მანქანას მოსდევს, როგორც დებილ კინოებშია ხოლმე.

როცა ლუსის არ ვუხმობთ, როცა ჩუმად მივდივართ, ხანდახან მგონია, რო მე და დედაჩემი დავეხეტებით შუალამისას მარტის ქარიშხალში, ლამპიონებით განათებულ, ძველი უბნის უკაცრიელ შუკებში, დავიარებით და გულში, ჩემთვის, ვუყვები სერგოზე, ჩემი ბავშვობის მეგობარზე, აგერ, იმ ეკლესიის სამრეკლოში რო ვიმალებოდით და პაპიროსს ვაბოლებდით და აფხაზეთის ომში რო მოკლეს. ვუყვები ჩემს პირველ შეყვარებულ ლიკაზე, ხის ძირას რო ვაკოცე და შემდეგ, პატარა ბავშვები, ცხრა აპრილის ღამის წინ, რუსულ ბეტეერებს რო ვებრძოდით ამ ქუჩაზე, სადაც ახლა შევუხვიეთ. ჩემს ბავშვობაში, ჩემი უშველებელი ჭადრის თუ ნეკერჩხლის გარშემო დავატარებ დედაჩემს ხელკავით და ვუყვები, რაც მისთვის არასდროს არ მომიყოლია.

ვისხედებით ეზოებში, ვათვალისწინებთ ბნელ სადარბაზოებს და ვეძებ, ვეძებ და ვისხენებ და ვღრიალებ: – ლუსი! სადა ხარ, ლუსი...

უცებ წინ ღრჭიალით გვიმუხრუჭებს მანქანა, გადმოდის ვილაც გოგო და ჩემს თანამგზავრს ეხვევა ტირილით: – ბებო, გაგვისკდა გული, ყველგან გეძებთ, სად არ დავრეკეთ! მოხუცმა ხელი გააშვებინა და მკაცრად ამბობს: – რატომ მეძებდით ნუცა, ხომ იცი, სადაც წამოვედი? ხომ გაგაფრთხილეთ, ლუსის საძებნელად რომ მივდიოდი! მართლა, ხო, დაბრუნდა ლუსი? ყველგან ვეძებთ მე და ამ კარგმა ბიჭმა, ვერსად ვიპოვეთ და ხომ არ დაბრუნებულა სახლში ლუსი? გოგომ შემათვალისწინა და უთხრა: – კი ბებო, მოვიდა ლუსი. სახლშია ლუსი. ჩაჯექი ახლა მანქანაში და წამოდი სახლში. შემდეგ მოხუცი მანქანაში ჩასვა და მომიბრუნდა: – დი-

დი მადლობა, ბებიაჩემს რომ მიხედეთ, მარტო არ დატოვეთ! – რისი მადლობა, პირიქით! – ვბურტყუნებ უაზროდ, – გამიხარდა, რო დაბრუნდა ლუსი, იმდენი ვეძებთ! გოგომ მანქანისკენ გაიხედა და ჩუმად მეუბნება: – ხანდახან გაგვეპარება ბებო და დადის ასე, ეძებს ხოლმე, ხომ გესმით, ასაკი... სამი წლის წინ მოგვიკვდა ლუსი. შემდეგ მანქანაში, საჭესთან ჯდება და მიდის.

შუა ქუჩაზე ვდგავარ კაიხანს. მერე მოვდივარ სახლისკენ. გზად შევიარე სკოლის ეზოში და ისევ ძელსკამზე ჩამოვჯექი. ვუყურებ ჩემს ჭადარს თუნეკერჩხალს. სკოლის სახურავზე უხეიროდ დამაგრებული თუნუქი ტკაცუნებს. სადღაც, მაგიდის უჯრაში, ძველი მობილური ტელეფონი გდია. მარტის ქარი ნაგვის ბუნკერებიდან კრეფს, რასაც მოერევა და ეზოში დააფრიალებს.

სოსო მეშველიანი

ფაროჩ

უცნაური ჯიშის ღორები გვყავდა ადრე, ჩემს ბავშვობაში – დიდები, შავები, ველურები... აკლებული ჰყავდათ მთელი სოფელი. მესერის მყარი ღობეც კი მოჩვენებითი ბარიერი იყო მათთვის. თუ მოუნდებოდათ, რკინის ჭიშკარსაც ჰაერში ასწევდნენ. ამიტომ როგორც კი ზამთარი მიილეოდა, სოფლიდან ძალიან შორს, დიდი ხევის გადაღმა გავრეკავდით და თვეობით იკარგებოდნენ. არც ვეძებდით, თითქოს გამეტებული გვყავ-

და, მაგრამ მაგათ რა ნადირი მიეკარებოდა, ყველა მტაცებელზე უარესები იყვნენ. წინამძღოლი უზარმაზარი დედალორი იყო, რომელსაც „ფაროჩს“ ვეძახდით.

ერთ წელს კარგი ზამთარი იყო. ოდნავ მოთოვა, „ზომხა“ ახლოვდებოდა, ასევე „ლიძენალი“ (ღორების დაკვლის რიტუალი). ეს დღე ყველას უხაროდა, მე კი ატანა არ მქონდა. ჯერ უზარმაზარ ტახებთან უნდა გეჭიდავა, მუხლებამდე თოვლიან ლაფში ჩაფლულს, მერე ღორის აუტანელი, შემზარავი კივილი, მერე იმის თრევა და გაპუტვა... ყველაზე აუტანელი კი თბილი სისხლის მძიმე სუნი იყო, დღეები რომ მქონდა ნესტოებში ჩაგუბებული.

მოკლედ, „ლიძენალი“ ახლოვდებოდა და ჩვენი მყარ-ოხშივრიანი საღორეები ცივი და მოლიავებული იყო. მამაჩემს მეზობელმა გადმოსძახა ხუმრობით – ნუ ლელავ, „ლაფაქისთვის“ ღორის ყბას გამო-

გიგზავნიო („ლაფაქი“ ბარაქის მომტანი დიდი ხონჩაა, რომლითაც ოჯახის უფროსი კართან ხვდება მეკვლეს). იმ ღამით ძლიერი თოვა დაინყო, დილით კი ჩვენი საჩეხი სავსე დაგვხვდა ღორებით, ნამატით გაორმაგებული. როცა მთაში ავდენიდით პირუტყვს, იქიდანაც იკარგებოდნენ (თითქოს ყველა სულიერს გაურბოდნენ), უფრო შორს მიდიოდნენ, იმ ადგილზე შორს, კვარაცხელიას ნაჯოგარს რომ ვეძახით. მაშინ ჩემი მეზობელი, ხანშიშესული კაცი იყო ჩემთან, ერთ ქოხში ვიყავით. საუკეთესო

ადამიანი იყო ავთანდილ ბაბუა, ბევრი რამ ვისწავლე მისგან. ერთხელაც სალამოხანს უცებ დაიძაბა და ავიშვიშდა ეს საოცრად მშვიდი კაცი: „აუ, აუ, შენი ღორები გამოჩნდნენ...“ გავიხედე... ერთი ქედის ქვემოთ, „ლელვარე ლაშხვიარს“ რომ ვეძახით („ლელვარე ლაშხვიარს“ ხორცის შესანახი, უმზეო, გრილი ადგილი, თითქმის შუა ზაფხულამდე იდო თოვლი იმ ადგილას და, ეტყობა, მონადირეები ნანადირევის ხოცს იქ ინახავდნენ), მაგრამ მე ის გამიკვირდა, ასე რატომ აღშფოთდა ეს კაცი ჩემი ღორების დანახვაზე. სანამ ამაზე ვფიქრობდი, ავთანდილ ბაბუამ გააგრძელა: „სამინელი ღამე გველის, დელგმა, უნდა მოვემზადოთ...“ ამან მთლად დამაბნია – რა დელგმა, „იმშა დეცი ნაკვიშ“ („ჩიბუხში ჩასადები ღრუბელიც არ ჩანდა“). მაინც ავყევი, დავფაცურდით, დავინყეთ ჩვენი საცოდავი მიწურის გამაგრება, ნახევრად ხის, ნახევრად კი ქვის რომ იყო – პატარა, უფანჯრო, ბნელი. ამასობაში ჩემმა ღორებმაც ჩამოაღნიეს, ცალკე ისინი ემზადებოდნენ, ვეებერთელა ქვის ქვეშ დაინყეს მიწის თხრა, ისე ღრმად და ფართოდ ამოთხარეს ეს დიდი ბრტყელი ქვა, მთლიანად მათ თავს ზემოთ მოექცა და ღამე, როცა ყველა მხრიდან შემოაღნია ჩვენი საცოდავი მიწურის კედლებში ძლიერი სეტყვის მერე წამოსულმა ლეშხმა, მე კი მთელი ღამე ერთადერთ მშრალ, ბნელ კუთხეში ვიყავი ატუზული, სწორედ მაშინ ვინატრე – ახლა ჩემი ღორების ბუნაგში ჩამანვინა-მეთქი.

ყენობა

რას წარმოვიდგენდი, თუ ისევ ვერ მოვუსწრებდი. არა, დაგვიანებით არ დამიგვიანია, დრო ზუსტად მქონდა გათვლილი, ჩანიშნული. უბრალოდ, გაზაფხულმა იჩქარა, ბუნებამ დამასწრო, ყველა კვირტი გაშლილი დამხვდა, გაშლილს კიდევ არა უშავს, უკვე ფოთოლში გადასული. ღიამწვანე ჯერაც უფორმო ფოთლები (ქარის დაბერვისას რომ უფრო მყარად ირხვეიან, ვიდრე, უკვე სრულყოფილი) კარგად ფარავდნენ ხის სიმშვილეს, აქა-იქ დარჩენილ ჯერ კიდევ ცარიელ ჩიტის ბუდეებსაც. მცნობის დრო

კალენდარზე აღნიშნულ თარიღზე მალე გასრულებულიყო. გულდანყვეტილმა, ძველ ნამყენებს დაუწყე თვალთვლება. აგერ რვა წლის წინათ დამცნობილი ტყუპი მსხლის კენწეროები ბელის სახურავს ასცდნენ და უკვე თავბრუდამხვევად ქათქათებენ. ბოსტანში კვირტით დამცნობილ ვაშლის პატარა ნორჩ ტოტსაც სხვა, ტოტებისგან განსხვავებით, უფო მონითალო ყვავილი მოესხა. ყანის ბოლოში კი ვეებერთელა, ბებერ პანტა ვაშლზე, მამაჩემის დამცნობილი ხუთი სახეობის ვაშლი რა ხანია ერთ საძირეზე ხარობს. ვაშტერდები თითოეულ მათგანს და ვხვდები, რომ ესეც შემოქმედებაა, უფრო სწორედ, ჩემთვის არაფერი ისე არ იგივდება წერასთან, როგორც მცნობა. კალმით მცნობა პროზის წერას უფრო ჰგავს, კვირტით მცნობა კი – ლექსისას, რადგან ეს უკანასკნელი უფრო სათუთად, უფრო რთულად უნდა ამოზარდო უფრო დაბალი წერტილიდან, ვიდრე ეს კალმით მცნობის შემთხვევაში ხდება.

ჩემი პირველი სასწაული

პირველად რომ მთაში წავედი, ნახირში (უფრო სწორად მამაჩემს გავყევი), თერთმეტი-თორმეტი წლისა ვიქნებოდი, ლამის ოცნებად მქონდა ქცეული. მაშინ ასე გაუაზრებლად, სხვანაირი წარმოდგენა მქონდა ამ ყელაფერზე.

სოფელი დაითქვამდა, რომ უკვე დრო იყო პირუტყვი გაერიდებინათ საძოვრებისთვის, სათიბებისთვის. დაახლოებით დილის ხუთ საათზე მთელ სოფელში ატყდებოდა ერთი აურზაური, ადამიანების შეძახილი, საქონლის ბლავილი, ღორების ჭყვიტინი, ძაღლების ყეფა... ეს ყველაფერი ისე აზანზარებდა გარემოს, სანამ ყურს მივაჩვევდი, ასე დამფრთხალი და დაბნეული, ჩემს საქმეს ვერ ვაბამდი თავს, ისედაც ნახევრად მძინარე. ყველა მხრიდან მოდიოდა ეს ხმები და გროვდებოდა სოფლის შუაში, გზაზე, რომელიც მთელ სიგრძეზე შუაზე ყოფს სოფელს. ჩვენ, მოზარდებს, უნდა გაგვესწრო ყველასათვის, რომ სოფლის თავში, სადაც წისქვილებიანი ვინრო ხევია და

გზა სხვადასხვა მთებისკენ მიდის, იქ დავლოდებოდით. იქ ვიყოფოდით, იქ ვუცვლიდით მიმართულებას ასე ერთმანეთში აზელილ და ასე ბრმად ყველაფრისგამთელავად მომავალ პირუტყვს. ძალიან ძნელი იყო. ძლივ-ძლივობით გამოვარჩევდით და მერე შევეფინებოდით სხვარასხვა მხარეს ასე კედელივით აღმართულ ტევრებს. მას შემდეგ, რაც ეს ყველაფერი მორჩა და თითქმის დაცლილ, ცოცხალ-მკვდარ სოფელში უღელში შესაბამელი ხარიც აღარ დარჩა, არაერთხელ გამხსენებია ეს დღე, თუ როგორ თანდათან იცლებოდა სოფელი ამ სიცოცხლით სავსე ხმაურისგან და ივსებოდა თითქოს სასიამოვნო, მაგრამ უსიცოცხლო სიჩუმითა და სიცარიელით.

ცოტას ინვიმებდა, მერე გადაიღებდა, ისევ განვიმდებოდა... ყველა სხვადასხვა მხარეს გაუჩინარდებოდა სქლად ჩამონოლილ ნისლში, თითქოს ხმებსაც რომ ახშობდა. ათი-თხუთმეტი კომლის პირუტყვი უწყვეტ ზოლად დაიკლავებოდა გოლაის მხარის აღმართებზე. ასე ნისლში ავიარეთ ნახევარი გზა, „მოსასვენებელ ნიფლნარამდე“ დავაკებულ ადგილამდე, სადაც ვისვენებდით. გადაჭრელებული იყო ეს საუკუნოვანი ხეები დანით ამოკვეთილი სახელებით, ზოგი ახალი, ზოგიც ძველი, ზოგი კიდევ იმდენად ძველი, ხის კანს იყო შეხავსებულ-შეხორცებული და ძლივს შეიმჩნეოდა – „იგორ ქურასბედიანი. 1939.წ.“

როცა ტყე მორჩა, ალპური ზონის დასაწყისთან ისევ შევისვენეთ. ისევ სქელი ნისლი, ისევ მცირე ჟინჯული. ჯუჯა ხშირ არყებთან მშრალი ადგილი შევნიშნე, ნამოვჯექი, წვრილ საძირებს მივეყრდენი და უცებ ძიღმა წამიღო. მარტო დაღლილი კი არა, გალახულიც ვიყავი. ცოტა ხანში ვიღაც უხეშად მაჯანჯლარებს და მალვიძებს – ბიძაჩემია... გაღიზიანებული, უხასიათოდ წამოვდექი, მაგრამ ჰოი, საოცრება! ნისლი გაფანტულიყო და ჩემ თვალწინ ისეთი ხედები იშლებოდა... ეს იყო ბუნების ნამდვილი ზეიმი და სასწაული. უბრალოდ, მიახლოებითაც ვერ წარმომედგინა, ასეთ რამეს თუ შევესწრებოდი. ჯერ მხოლოდ სველი ბალახის ეს პირველყოფილი სი-

ხასხასე, ამ უცნაური ყვავილებით სავსე მთის ფერადი სათიბების რხევა, მერე უფრო იქით, ნაკადულებით და ჩანჩქერებით დასერილი, ალაგ კლდოვანი საძოვრები, ქედები, იალალები... პატარა ხევ-ხუვებში ჩარჩენილი თოვლის ნაპირებზე ამოსული მაღალი ყვითელი ყვავილები... ოდნავ ცივი ქარი და ის ცხოველი სურნელი ბუნებისა... რამდენი დრო გავიდა მას შემდეგ, რამდენი კარგი რამე ჩაინავლა თუ ჩაინთქა მეხსიერების იმ მხარეს, სადაც მუდმივად ბნელა და ზოგჯერ საგანგაშო ნათურასავით თუ აციმციმდება რომელიმე შორეული მოგონება და ასე მომანდომებს იქ, იმ შორეულში, იმ გარდასულში, იმ მოუხელთებელში, რამის მოხელთებას.

სიზმარცხალი

არადა, რა პოეტური სიზმარი იყო – მთებთან ახლოს, გრძელი, მწვანე, ალაგ მძაფრსუნიანი ჭაფხვირის, ხოლო გარშემო, მოცვისა და მაცვლის მნიფე ბუჩქებით გარშემორტყმული, ტყეში ჩავარდნილი ველტოფი, დიდი მოშრიალე ხეებით. ჯერ არ ვიცი, აქ რას ვაკეთებ... მოშორებით, ხის გადანაჭერზე, დიდი პრიალა ნაჯახია ჩარჭობილი. იქვე ჩემი ოცი წლის უნახავი მამიდაშვილი ზის, ნაჯახს დაყრდნობია და მიღიმის. არ მესიამოვნა. რატომ არ მესიამოვნა, ამდენი ხნის უნახავი მამიდაშვილის ნახვა? მერე რა, რომ გარდაცვლილია. მაშინ მე მასზე ოთხი წლით უმცროსი ვიყავი, ახლა მე ვარ თექვსმეტი წლით უფროსი. უცებ თავზარი დამეცა, იქვე ხის მორები დავლანდე, რაც ავისმომასწავებელია, რაც ახლობლის სიკვდილის მაუწყებელია. ამას სიზმარში მივხვდი... ეს ბევრგან მსმენია, ერთგან ამიხდა კიდევ. სიზმარი უცებ აიძვრა, უცებ აიბურდა, ტალახიანი წვიმა წამოვიდა, სიზმარმა რალაც საშინელ კადრებად იწყო დალაგება. მოვახერხე და გამოვართიე საკუთარი თავი იმ კომპარიდან. ცხადია, ძილი გამიტყდა. დედისგან ვიცი, ასეთ დროს სიტყვის უთქმელად უნდა ადგე, ცეცხლი დაანთო, ხის ნაფოტი აბრუნო ხელით თავის გარშემო, ილოცო

და მერე დანვაო. მეც ამას ვაპირებ...

დილაუთენია ავდექი. ლოგინში წოლას მაინც აზრი არ ჰქონდა. ის იყო გარეთ გამოვედი, რომ ბიცოლაჩემი შემოვარდა ჭიშკარში დაფეთებული, მითხრა, რომ ჩემი ბიძაშვილი იპოვეს სადღაც მკვდარი. ახლა უკვე ცხადში აიბურდა ყველაფერი. დაბნეულს არაფერი მიკითხავს, სახლში შევვარდი, რატომღაც საგარეო ტანსაცმელი ჩავიცვი, მანქანა დავქოქე, დედაჩემი უკვე მოთქვამდა... ჩავსი... ნავედით... შუაგზაში გამახსენდა, რომ მძინარე ბავშვი დავტოვეთ მარტო სახლში. დავბრუნდი, წამოვიყვანე... სოფლის დასაწყისში, სადაც პატარა ხრამია, ჩაყოლებზე რომ ღრმავდება და ფართოვდება, ხიდია გადებული. ხიდზე ხალხი ირეოდა. ვკითხე, რა ამბავი იყო. ხრამში გადამხტარა, დაბლა, სადაც ბევრად ფრიალო და ღრმია. ისიც არ გამხსენებია, სოფელში წაღებული ერთადერთი საგარეო ტანსაცმელი რომ მეცვა, პირდაპირ ისე გადავეშვი თავდაღმართში. უკვე დაესვენებინათ ხის, უხეშად აწყობილ საკაცებზე. ამოვიყვანეთ. უბედური ბიჭი იყო, ცოლ-შვილი გაექცა, მარტო ცხოვრობდა, არც მეზობლად ჰყავდა ვინმე, გალოთდა, ბოლოს ჰალუცინაციებიც დაეწყო, ახლა კი ასე დაასრულა სიცოცხლე ოცდაათობმეტი წლის ბიჭმა.

შუადღის მერე სახლში წამოვედით. აქეთ კიდეც იმას განვიცდიდი, რომ ბავშვმა ეს ყველაფერი ნახა. ვიცი, არ მომასვენებდა შეკითხვებით, მე კიდეც აზრზე არ ვიყავი, როგორ ამეხსნა. მთელი დღე არაფერი მიჭამია, არც გამხსენებია, საღამოხანს შემთხვევით სამზარეულოში შესულს უცებ მომშივდა. მაცივარი გამოვადე, პირველ რიგში, რასაც თვალში მომხვდა, შემწვარი ქათმის ბარკლები იყო. ერთი გამოვიღე, ჩავკბინე, სულ რაღაც სამი ლუკმა მექნებოდა ნაჭამი, რომ გონს მოვეგე. თავზარი დამეცა, ტანში გამცრა. მხოლოდ მაშინ გამახსენდა, რომ, როცა ასეთი ახლობელი გიკვდება, ხორცის ჭამა გასვენებამდე სასტიკად იკრძალება. გულისრევა დამეწყო, მაგრამ ვერ ვალებიე, სიგარეტს მოფუკიდე და ყანის პირებზე დავინწყე

სიარული. მზე ჩასვლაზე იყო, არ ვიცი დამთხვევა იყო თუ მომეჩვენა, რატომღაც ბუზებს ვერ ვიშორებდი, სულ ჩემი სახის გარშემო ტრიალებდნენ, თითქოს ჩემი ამონასუნთქი იზიდავდათ. სასწრაფოდ ჩაიდანში წყალი გავათბე, სოდა გავურიე და კუჭი ამოვირეცხე.

ქოლგა

ერთ თვეში უკვე მესამედ დავკარგე. არადა, გაფიქრებაც კი, რომ ამ უსამველოდ წვიმიან ქალაქში ქოლგის გარეშე მინევს სიარული, საშინელ დისკომფორტს მიქმნის. გამოდარებას ვინ ჩივის, ერთი საათითაც თუ გადაიღებს, ესეც დიდი შვებაა. ასე გრძელდება კვირები, თვეებიც კი. მაინც საიდან ამდენი ნალექი? მე კი მესამე ქოლგა დავკარგე. კარგად მახსოვს, ერთი ფოსტაში დამრჩა. როცა მივბრუნდი, აღარ დამხვდა. მეორე – ორმოცდამეთვრამეტე ნომერ ავტობუსში. მესამე მომპარეს. დიახ, კაფეში ვიჯექი, სიგარეტის მოსაწვევად გარეთ გავედი და, როგორც მერე გავარკვიე, იქ მსხდომმა ცოლ-ქმარმა მითხრა, ვიღაც ბომა ქალს აუცანცლავს. არადა, კარგი ქოლგა არც ისე იაფი ღირს, ოცი ევრო მაინც ჯდება. ჩინელებში ბევრად იაფია, მაგრამ, რად გინდა, ქარის ოდნავი დაბერვაც საკმარისია (ქარი კი სულ უბერავს), რომ ჩიტის გადამსხვრეული წვივებით საპირისპირო მხარეს ილუნება მისი წვრილი სამაგრები. დღისით ხომ ასე მანვალებს, ღამე კი უდიდესი შვებაა წვიმა ჩემთვის. იმ პატარა ოთახში, რომელიც კოლუმბიელებისგან ვიქირავე, ბილბაოს ცენტრში, ერთ ძველ, დიდ სახლში, ხმაური ყველა მხრიდან აღწევს, თითქოს კედელი კი არა ფარდები გვყოფს. ზედა სართულზე ვიღაც ქალი რამდენჯერაც საპირფარეოში შედის, ისეთი ხმა მესმის, თითქოს წვიმის შრიალმა იმატა, მაგრამ უცებ გონს ვეგები და საბანს თავზე ვიფარებ. მცირედი ჩქამიც ისე აღწევს ჩემამდე, მგონია, ბოლო წვეთი ყურის ბიბილოზე დამეცემა. მერე კიდეც იმ პატარა ოთახის ფანჯარაში, რომელიც კორპუსის შუაში დარჩენილ დიდ სივცეს გადაჰყურებს, სადაც სარეცხს ფენენ, სადაც ოთხივე

მხრიდან ოცდაათი მეტრის სიმაღლეზე აღმართული ფანჯრებიანი კედლებია, სულ მცირედი გაფაჩუნებაც კი ხმაურად ისმის. მძიმე სამუშაო დღის შემდეგ რომ დაძინებას ცდილობ და ერთგან ვილაც ახველებს მთელ ხმაზე გაბმულად, ვილაც ჭურჭელს რეცხავს სამზარეულოში, ისე რეცხავს, გგონია, ვილაცაზე გულმოსულია და ჭურჭელზე იყრისო ჯავრს... ქმენა და კვნესა კიდევ ერთდროულად... ერთი ქალი კი ყოველ საღამოს, ზუსტად თერთმეტ საათზე იწყებს ძაღლის განვრთნას. გაბმულად, მთელ ხმაზე გაპკივის: „ასე არა, ასე არა, გადაბრუნდი, ადექი, ადექი, ახლა მოიტანე, ყოჩაააა, კარგიააა!..“ და რამხელა ბედნიერებაა ამ დროს თავსხმა წვიმა, დელგმა, თავისი ჭექა-ქუხილით, საერთოდაც, მეორედ მოსვლის მოლოდინი.

სალვა

ბილბაოს გარეუბანში ერთი ტავერნაა, ყოველთვის ვაკითხავ ხოლმე, როცა იქით მიწევს გავლა. ძალიან პოეტური გარემოა, მიუხედავად იმისა, რომ, პოეტის გარდა, ყველას ნახავ მანდ. ტავერნის წინ დაბალი თუთების პატარა ხეივანია, დიდი მოედნის მხარეს, ეს თუთები ისე მრგვალად არის გასხლული, გაკრეჭილი და ისეთ წვრილ საძირეზეა, შორიდან ჰაერში გამოკიდებული ბუჩქები გეგონება. თუთებზე ვაზივით ჩემთვის უცხო ხეივანაა გასული, ყურძნის დიდი მტევნებით რომ ჰკიდია ყვავილები. ყურძნის მტევნების ზუსტი ფორმის, ღია ლურჯი ფერის, თავბრუდამხვევად სურნელოვანი, მაგრამ ამ ყველაფერს მაშინ იგრძნობ, თუ მუშაობის საათებში შეივლი, როცა აქა-იქ კანტიკუნტად არის ხალხი. სხვა დროს კი, დასვენების დღეებში ან ფიესტებზე, ისეთი აურზაური, ყაყანი და ჯგლეთაა... ეგ კიდევ არაფერი, აი, ერთმანეთში არეული სხვადასხვა ალკოჰოლური სასმლის სუნი კი, საერთოდ ასამარებდა ამ „რომანტიკულ გარემოს“. ტყეებში ხეტიალით გასავათებულმა, შევიარე ერთ დღეს. ფორთოხლის წვენი შევუკვეთე, თუმცა ბარმენმა ჩემი დანახვისთანავე, ლუდის

ჭიქა მოიმარჯვა, რადგან მანამდე სულ ლუდს ვუკვეთავდი. ორი ხამონიანი „პინჩო“ გადავიღე თეფშზე და კუთხეში შევიყუყუე. ხალხი ცოტა იყო. მოშორებით, პლასტმასის მაგიდასთან მჯდარ შუახანს გადაცილებულ კაცს მივაშტერდი, არა იმიტომ, რომ მთელი სხეული უცახცახებდა და შავი ღვინით სანახევროდ ავსებულ მაღალ ფუჟერში სანრუპი ჩაედოთ, რადგან ერთიანად აკანკალებული ხელებით შეუძლებელი იყო, ჭიქა ისე დაეჭირა, სასმელი არ დაქცეოდა. თავსაც ისე აქანავებდა აქეთ-იქეთ, პირს ძლივს ახვედრებდა სანრუპს. ტანჯვა იყო მისი ყურება. თითქოს საიდანლაც მეცნობოდა. მომეჩვენა, რომ ძალიან ნაცნობი სახე ჰქონდა. დავფიქრდი და გამეცინა, საიდან უნდა მცნობოდა, ალბათ, აქ ვხედავდი ხოლმე და დამამახსოვრდა, აკი, თავადაც მომაშტერდა, თან, თითქოს მილიმოდა კიდევ. თავი დავუქნიე, მივესალმე. ძალიან გაუხარდა, შევატყვე, რალაცნაირად გამოცოცხლდა, აწრიალდა. „მაგარი ჩაბრატებულებივით კი ვესალმებით ერთმანეთს“, – გავიფიქრე. – „სანყალი, ნეტავ ვინ არის? ვინ უვლის?“

გავიდა რამდენიმე თვე. ცხადია, ეს ამბავი აღარ გამხსენებია, მეორე დღესვე დამავინწყდა. ერთ დღეს ხუანხო ს ვკითხე (ჩვენი ემპრესის პრარაბს), უფრო, ალბათ, დროის გასაყვანად. დიდად არც მაინტერესებდა, თუ სად წავიდნენ ის ჩვენი ნაცნობები, ადრე რომ ამ ემპრესაში მუშაობდნენ. მანქანით ვმგზავრობდით ხოლმე ერთად. ისიც თითქოს სულზე ელოდა ჩემს შეკითხვას, ჩაირთო მაგრამ, რა ჩაირთო. თან ისე მიყვება, თითქოს ცხელი კარტოფილი აქვს პირში – ჩათუთქული სიტყვებით. ერთი პირობა, ვინანე. ის რას შემატყობს, ისეთ აზარტშია შესული. ის რუმინელი ბიჭები, ისე-ასეო, ის მეორე ხუანხო, იქაო, გორკა და ოსკარი საერთოდ სხვა ხელობაზე მუშაობენო, სალვას კიდევ... მე აღარ ვუსმენ უკვე, ფანჯარაში ვიხედები, სოფლებს და ყანებს გავყურებ, მაგრამ სალვაზე შევცბი, უცებ რალაცამ დამკრა თავში.

- რა თქვი, სალვას რა დაემართაო?
- ჰააა? კარგად გახსოვს ხო სალვა?

– იცინის.

– როგორ არ მახსოვს, თითქმის ნახევარი წელი ერთად ვმუშაობდით ვიტორიაში, ყოველ დღე ერთად ვიყავით...

– პარკინსონით დაავადდა.

იარისტო

ისე გემრიელად ეწევა კრისტობალი სიგარეტს, ისეთი მოწევა იცის, მთელი ცხოვრება რომ ვერ იტანდებ. უყურებ და მოწევა გინდებ, თანაც ძალიან. აგერ, შუა მუშაობის დროს, ერთი ცალი მოხარშული კარტოფილი ამოიღო ზურგჩანთიდან, გაარჩია, ცოტა მარილი მოაყარა და ნელა შეუდგა ჭამას. „ღვიძლზე მაქვს პრობლემები, ხშირ-ხშირად და ცოტ-ცოტა უნდა ვჭამო, მაგრამ ყოველ ჯერზე იმდენ მტვერს ვაყოლებ, რაღა აზრი აქვს“-ო, თითქოს თავისთვის ჩაილაპარაკა. არაფერი მიკითხავს, არც შემიცხადებია, არც ის მითქვამს, რომ მეც ზუსტად ასეთ დღეში ვარ. როგორც კი მორჩა, ეგრევე სიგარეტს მოუკიდა, თან საუბრობს და ყბებს ისე ამოძრავებს, გეგონება, კვამლს ლეჭავსო, მერე სიტყვებს ჩემამდე მოჰყვება თამბაქოს კვამლის სურნელი. უცებ მეც მომინდა მოწევა. მოვუკიდე... თითქოს ათი წელია ვიცნობ, სინამდვილეში კი გუშინ გავიცანი, როცა მითხრა, რომ ანდალუსიელი არაბების შთამომავალია, თან, თავის ყავისფერ მკლავებზე დამახედა, რომელიც თეთრ თმას დაეფარა. ცოტა დაბნეული სახეზე მივაშტერდი. თავის ხასიათთან შედარებით, თითქოს ძალიან მკაცრი გამომეტყველება აქვს – თეთრი ბლანჟე, ოდნავ მოხრილი ცხვირი, რალაცნაირად ჩამუქებული თვალები, ასევე მუქი სახე... კაცი, რომელიც ათი წელი ტიპიური ესპანელის შთაბეჭდილებას ტოვებდა, უცებ, თვალის დახამხამებაში, ნამდვილ არაბად გადაიქცა. შემხედა, გაეცინა: „ხო, ასეა, თავზე რომ ჩაღმა შემოვიხვიო, აეროპორტში არ შემიშვებენ“... მე გუშინ, მან კი, ერთი დღით ადრე გა-

მიცნო, ასევე, ათი წლის ნაცნობი როცა გარეთ გავახედე – „აუ, ნახე კრისტო, გარეთ რა ამინდია, ჩვენ კი...“ გაიხედა უზარმაზარი ნახევრად დაორთქლილი ვიტრინიდან, იმ მხარეს დაიწყო ყურება, საითაც სან-სებასტიანის პლაჟი მოჩანს, ზღვის ქარში ოდნავ მოქანავე პალმებით. მზე იყო, სითბო და თან ოდნავ ცრიდა. რალაც ძალიან კარგი რამე თქვა, ვერ გავიგე, უბრალოდ ვიგრძენი. მომიტრიალდა:

– ეს მაჩადოა, ანტონიო მაჩადო... იყო ასეთი პოეტი, კარგი პოეტი!

– ვიცი კაცო, ანტონიოც ვიცი და მაწუხელებ!

– ვაახ! შენ საიდან იცი? პოეზია გიყვარს?

– ეეე კრისტო, კრისტო!.. ვუთხარი და, რადგან ასე გაუკვირდა, „გაკვირვებას ახლა განახებ“, გავიფიქრე და მივაყარე და მივაყარე. უკვე გაშტერებული მიყურებდა. მოკლედ, საქმე იქამდე მივიდა, სათქმელი გამიხდა, მეც რომ ვწერ, წიგნებიც რომ მაქვს გამოცემული, თან, აზარტში შესულმა, რალაცები გავაბუქე. კაი ხანი გაშტერებულმა მიყურა, ცხადია, დაეჭვებულმაც:

– ნო მე ხოდას!...¹

– მართლა, კრისტო, მართლა!.. (ვიცინი).

– ინტერნეტში არის რამე? (ტელეფონს იმარჯვებს).

– კი, იქნება...

– შენი გვარი გამიმეორე, ნელა!!

დამარცვლით გავიმეორე, თან ცოტა შორიდან დავყურებ (ხარაჩოზე ვარ), გამოჩნდა ჩემი ფოტოები, ჩემი წიგნებისაც, ჩემი მოკლე ბიოგრაფია ინგლისურად, ვიდეოები, რა გინდა სულო და გულო...

– ოსტია!² შენ გიჟი ხარ. ჩამოეთრიე მაგ ხარაჩოდან და მოუსვი აქედან!

– რატომ, კაცო? მე ამ ყველაფერზეც ვწერ, ეს ჩემი ცხოვრებაა, ჩემი ბედისწერა, შეიძლება ოდესმე ამ შემთხვევაზეც დავწერო... (ანუ ახლა რაზეც ვწერ).

¹ რას მეუბნები?!

² ღმერთო!

თამარ გელიტაშვილი

ნაირა გულაშვილის რომანის შუქ-ჩრდილები

(„მე ის ვარ“)

ქრისტიანული სწავლებით, „სიყვარული ღვთისაგან არს!“ შესაბამისად, ყოველგვარი სიყვარულის ზედსაბამი პირველსაფუძვლიდან, ღვთაებრივი სანყისიდან მომდინარეობს და ამიტომაც არის კურთხეული, მაგრამ ღვთაებრივი ჰარმონია მაშინ ირღვევა, როცა ეს გრძნობა ნორმის ფარგლებს სცდება და ფანატიზმის სახეს იძენს. მიწიერი სიყვარულის ამგვარ ანომალიას მედიცინის ენაზე „ადელის სინდრომი“ ჰქვია.

ეს სინდრომი ცალმხრივი, პათოლოგიური ტრფობით შეპყრობილ ადამიანებს ახასიათებთ, რომელთაც არაადეკვატური, ავადმყოფური ლტოლვა აქვთ სიყვარულის ობიექტისადმი. ცალმხრივი, უპასუხო გრძნობა კი ერთიანად აძლიერებს მათ არანორმალურ მიჯაჭვულობას რჩეულის მიმართ. მათ მხოლოდ და მხოლოდ საყვარელ (ამოჩემებულ) ადამიანთან დაკავშირებული ფაქტები თუ მოვლენები აინტერესებთ, სხვა დანარჩენის მიმართ მათი გონება დახშულია და არანაირი მიმღებლობა არ გააჩნია. მათ ტვინს იმდენად შთანთქავს ერთი ადამიანის ტრფობა, გარესამყაროს სრულად სწყდებიან და იქმნიან ილუზიას, რომ შეყვარებულთან ერთად ცხოვრობენ – ბედნიერებასა და სიამტკბილობაში. მაგალითად, რუსი პოეტი და ფილოსოფოსი ვლადიმერ სოლოვიოვი იმგვარი ფანატიზმით ეტრფოდა გათხოვილ ქალს, სოფია ხიტროვოს, რომ საერთოდ დაეკარგა რეალობის აღქმა და ანდერძად დაიბარა, როცა მოვკვდები, სოფიას ეზოში დამკრძალებთო.

ფსიქიატრიაში ტერმინ „ადელის სინდრომის“ წარმოშობა ცნობილი ფრანგი მწერლის, ვიქტორ ჰიუგოს ქალიშვილის, ადელ ჰიუგოს სახელს უკავშირდება, რომელსაც არაადეკვატური გრძნობით უყვარდა ინგლისელი ოფი-

ცერი ალბერტ პინსონი.

ადელის სულში დაირღვა ის ღვთა-
ებრივი ბალანსი, რომელიც სიყვარულს
ტკბილ-მწარე განცდას მოაქვს. გოგონა
წარმოსახვებში გაეხვია, მთლიანად
უკუაგდო გრძნობის მტანჯველი მხარე
და დიდი უხილავი კედელი აღუმართა
მას. ასე შექმნა ადელმა მხოლოდ
მისთვის მისაღები ტკბილი, ილუზიური
სამყარო. ადელის ცნობიერებაში
ალბერტი მისი ქმარი იყო, თუმც კი ამ
უკანასკნელს ვიქტორ ჰიუგოს ქალიშ-
ვილის მიმართ, ცინიზმისა და აბუჩად
აგდების გარდა, სხვა არანაირი დამო-
კიდებულება არ ჰქონია, მან სრულიად
სხვა ქალზე იქორწინა.

ამგვარი ფანატიზმი და პათოლოგია
ხშირად საბოლოოდ ფსიქიატრიული
საავადმყოფოს კედლებით სრულდება
ხოლო და ვერც ადელ ჰიუგო გადაურ-
ჩა ამ ხვედრს.

„ადელის სინდრომმა“ ჩვენს ლი-
ტერატურაშიც ჰპოვა გამოძახილი. ამ
პრობლემას ეხმიანება ნიკო ლორთქი-
ფანიძე მოთხრობით „ქორწილი“, რომ-
ლის მთავარი პერსონაჟი ქეთო ფანა-
ტიკური სიყვარულით ეტრფის თავის
მეუღლეს, ბესოს. ეს ფანატიზმი, რომელიც
მომაბეზრებელი ხდება მეორე
მხარისთვის, ძვირად დაუფდება ახალ-
გაზრდა ქალს – ჭკუიდან შემცდარს,
თავისი სათაყვანებელი ბესო ძალღი-
ვით დააბამს ჯაჭვით.

„ადელის სინდრომი“ აისახა თანა-
მედროვე მწერლობაშიც. ამჯერად შევ-
ჩერდები ნაირა გელაშვილის მინირომა-
ნზე – „მე ის ვარ“.

ნაირა გელაშვილის მინირომანს წინ
უძღვის ფოტო, სარკეში მომზირალი
ქალის ნახევარსახისა, რომელიც, დიდი
ალბათობით, ავტორისაა. შესაძლოა,
სწორედ ამიტომაც თამარ კოტრიკაძე
რომანს ავტობიოგრაფიულს უწოდებს
(„რადიო თავისუფლება“).

„მე ის ვარ“ პოსტმოდერნისტული
ოპუსია, სადაც ყველაფერი შეიძლება
მოხდეს. ამდენად, გასაკვირი სრული-

ადაც არ არის, რომ ავტორს წიგნის-
თვის საკუთარი ფოტო დაერთო, რად-
განაც საქმე მეტატექსტთან გვაქვს,
სადაც მწერალი საკუთარი ნაწარმო-
ების პერსონაჟიცაა, რომელსაც დამ-
კვირვებლის როლი მოუგია და ფეხ-
დაფეხ, ლანდივით დასდევს პროტაგო-
ნისტს. ამდენად, ცალსახად იმის თქმა,
თითქოს ნაირა გელაშვილი ფოტოთი
იმაზე მიგვანიშნებდეს, რომ საკუთარი
თავგადასავალი უნდა გვიამბოს, რთუ-
ლია. ვფიქრობ, ავტორს ეს ხერხი იმი-
სათვის დასჭირდა, თავიდანვე შეამზა-
დოს მკითხველი პოსტმოდერნისტული
ნაწარმოების აღსაქმელად. ამიტომაც
აქ უნდა გავითვალისწინოთ პოსტმო-
დერნიზმისთვის დამახასიათებელი ორი
თავისებურება – რიზომა და ორმაგი
კოდირება.

რიზომისთვის, ანუ არქიტექტონი-
კური დესტრუქციისთვის, არ არსე-
ბობს არანაირი წესრიგი და დასაშვე-
ბია ყოველგვარი სტილური მანერისა
თუ ხერხის გამოყენება, თუმც, არც
ისაა გამორიცხული, მწერალი პირადი
ცხოვრების დეტალებს გვიყვებოდეს და
ფოტოს ორმაგი კოდირებისთვის (ორ-
მაგი ჩანაფიქრისთვის) იყენებდეს. ამას
ემატება ნაწარმოების სათაურიც – „**მე
ის ვარ**“, რომელიც სავსებით დასაშვე-
ბია, მინიშნება იყოს იმაზე, რომ მთა-
ვარი პერსონაჟი თავად ავტორია. ამ-
დენად, ორივე მოსაზრებას აქვს არსე-
ბობის უფლება და ტექსტის შეფასები-
სათვის არცა აქვს გადამწყვეტი მნიშ-
ვნელობა. სათაური ყველაზე უფრო
დამაფიქრებელია ნაირა გელაშვილის
მოცემულ რომანში. ამიტომაც ქვემოთ
კვლავ მივუბრუნდები.

აქვე ისიც უნდა აღვნიშნო, რომ,
თუკი რამე ღირსება გააჩნია ამ მხატ-
ვრულ ტექსტს, ეს მისი სახელდებაა.
ძალიან შთამბეჭდავი სათაური შეურ-
ჩია მწერალმა საკუთარ შემოქმედებით
ოპუსს.

რომანს ეპიგრაფად რუსთაველის
სიტყვები აქვს წამძღვარებული – „მო-
მეც მიჯნურთა სურვილი, სიკვდიმდე
გასატანისა“. თუ გავითვალისწინებთ,

რომ „ვეფხისტყაოსანი“ მარადიული, ამასთანავე, ზღვარდაუდებელი მიჯნურობის ამბავს მოგვითხრობს, გასაგები ხდება, რატომ დაურთო ავტორმა ტექსტს რუსთაველის სიტყვები. „ვეფხისტყაოსნის“ პერსონაჟების მსგავსად, რომანში – „მე ის ვარ“ უკურნებელი სენით შეპყრობილი ადამიანის გრძნობათა პერიპეტიები და წინააღმდეგობებია ასახული. გარდა ეპიგრაფისა, ნიგნს სათაურის ქვეშ მინაწერიც აქვს – („ძველებური ამბავი. მოზარდებისათვის“), რაც იმაზე მიგვანიშნებს, რომ სიყვარული ოდითგანვე არსებობს და ის განსაკუთრებული სენსიტიურობით მოზარდებში იფეთქებს ხოლმე.

წაწარმოებში თორმეტი წლის გოგონას, ნია ლელიშვილის სასიყვარულო დრამაა ასახული. რომანი სხვადასხვა ეპიზოდად არის დაყოფილი, სადაც დროის ათვლა იწყება 1959 წლიდან და მთავრდება 2010 წელს, მაგრამ ამბის თხრობისას წლები ერთმანეთშია არეული და ქრონოლოგიური თანმიმდევრობა ირღვევა. ამგვარ ქრონოლოგიურ არე-დარევას რომანის სიუჟეტში გარკვეული ქაოსი შემოაქვს, რაშიც, როგორც ჩანს, დიდ როლს თამაშობს რიზომა და პოსტმოდერნიზმისათვის დამახასიათებელი კიდევ ერთი თავისებურება – ეკლექტიურობა.

ნია ლელიშვილის სიყვარულის ისტორია, საბოლოო ჯამში, ორმოცდათერთმეტი წლის მანძილზე მიმდინარეობს. მწერალმა ეს წლები სამ ნაწილად დაყო: 1. ნიას სიყმანვილისდროინდელი გატაცება; 2. ნია – ახალგაზრდა ლექტორი; 3. ნია – შუახანს გადაცილებული ქალბატონი. როგორც ზემოთ ვახსენე, ეს წლები ერთმანეთშია არეული და სტრუქტურულ უნესრიგობას იწვევს, რაც თავიდან, ცოტა არ იყოს, დამაბნეველ ეფექტს ახდენს მკითხველზე და გონების დაძაბვა და გარკვეული ძალისხმევა გჭირდება, რომ წარმოდგენა შეგექმნას წაწარმოების შინაარსზე, თუმცა მწერლის ამგვარი მიდგომა ტექსტისადმი გამართლებულია, რადგან

რომანის კომპოზიციური უნესრიგობა სრულ თანხვედრაშია პროტაგონისტის დაულაგებელ-დაუნყოველ ყოფასთან. ქაოსურია როგორც რომანის სიუჟეტური ქარგა, ისე მთავარი პერსონაჟის ცხოვრების გზაც: სირბილი – დევნა – სირბილი – ძებნა – სირბილი...

„გადაიქროლებს არაყიშვილის ქუჩაზე, გაირბენს ფალიაშვილის ქუჩას, ვილაც ძლევამოსილ ქალს ეჯახება, მუჯღლუგუნს იღებს, მიაწყდება რიგის ქუჩას, ვილაც სამიში ბიჭები დაუსტვენენ, შეიძლება, იმიტომ რომ, კაბა, რომელიც მუხლებს არ უფარავს, მეტისმეტად უფრიალებს... სულერთია...“

აყენებს ვილაც.

ხელისგულები გადაყვლეფილი, მუხლები დასისხლიანებული, ლოყა დაჟეჟილი, მთლიანად მტვერში ამოსვრილი... და აი, ეს ყველაფერი მაინც მიაქვს, მიარბენინებს კიდეც, მთელ თავის იავარქმნილობას. ეჰ! ყურადღებას არ აქცევს, სამიში ბიჭები რომ უსტვენენ, შეუბრალებლად“.

ეს თორმეტი წლის ნია ლელიშვილის რუტინად ქცეული ყოველდღიურობაა. მას ფანატიკურად შეუყვარდება თავისი სახლის მოპირდაპირედ მცხოვრები 20 წლის სტუდენტი, რომლის არც სახელი იცის, არც გვარი, არც თვალის ფერი და არც სახის დეტალები, თუმცა კი ზედმინევენით იცის საოცნებო ვაჟის მარშრუტი – მუხადის 14 ნომრიდან ფალიაშვილის 84-მდე და პირუკუ:

„გადაირბენს კავსადის ქუჩას, მანქანა ამუხრუჭებს... გადაირბენს ბერძენიშვილის ქუჩას და ფალიაშვილის № 84-თან ჩერდება. სულს ძლივს იბრუნებს. სახლის კუთხესთან ჩანთას ძირს დააგდებს, ზედ მუხლებზე დგება, გაოფლილ საფეთქელს კედელს აყრდნობს და ჭავჭავაძის პროსპექტისაკენ იყურება. ამ დღეს ისიც ამ დროს ბრუნდება ხოლმე შინ... წუთები მისეირნობენ. ჩქარა წადით! დგება, მხრით სახლის კედელს ეყუდება, თვალს არ ახამხამებს... წუთუ დაიგვიანებს?“

გამოჩნდა! ბერძენიშვილის ქუჩას მოუყვება, მაგრამ ვილაცასთან ერთად. გადმოკვეთეს მოსაშვილის ქუჩა... წამიც

და № 84-ის სადარბაზოში იმალება, რომ არ დაინახოს: მან. და მას არც არასდროს დაუნახავს, როგორ აცილებენ და როგორ ხვდებიან...

როცა ფალიაშვილს გადაკვეთენ და ბერძენიშვილს ზემოთ აუყვებიან, გამოდის სადარბაზოდან და ზურგიდან უყურებს, იქამდე, ვიდრე მუხაძეზე შეუხვევენ მარჯვნივ...

შეყვარებულ გოგონას უკვე ისე აქვს თვალი განაფული, რომ ბიჭის ოთახის სიღრმეში მოძრავ სხეულებსაც ხედავს. მხოლოდ ის ერთი აინტერესებს ამქვეყნად. ფიქრობს ამოხსნას – ნეტავ რა უყვარს სტუდენტს, ნეტავ როგორ ზის, როგორ იცინის ან რაზე იცინის, რას ჭამს, რას სვამს... ასე იმონებს ნიას არსებას აქამდე უცნობი, მტანჯველი, გულისგაგლეჯვამდე მტკივნეული, ცალმხრივი სიყვარულის ჰეგემონია. „ადელის სინდრომმა“ ღრმად ჩაიბუდა გოგონას გულში და ფანატიკური სიყვარულის ტყვედ აქცია. სტუდენტი ბიჭით შეპყრობილი ნია საკუთარ ქმედებებს ვეღარ აკონტროლებს, მთლიანად კარგავს პიროვნულ „მე“-ს და დეპერსონალიზაციას განიცდის, თანაც ისე, რომ არაფრის შეცვლა, არაფრის გამოსწორება არ სურს. არ სურს და არც ძალუძს საკუთარ გრძნობებთან ჭიდილი, ვნებათაღელვის დაოკება, ემოციების მოთოკვა, მეტიც, ის თითქოს ადამიანიც აღარ არის. მისი თვალეები მხოლოდ ერთი ადგილისკენ ფოკუსირდება, დანარჩენი სამყარო მისთვის აღარ არსებობს: **„როგორც ყოველთვის მის სამ ფანჯარას მისჩერებია. სამსართულიანი აგურის სახლის მეორე სართულის სამ ფანჯარას. ამ ქუჩის ყველაზე ლამაზი სახლია. დაბინდული აგურის. მიწიდან ძირზე უთხელესი ხავსი აჰკვრია. და არის № 14“.**

გოგონა, რომელიც ცხოვრებით უნდა ტკბებოდეს, ფრთაფარფატა პეპლები და ყვავილები უხაროდეს, თანატოლებთან ერთად ერთობოდეს, გეგონება, ნაწილ-ნაწილ დაშალეს, ძველი და გამოუსადეგარი სათამაშოსავით. იმდენად შორეული, იმდენად მიუწვდომელია მის-

თვის საყვარელი არსება, რომ ზუსტად იცის, ვერასოდეს ეღირსება მის ახლოდან ნახვას. ამას ვერასოდეს გაბედავს, რადგან ჰგონია, რომ ემოციისგან გული გაუსკდება. ამიტომაც შურს ყველასი, ვინც ბიჭის სიახლოვესაა.

ნია ვაჟს მთელი ნაწარმოების განმავლობაში მხოლოდ ნაცვალსახელებით მოიხსენიებს: **ის, მას, მისი...** ასევე პირის ნაცვალსახელით მოიხსენიებს საკუთარ თავსაც („მე ის ვარ“). იმდენად წმინდა, იმდენად საკრალურია ნიასთვის საყვარელი ადამიანი, მისი სახელის წარმოთქმასაც ვერ ბედავს, მაშინაც კი, როცა მის ვინაობას გაიგებს. რაც შეეხება მთავარი პერსონაჟის მიერ საკუთარი სახელის პირის ნაცვალსახელებით მოხსენიებას, აქ, როგორც ზემოთ აღვნიშნე, საქმე გვაქვს პოსტმოდერნისტულ ტენდენციასთან – ორმაგ კოდირებასთან. მხატვრული ტექსტის სახელდების ამგვარი დამიფვრა თან სიცხადეს სძენს მწერლის ჩანაფიქრს, თან აბუნდოვანებს. ამ რებუსის ამოხსნას სათაურის ორმხრივ გააზრებასთან მივყავართ:

1. ავტორი გაიგივებულია საკუთარი რომანის პერსონაჟთან (**მე ის ვარ**);

2. მთავარი პერსონაჟი, ანუ **ის**, არის სახელ(ლ) დაკარგული გოგონა, რომელსაც აღარ გააჩნია პიროვნული „მე“.

ფანატიზმით შეპყრობილ ნიას აღარ აქვს უნარი, იცხოვროს როგორც ჩვეულებრივმა ადამიანმა; ვეღარ აღიქვამს რეალობას, თითქოს ყურთასმენა დაეხმო, თითქოს სამყარო მხოლოდ **მისი** (ბიჭის) ნაბიჯების ხმას გამოსცემს, სხვა ყველაფერი – ოჯახის წევრთა ფუსფუსი თუ ნაუბარი – მარტოოდენ უსარგებლო ზმნებად და სინტაგმებად ქცეულა:

„ხმები და ჩქამები.

ოთახებიდან.

ზარი.

კარის ჭრიალი. რაღაცის დაგდება. სკამის გახრიალება. თეფშებისა და დანა-ჩანგლის წკრიალი. ისინი ეუბნებიან, რომ:

უმცროსი ძმა მოვიდა.
 უფროსი ძმა მოვიდა.
 სათითაოდ ასადილა, მარიამ.
 დედა მოვიდა.
 მარია მიდის.

ნეტავ, არავინ შემოაღოს კარი“.

ნიას მხოლოდ ერთი ნატვრა აქვს – ზღაპრის პერსონაჟად, ქვაბის ხუფად გადაიქცეს, მერე გაქალდეს, სახლი მიუღოს სანატრელს და მერე ისევ გახუფდეს. მხოლოდ ეს არის ერთადერთი გამოსავალი – „იქვე ყოფნა, რაღაც საგნად, სამარადუამოდ. სხვა ხომ არაფერი არ შეუძლია. მხოლოდ ყურება, ყურების ბედნიერება, გაუმარჯოს თვალებს!“

ფალიაშვილის ქუჩის მონაკვეთი №84-დან №11-მდე, მისი პარალელური მოსაშვილისა და მუხადის ქუჩები, რომლებსაც დარიალისა და ბერძენიშვილის ქუჩები კვეთენ, სამყაროს ჭიპად ქცეულან ნია ლელიშვილისთვის. სწორედ აქ არის მისი ცხოვრების დასაწყისი და დასასრული, გაღვიძება და დაძინება, მწუხარება და სიხარული... ბიჭის დანახვაზე თვალთ უბნელდება, მისი ტანის სითბო და სურნელი შორიდან მოაქვს ქარს. ვერ გაუგია ნიას, რა დაავადება შეჰყვია ასეთი სიმპტომატური და მოურჩენელი. დღე ხომ მის ნაბიჯებს დასდევს, არც ღამით ასვენებს მისი ნახვის სურვილი და მთელი ღამე მლოცველივით მუხლმოყრილი მისჩერებია ბიჭის სახლის ფანჯრებს. იმდენად შემადრწუნებელია ვაჟის მონატრება, ვერც სულისშემხუთველი სიცხე აფერხებს გოგონას და ვერც ძვლების გამყინავი სიცივე:

**„სანოლში მუხლმოყრილი
 მხრებზე საბანწამოსხმული
 ფანჯრის რაფაზე იდაყვებდაყრდნობილი**

**შუბლით შუშას მიკრული
 ბარდნით მოჯადოებული
 გაქვავებული
 და თან აღელვებული
 ესე იგი:
 აუღელვებლად გაქვავებული
 აი, ასეთი:
 შესცქერო თოვას.**

„ეს ჩვენი პირველი თოვლია. ჩვენი პირველი თოვლი!“

ამ მონაკვეთში, როგორც ვხედავთ, სტილურ ექსპრესიასა და მუსიკალურ ტკბილხმოვანებას თან ერთვის რიზომა – პოსტმოდერნისტული უნესრიგობა, პუნქტუაციის არქონა და გრამატიკული ნორმების მოშლა. ამასთანავე, მწერალი კიდევ ერთ პოსტმოდერნისტულ ხერხს, მეტატექსტს იყენებს და, როგორც უკვე აღვნიშნე, თავადაც შემოდის სიუჟეტში, მეტიც, პროტაგონისტის განუყრელი თანამგზავრი ხდება, პირადი მცველივით სულ თან დასდევს, რიტორიკულ შეკითხვებსაც უსვამს („თქვენი თოვლი? კი, მაგრამ რა გაქვთ თქვენ, საერთოდ, საერთო, ნია?“) და, საჭიროების შემთხვევაში, აფრთხილებს კიდევ მოსალოდნელი ხიფათისგან თავის დასაცავად:

„ფრთხილად, ნი! ნინ დაიხედე! მანდ, ერთგან, ვიდრე ბორდიურს მიაღწევ, ქვაა ამოჩრილი, ფეხს წამოკრავ! და რადგან ძალიან სრაფად მირბიხარ, მთელი ძალით დაასკდები ასფალტს! ორი წამილა გამოიღებს დაცემას, ნინ დაიხედე!

ნაიქეცი!

გხედავ. მახსოვს“.

მწერლის თანაგრძნობა აშკარაა. მას ძალიან უყვარს საკუთარი პერსონაჟი, მხოლოდ მან იცის, რა ჯოჯოხეთიც ტრიალებს მოზარდის გულში, ამიტომაც ებრალება ის და ტკივილისთვის არ ემეტება. ყველაზე უფრო სათუთად, ყველაზე უფრო თბილად ეპყრობა ნიას, იმათზე უფრო ყურადღებიანი და მზრუნველია მისადმი, ვიდრე გოგონას ოჯახის წევრები ან ახლობლები.

ნიას აღარც დედის სიყვარული გააჩნია, აღარც ძმების და აღარც არავისი. უფრო სწორად, მას ჰგონია ასე, რადგანაც მისი გული მხოლოდ ერთი ადამიანით შეივსო, რომელმაც სხვა ყველა განდევნა იქიდან და თავად გაბატონდა. მას შემდეგ ასე ნელ-ნელა, ნაწილ-ნაწილ ხრავს გოგონას და ნორმალური ცხოვრების საშუალებას უსპობს. ამიტომაც ეწყება ნიას კონფლიქტი და გაუცხოება დედასთან. ქალიშვილის

უცნაური, აკვიატებული საქციელით შემოფოთებული დედა სერიოზულად ეჭვობს მის ფსიქიკურ მდგომარეობაზე.

ნაირა გელაშვილის წიგნის შესახებ ინტერნეტში გიორგი ლობჯანიძის რეცენზიაა განთავსებული. გიორგი ლობჯანიძეს ნია ლელიშვილის ცხოვრებისეულ დრამაში დამნაშავედ გარესამყარო მიაჩნია. მისი აზრით, გოგონას პიროვნულ ტრაგედიას მისი გრძნობების საზოგადოების მხრიდან უგულვებელყოფა განაპირობებს, რაც იწვევს ნიასა და სხვა დანარჩენთა დაპირისპირებას, ამ დაპირისპირებაში კი განსაკუთრებული წვლილი მიუძღვის მასწავლებელს და ჩვენს სასკოლო პროგრამას, რომელიც ბავშვებს „ვეფხისტყაოსნის“ სწავლას აიძულებს.

მოვუსმინოთ გიორგი ლობჯანიძეს:

„რომანის პირველივე ფრაზებიდან შესანიშნავად ჩანს, როგორ უპირისპირდება ყველა და ყველაფერი პატარა გოგონას ნამდვილ გრძნობას, მის იმ დროისათვის ეგებ ყველაზე ნამდვილ სუბსტანციას. ამ დაპირისპირების საყოველთაო ველში ჩართულია: დედა, ოჯახი, მასწავლებელი და რაც მთავარია, სასკოლო პროგრამა „ვეფხისტყაოსნის“ ციტატების სახით, რომლებიც გოგონას სინამდვილესთან თავისი „არქაული“ შეუსაბამობის ფონზე უცხოვდ, საშიშად და ერთგვარად გროტესკულად გამოიყურება. რეალურად, ისე ჩანს რომ მხოლოდ ამ გოგონაში დულს ისეთი სიყვარული, რაც „ვეფხისტყაოსანშია“ აღწერილი, მაგრამ რადგან მოზარდისათვის ამ პოემის ენა უკვე ძველია, გარემომცველი სინამდვილისათვის კი ენა პრაქტიკულად გაუგებარი, ამიტომ ბავშვი ამ ციტატებს უფროსების მიერ მის დასათრგუნავად გამოყენებულ იარაღად აღიქვამს“.

როგორც აღვნიშნე, გიორგი ლობჯანიძე ნიას უცნაური საქციელისა თუ პიროვნული დრამის უმთავრეს ბრალეულობას „ვეფხისტყაოსნის“ სწავლებაში ხედავს, რადგან ფიქრობს, რომ ჩვე-

ნი უმთავრესი ლიტერატურული ძეგლი არქაულია, მოძველებული, რომ მისი ენა მკვდარი ენაა და რუსთაველის პოემის სწავლება სკოლაში უკვე გროტესკის სახეს იღებს. ეს საკითხი სერიოზულ პრობლემად ქცეულა და მოზარდებზე (ნაირა გელაშვილის რომანის მთავარი პერსონაჟის სახით) ფსიქოლოგიურად ზემოქმედებს.

დავინწყოთ იმით, რომ გოგონას საერთოდ ყველაფერი აღიზიანებს, არა მარტო „ვეფხისტყაოსანი“ („ვეფხისტყაოსანი“ მხოლოდ ნიას არ მოსწონს, დანარჩენი მოსწავლეები ხალისით სწავლობენ), არამედ ყველაფერი. ერთხანს გალაკტიონის ლექსი დააინტერესებს, სწორედ ის, ძებნას რომ ეხება („სადა ხარ, სადა ხარ, სადა ხარ...“), რადგან იქაც მიუწვდომელია ძებნის ობიექტი. ამიტომ ნიაც, ამ პოეტური შედეგის ლირიკული გმირის მსგავსად, ლექსში „ქარი ქრის...“ საკუთარ ტკივილს ხედავს და ცდილობს, იქ იპოვოს პასუხი კითხვაზე, როგორ უნამლოს „დაავადებულ“ გულს, თუმცა – უშედეგოდ. ვერც გალაკტიონის პოეზია მოუტანს შვებას და ვერც ანა კალანდაძის შემოქმედება დაეძება სალბუნად, რადგან გოგონა ყველა ლექსში ლირიკული გმირის ცალმხრივი სიყვარულით გამონვეულ მწუხარებას აწყდება, რაც კიდევ უფრო მეტად თრგუნავს და უარესად უმძაფრებს გულისტკივილს. პოეზიამ ვერ შეძლო ენამლა მისი სწეულებისათვის. ამდენად, როგორც ვხედავთ, „ვეფხისტყაოსნის“ არქაულობა არაფერ შუაშია, ნია ვერც სასკოლო პროგრამას უდებს გულს და ვერც ვერანაირ კლასგარეშე ლიტერატურას. ამიტომ რჩება შთაბეჭდილება, რომ რეცენზიის ავტორმა დრო იხელთა და პირადი დამოკიდებულება, უფრო სწორად, პროტესტი გამოხატა ჩვენი სასკოლო პროგრამის მიმართ, რითაც აშკარა წინააღმდეგობაში მოვიდა როგორც მწერალთან, ისე მხატვრული ნაწარმოების პერსონაჟთან. არ დაგვაინწყდეს, რომ ნაირა გელაშვილმა წიგნს სწორედ იმ ნაწარმოებიდან წარუმიძღვარა ეპიგრაფი („მომეც

მიჯნურთა სურვილი სიკვდიმდე გასატანისა“), რომლის, როგორც სასკოლოსაპროგრამო მასალის წინააღმდეგაც ასე გულდაგულ ილაშქრებს მისი წიგნის რეცენზენტი და მოზარდებისთვის მოძველებულსა და გამოუსადეგარს უწოდებს. არც ის უნდა დაგვრჩეს ყურადღების მიღმა, რომ უკვე ლექტორი ნია ლელიშვილი სწორედ „ვეფხისტყაოსანს“ ასწავლის სტუდენტებს და ასწავლის არა უგულოდ და ძალდატანებით, არა ისე, როგორც მოძველებულ-მოსაძულელებელ ტექსტს, არამედ მთელი არსებით, მთელი გულითადობით, რადგანაც თვითონაც იმავეს განიცდის, რასაც რუსთაველის სიყვარულით გახლებული პერსონაჟები განიცდიან. მართალია, გარკვეული ასაკობრივი ზღვარია სკოლის მოსწავლეებსა და სტუდენტებს შორის, მაგრამ აქ მთავარი „ვეფხისტყაოსნის“ „მოძველებული“ ენისადმი დამოკიდებულებაა და არა ის, ვინ როდის ეზიარება მისი გენიალური სტრიქონების სიდიადეს. ალბათ, მისაღები იქნებოდა გიორგი ლობჯანიძის პროტესტი, საკითხი რომ სხვანაირად დაესვა და პრობლემად დაესახა არა ის, რას ვასწავლით სკოლაში (გნებავთ, უნივერსიტეტებში), არამედ ის, როგორ ვასწავლით.

და კიდევ... გიორგი ლობჯანიძე წერს: „რომანის პირველივე ფრაზებიდან შესანიშნავად ჩანს, როგორ უპირისპირდება ყველა და ყველაფერი პატარა გოგონას ნამდვილ გრძნობას“. გოგონას ნამდვილ გრძნობას ვერანაირად ვერ დაუპირისპირდებოდა ყველა და ყველაფერი იმ მარტივი მიზეზის გამო, რომ არავინ არაფერი იცოდა მისი გრძნობების შესახებ (გარდა, ნათესავი გოგონასი. მანაც მოგვიანებით შეიტყო, უფრო სწორად, მიხვდა რა ქარბორბალაც ტრიალებდა ნიას გულში). ოჯახს აღიზიანებდა ნიას ახირებული, პათოლოგიური ქცევა და საერთოდ არაფერი უწყოდა მისი უნორმო, აკვიატებული სიყვარულის შესახებ.

რა იცოდა ოცი წლის სტუდენტმა ნიაზე? – იქამდე არაფერი, ვიდრე ნიას მდგომარეობით შეშფოთებულმა ნათესავმა გოგონამ არ გაანდო ბიჭს დეიდაშვილის უთქმელი ტანჯვა-წამების შესახებ. მას მხოლოდ აივანზე ან ფანჯარაში თუ მოუკრავს თვალი მოზარდისთვის. ორი წლის შემდეგ კი, როცა უკვე მისთვისაც ცხადი შეიქნება გოგონას ფანატიკური გატაცების შესახებ, ჯერ სიბრაღულს იჩენს მისადმი, გარკვეული სითბოთი და მზრუნველობითაც ეპყრობა და სთხოვს, რომ სკოლას, სწავლას დაუბრუნდეს, შემდეგ კი, ცოტა ხანში, საერთოდაც ყიდის ბინას და საცხოვრებლად სხვა უბანში გადადის. შესაძლოა, ნიას დამლღელ და შემანუხებელ ფანატიზმსაც გაურბის.

გაურკვეველი მერმისისა და მიზნის მქონე ნია ბიჭის დედას პროდუქტებით სავსე ჩანთის ატანაში ეხმარება. მოულოდნელად პურს დასწვდება, აკოცებს და ისევ უკან დააბრუნებს იმის იმედით, რომ შემდეგ იმ პურს მისი სათაყვანებელი არსება ბაგეებით შეეხება. რა არის ეს? – სიყვარული თუ აკვიატება? ფსიქოზად ქცეული სიყვარული არის აკვიატება, რომელსაც სამუდამოდ ვერ მიაძინებ, ვერ დაასამარებ და ვერ შეეღვევი. ესაა „ადელის სინდრომი“ – უცნაური ფენომენი სიყვარულიდან ფსიქოზამდე. სწორედ ასეთი სინდრომით დაავადდა ნაირა გელაშვილის რომანის მთავარი პერსონაჟიც, რომლის ცხოვრების წესად ქცეულა მანიაკალური დევნისა და ძებნის რუტინა.

მართალია, ნია ლელიშვილს გატაცება ფსიქიატრიული საავადმყოფოს კედლებში არ დასრულებულა, როგორც, ჩვეულებრივ, „ადელის სინდრომით“ დაავადებულებს ემართებათ ხოლმე, მაგრამ არც მთლად ჯანსაღად გამოიყურება მისი ცხოვრებისეული სტილი.

მას მერე, რაც ბიჭი ნიას უბნიდან გადავიდა, გოგონამ მიწაზე ჩამოყრილ, მაღალი გამავლობის დენის მავთულებს მოჰკიდა ხელი და თავის მოკვლა სცადა (ბედად, დენი გათიშული იყო), შემდეგ კი მოულოდნელად დაეკარგა დევნისა

და ძებნის სურვილი. მასში ქაოსურად ამოვარდნილ ვნების ქარიშხალს, ყველასაგან მოულოდნელად, უემოციო ინდიფერენტულობა შეენაცვლა. ბიჭის ძებნა აღარ დაუწყია. ამ მონაკვეთიდან მოყოლებული, უკვე მდორედ მიმდინარეობს სიუჟეტი, რაც, თავისთავად, ანელებს მკითხველის მოლოდინს, მაგრამ, ვინაიდან თხრობა კვლავ გრძელდება, ინტერესი მაინც რჩება იმისა, ბოლოს და ბოლოს, იპოვის თუ არა გოგონა ბიჭს, ეგებ ბედმა თავად შეახვედროს ერთმანეთს და გასრულდეს მათი ამბავიც „ვითა სიზმარი ღამისა“ და გასრულდეს ისეთივე ტკბილად და ბედნიერად, როგორც იმათი ამბავი გასრულდა, ვის შესახებაც მოთხრობილია „ვეფხისტყაოსანში“. აი, სწორედ ამ განცდით აგრძელებს რეციფიენტი რომანის კითხვას, მაგრამ... არაფერი განსაკუთრებული.

ვაჟის წასვლის შემდეგ ნია ჩვეულებრივად აგრძელებს ცხოვრებას. შვებას საყვარელ საქმიანობაში ჰპოვებს. პროფესიის არჩევასაც ბიჭს დაუკავშირებს – გერმანულის ლექტორი გახდება იმის გამო, რომ ოდესღაც მას მოატყუა, გერმანული კარგად ვიცო (საკუთარი ტყუილით შეძრული საბრალო გოგო პირდაპირ დაენაფა გერმანულს, რათა მასთან შემდგომი შეხვედისას პირნათელი ყოფილიყო). ნიას დამოკიდებულება სტუდენტებთან, თანამშრომლებთან, მეგობრებსა თუ ზოგადად, საზოგადოებასთან საკმაოდ მშვიდი და განონასწორებულია. თავიდან თითქოს ეგუება კიდევ არსებულ სინამდვილეს, მეტიც, ოჯახსაც შექმნის, მაგრამ გარკვეული დროის შემდეგ მისი სიმშვიდე კვლავ ირღვევა, ისევ იღვიძებს პერიოდულად მიძინებული მანია ამოჩემებულ-აკვიატებული ძებნისა და ასე, ხუთ წელიწადში ერთხელ, გართულებულ ქრონიკული დაავადებასავით უტევს შეყვარებული პოვნის სურვილი. ეს მანია ქმართან განქორწინების შემდეგ კვლავ განუახლდა და უკვე ზრდასრულ ქალს მთელი ძალით შემოუტია. მანამდე კი,

მთელი ოცდაათოთხმეტი წელი, ისეთივე ყოველდღიურობით ცხოვრობდა, როგორც ასობით და ასი ათასობით ადამიანი ცხოვრობს.

ხუთ წელიწადში ერთხელ გრძნობების ამოფრქვევა და ასეთი რუტინით სამოცდასამ წლამდე მიღწევა არ უნდა იყოს მთლად ჯანსაღი ადამიანის ცხოვრების წესი, თუმც ნია, ერთი შეხედვით, ჯანსაღიც არის და საკმაოდ ნარმატებული ქალბატონიც.

და აი, ორმოცდათერთმეტი წლის შემდეგ, როგორც იქნა, იპოვა ქალმა საოცნებო მამაკაცი – გოგი კორდია. იპოვა, ჯიუტი ძალისხმევისა და უდიდესი შეუპოვრობის ხარჯზე. სწორედ ამ დროს აღწევს ნანარმოები კულმინაციას, სწორედ აქ მართებდა მწერალს ოსტატობის გამოვლენა, მაგრამ ნაირა გელაშვილმა ეს პრობლემა მარტივად და უინტერესოდ გადაწყვიტა – მოულოდნელად ნია უარს ამბობს სანატრელ მამაკაცთან შეხვედრაზე. ისევე როგორც პირველ ჯერზე, ამჯერადაც განზილებული რჩება მკითხველი. რას ნიშნავს ნიას საქციელი?! როგორ გავიგოთ მისი ქმედება?! საერთოდ, რა ჰქვია ამას?! – მიღწეულით განელებული აზარტი?! რატომ აქვს ნანარმოებს ასეთი არაფრისმომცემი დასასრული?! თუ ის არის მიზეზი, რომ ნიას სურს მის მეხსიერებაში ისეთად დარჩეს საყვარელი მამაკაცი, როგორიც ახალგაზრდობაში იყო და ისეთი სასტიკი იმედგაცრუება აირიდოს თავიდან, დემნა შენგელაიას პერსონაჟ ბათა ქექიას რომ დაემართა თავისი ცხოვრების დიდი სიყვარულის, უკვე მიხრწნილობაში მყოფი სიდუ დანელიხეს დანახვისას, ასეთი საბუთი მეტად უსუსური იქნებოდა. ვიდრე ამ კითხვას კვლავ დავუბრუნდებოდე, მანამდე „ბათა ქექიას“ ფინალი გავიხსენოთ: ბაზრობაზე ბათა ქექიამ სიჭაბუკისა და ვაჟკაცობის ოცნება, სიყვარული და სილამაზე სიდუ – დანელიხე ნახა დაბერებული. „დროს მოეკლა ამ ქალის მშვენება. უკბილო, დამჭენარი, მიხრწნილი დედაბრის პირით ცხოვრებამ გაიცინა და ბათა ქექ-

იას უკანასკნელი თამაში მოუგო“ (აკაკი ბაქრაძე).

ასეთი ფინალი დემნა შენგელა-იას რომანისა სავსებით ლოგიკურია, რადგან იგი ნაწარმოების კონცეფციიდან გამომდინარეობს. ბათა ქექია ის პერსონაჟია, რომელიც მთელი ცხოვრების მანძილზე ირონიის ზღვარზე გადის, ყველას და ყველაფერს ირონიით უყურებს და სწორედ ამან გააძლებინა მუხთალ ნუთისოფელში, მაგრამ, როგორც აკაკი ბაქრაძე შენიშნავს: „სიცილის ოსტატი ისევ სიცილით დამარცხდა. ასეთი ყოფილა ცხოვრების კანონი. მისი დარღვევა არავის შესძლებია. ვერც ბათა ქექიამ მოახერხა ეს“.

შეიძლება იმის დაშვება, რომ რეალობასთან ასეთივე შეჯახება გარდაუვალი იქნებოდა ნაირა გელაშვილის პერსონაჟისთვისაც და შეიძლებოდა ამ მიზეზითაც ეთქვა უარი საყვარელ მამაკაცთან შეხვედრაზე, მაგრამ ეს მხოლოდ ჩვენი, მკითხველის ვარაუდია და მისი პასუხი ნაწარმოებში არ არის. მხატვრული ნაწარმოების ფინალი რებუსი არ არის, რომ მკითხველის ამოსაცნობი იყოს. ქალი ორმოცდათერთმეტი წლის განმავლობაში ეძებდა კაცს, ეძებდა ყველგან და ყოველთვის და ამ ძებნის პროცესში ჩართული ჰყავდა მეგობარიც. იპოვა და ახლა უკვე მკითხველი ელოდება ამ ძებნის შედეგს – მათ შეხვედრას, ფსიქოლოგიურად მოტივირებულ, მხატვრული დამაჯერებლობითა და მწერლური ოსტატობით შესრულებულ ფინალს. საკითხავია, რატომ აძებნინა მწერალმა ქალს საყვარელი მამაკაცი ნახევარი საუკუნის მანძილზე, რა საჭირო იყო ამდენი ვნებათაღელვა, თუკი ბოლოს ამ ყველაფერს ასეთი უინტერესო და არაფრისმომცემი დასასრული ექნებოდა? აქ ნამდვილად არ გამოგვადგება გურამ რჩეულიშვილის სიტყვები „ალავერდობაში“ რომ იტყვის: „ვნების სიმძაფრე შენებაშია და არა აშენებულთ ტკობაში“-ო.

ზემოთნახსენები ქალ-ვაჟის ბოლო შეხვედრის, სტუდენტის მიმართ ნია-

სადმი გამოჩენილი არნახულად სათუთი მოპყრობის შემდეგ, მას შემდეგ, რაც გოგონამ გადალახა შიში იმისა, რომ ვაჟს თვალს ვერ გაუნორებდა, რაც ენით უთქმელი ნეტარება და ბედნიერება იგემა, რის გამოც სამყაროც გაფერადდა და ოჯახის წევრების მოფერების სურვილიც გაუჩნდა, მკითხველი ინტერესით ელოდება, რომ ნაწარმოებს აუცილებლად ექნება ლოგიკური დასასრული, მაგრამ ამოდ... რომანმა ორჯერ მიაღწია კულმინაციას და ორივე ჯერზე ჩავარდნაა, ეს კი, ვფიქრობ, რომანის სერიოზული ნაკლია.

და კიდევ... მთავარი პერსონაჟის მომქანცველი დევნა ვაჟისადმი თხრობის სტილზეც აისახება და მკითხველსაც საკმაოდ ღლის. „მე ის ვარ“ არ არის ისეთი ნაწარმოები, რომელსაც ერთი ამოსუნთქვით წაიკითხავ. ზემოთ აღნიშნული სათაურისა და ფოტოსურათის შეფარული სათქმელის გარდა, ვერც ქვეტექსტების არსებობა დაგაფიქრებს. ეს არის უიდეო ტექსტი ცოტათი მოსაწყენი სიუჟეტით, რომელიც საბოლოოდ გიტოვებს დიდ იმედგაცრუებას თავისი არაფრისმთქმელი დასასრულით. ვფიქრობ, მწერალმა სათანადო ფინალი ვერ მოუნახა საკუთარ რომანს, არადა, მწერლობა ხშირად მხოლოდ ერთი ფრაზა ან წინადადებაა, რითაც უმთავრესი სათქმელი, ნაწარმოების დედააზრია გამოთქმული. რევან ინანიშვილმა მოთხრობა „სიკვდილი ბარბალე ბადიაურისა“, ნიკოლორთქიფანიძის „თავსაფრიან დედაკაცს“ მიუძღვნა. რომ არა ნაწარმოების ფინალური ფრაზა, მწერალი, ალბათ, ახალს ვერაფერს ეტყოდა მკითხველს ქართველ ქვრივ დედაკაცზე, მაგრამ დაწერს რევან ინანიშვილი კაკლის ხიდან ჩამოვარდნილი ბარბარეს შესახებ თითქოს მარტივ, მაგრამ ბევრისდამტევ წინადადებას – „მინაზე დაცემულმა ერთი ესლა შესძლო, მუხლებზე კაბა გადაიფარა“ – და მთელი ნაწარმოების კონცეფციასაც ჩაატევეს შიგ და მთავარი პერსონაჟის მხატვრულ სახესაც –

მის ქალურ ბუნებასა და ზნეობრივ მხარეს დახატავს.

ამგვარი მაგალითების მოხმობა უხვად შეიძლება, მაგრამ, მკითხველი რომ არ შევაბუზრო, აქ შევჩერდები. სამწუხაროდ, ნაირა გელაშვილის მოცემულ რომანში ასეთი ტევადი ფრაზები, ანუ ის, რაც ტექსტს მხატვრულ ხიბლსაც სძენს და აზრობრივ შინაარსსაც გამოკვეთს, არ არის. არადა, ამ ნაწარმოებზე, ქება-დიდების გარდა, არაფერი წამიკითხავს. ინტერნეტფორუმ „მასწავლებელი ჯი“-ზე ლევან ლორთქიფანიძის რეცენზიას შეხვდებით აღნიშნულ რომანთან დაკავშირებით. ლევან ლორთქიფანიძე წერს:

„რამდენიმე კვირის წინ „Die Presss“-ს (ერთ-ერთი მთავარი ავსტრიული გაზეთის) ვებგვერდზე მოულოდნელად მცირე რეცენზია აღმოვაჩინე. რეცენზიის ავტორი, მიმომხილველი იუტა ზომერბაუერი, ნაირა გელაშვილის ნაწარმოებს წარმტაც და იუმორით სავსე რომანად მოიხსენიებდა. ცხადია, დავინტერესდი. ცოტა შემრცხვა კიდევ

კიდევ ერთხელ აღმოვაჩინე, რომ მეც ჩვეულებრივი უმადური ვარ, რომელსაც საკუთარ ბაღში თურამაულის დანახვა უჭირს და პანტის საშოვნელად აქეთ-იქით დაეხეტება. თუმცა ჯობს გვიან, ვიდრე არასდროს“, – ციტატის დასასრული.

ესეც ერთი, უცნაურობად ქცეული ჩვენი ხასიათის სამწუხარო გამოვლინება – რატომ გვგონია ქართველებს აუცილებლად მისაღები და მოსაწონი უცხოელი რეცენზენტისა თუ მიმომხილველის მოსაზრება?! რატომ მიგვაჩნია, რომ უცხოელის ნათქვამი უტყუარი ჭეშმარიტებაა?! არაფერს ვიტყვი იმაზე, რამდენად „წარმტაცი“, მით უფრო „იუმორით სავსეა“ მოცემული ნაწარმოები. მაინც სად ნახა ავსტრიელმა მიმომხილველმა იუმორი ამ მინირომანში. ის კი არა, სერიოზული ეჭვი მიჩნდება, საერთოდ კი წაიკითხეს ეს ნაწარმოები ავსტრიელმა მიმომხილველმა და ჩვენებურმა კრიტიკოსმა?! – ამის განსჯა უკვე მკითხველისთვის მიმინდვია.

გიორგი შერვაშიძე

აგრიკულტურის ოცნება

ერთმოქმედებიანი დრამა

მოქმედი პირნი:

მანანა: მთავარი მოქმედი პირი, რომელიც ამერიკიდან სამშობლოში ბრუნდება და თან ჩამოჰყავს მოხუცი ქალბატონი, რომელსაც წლების განმავლობაში უვლიდა.

ჯულია: სწორედ ის მოხუცი ქალბატონი, რომელიც მანანამ სამშობლოში ჩამოიყვანა და ახლა აქ უნდა მოუაროს.

დალი (ხმა): მანანას მამიდაშვილი, რომელიც ხშირად ურეკავს. ისიც მომვლელად მუშაობს საბერძნეთში.

თამთა: მანანას ქალიშვილი. მისი იდეაფიქსია ნარკომანი ქმრის, რომელიც ამჟამადაც ციხეში ზის, პრობლემებით ცხოვრება.

ჯიმი: მანანას მეუღლე, რომელიც თურმე ცოლს ღალატობდა და თან საუკეთესო დაქალთან.

რუსო: სწორედ ის საუკეთესო დაქალი, რომელმაც მანანას ქმარი წაართვა.

ნიაკო: მანანას უფროსი შვილიშვილი, რომელსაც ჰყავს ბოიფრენდი.

გიგი: ნიაკოს ბოიფრენდი, რომელიც ჩაცვიკლულია სექსზე.

ლევანი: მანანას ვაჟიშვილი, რომელსაც ჰყავს ოთხი მცირეწლოვანი შვილი და აქვს ბევრი ვალი, რადგან თამაშობს.

დავიდი: ჯულიას შვილის, ბატონი ჯორდანის ადვოკატი და ოფიციალური წარმომადგენელი საქართველოში.

სურათი პირველი:

სცენაზე დგას ძველი, მრგვალი ხის მაგიდა და ოთხი ასევე ხის სკამი. ოთახის ერთ კუთხეში – ძველებური ტანსაცმლის კარადა და იმავე ფაქტურის სანოლი, ხოლო მეორე კუთხეში – ფარდაჩამოფარებული განჯინა და ტუმბოზე მდგარი ძველისძველი ტელევიზორია განთავსებული. კედელზე გახუნებული ხალიჩა ჰკიდია და ოთახს მაგიდის თავზე დაკიდებული მტვრიანი აბაჟური ანათებს. ლოგინის ქვეშ გასაშლელი სანოლია შენახული. მაგიდასთან სამოც წლამდე ქალი ზის და გახსნილ ნოუთბუქს ჩასცქერის. მის გვერდით ეტლი დგას, რომელშიც ძალზე ხნიერი მანდილოსანია მოკალათებული. მოხუცს სახეზე ჟანგბადის ნიღაბი უკეთია და მკლავში კათეტერი უდგას, რომლის გადასხმის სისტემაც ეტლზევეა მიმაგრებული.

მანანა: კი, დალი, ჩამოვედი გოგო, აბა, მართლა სამუდამოდ იქ ხომ არ დავრჩებოდი? შენ როგორ ხარ? რა არის შენსკენ ახალი?

დალი (ხმა): მე რა მიშავს, გოგო, ვარ ისევ ამ ჩემს საბერძნეთში და ვმუშაობ... ვუვლი ამ ჩემს გამოშტერებულ ქალს და ვარ ასე... ხან წნევა მანუხებს და ხან რევმატიზმი. შენ ის მითხარი, შენ როგორ ხარ? გაგიარა თავბრუსხვევებმა?

მანანა: არა, გოგო, არ გამიარა. პირიქით, ისეთს შემაქანებს ხოლმე, ლამის ძირს გამაგოროს. წამოსვლამდე ანალიზებიც კი გავიკეთე. მე ხომ იქაური დაზღვავაც მაქვს. აბა, რაც ამერიკის მოქალაქე გავხდი, იმაზე ბევრად უკეთესი სადაზღვევო პაკეტი გამიხდა, ვიდრე მაშინ, როცა მართო სოციალური მქონდა... ჰოდა, ძაან რომ შემანუხა ამ თავბრუსხვევებმა და სისუსტეებმა, გოგო, მერე სიცხეც მომცა რამდენჯერმე და პირღებინებებიც დამეწყო, წავედი კლინიკაში და სულ ყველაფერი გამოვიკვლიე.

დალი (ხმა): მერე რაო? რა გითხრეს, რა განუხებსო? რამე სერიოზული ხომ არაა?

მანანა: რაო და ჭირი მაგათ, სანამ ყველა ანალიზის პასუხი არ მოვა, ვერაფერს გეტყვითო. ამ პასუხებმა კიდევ ისე დაიგვიანეს, რომ ისე წამოვედი, ვერც ვერაფერი გავარკვიე. ეს თავბრუ კიდევ ისევ მესხმის და სიცხესაც სამ დღეში ერთხელ ისევ მაძლევს... და აბა, რა გითხრა, რით დამამშვიდო და ან კი თავი რით ვინუგეშო. იმედია, მართლა სერიოზული არაფერი იქნება და მეც მალე დავისვენებ. მოვკვდი ქალი ნერვიულობით ამ პასუხების მოლოდინში. ალბათ, მოვა ანი ეს დასაწვავი პასუხებიც და მეც დავმშვიდდები. მეილზე გამოგიგზავნითო, ასე შემპირდნენ.

დალი (ხმა): არაფერიც არ იქნება. დაიმასხოვრე ჩემი სიტყვები. აგერ მე და აგერ შენ... არაფერი იდარდო და მაგის ჯავრი არ გქონდეს. შენ ის მითხარი, იმ შენს ბებოს რა უქენი, როგორ დატოვე, გოგო? როგორ შეელიე? ჩემგან განსხვავებით, გადარეული იყავი მაგაზე და მზე და მთვარე ამოგდიოდა და ასე უცებ როგორ მიატოვე? ისე, ხომ არ მოკვდა, გოგო?

მანანა: არა, რა მოკვდა. ა, აგერ მყავს ეს ჩემი ჯულიაც. შეხედე, როგორ ვარდივითაა.

ქალი ნოუთბუქს მოხუცისკენ აბრუნებს და კისკისებს. მერე ჯულიას ეუბნება: Wave to Dali Julia. ქალი არ ინძრევა. მაშინ მანანა მკლავში ხელს ჰკიდებს, ზევით სწევს და დალის ხელს ერთად უქნევს.

დალი (ხმა): არ გამაგიჟო, გოგო, ეს რა, მართლა თან წამოიყვანე? ვაიმე, მანანა, შენ რა, მართლა გადაირიე? რად გინდოდა, გოგო, ეგ ქალი, მანდ რამ ჩაგაყვანინა? ნამდვილი გადარეული ხარ, რა!

ქალები ხმამაღლა იცინიან. მანანა ბჟირდება. დალის ხველება უტყდება.

მანანა: წამოვიყვანე გოგო, აბა, რა მექნა, იქ ხომ არ დავაგდებდი? ახლა მოგიყვე, რა მოხდა. მოკლედ, ეს წლები მე ხომ სხვაგან არ მიმუშავია და მართო ამას ვუვლიდი. კარგადაც მიხდიდნენ, რადგან, ხომ იცი, ამას ჩვეულებრივი მომვლელი ვერ მიხედავს და ექთანი სჭირდება. აი, ხომ ხედავ, ახლაც როგორაა – მე თუ არ დავეხმარე, თავისით ვერაფერს იზამს. ცალკე კიდევ ეს წამლები, გადასხმები და მთელი პროცედურებია. მე კიდევ ეს ექთნის კურსები ხომ სანამ წავიდოდი, მანამდე გავიარე?! სერტიფიკატიც კი ავიღე... ჰოდა, რას გიყვებოდი, უი, სულ დამავინყდა.

დალი (ხმა): რას მიყვებოდი და ეგ ქალი მანდ როგორ აღმოჩნდა.

მანანა: ჰო, გამახსენდა, მოკლედ, ჯულიას ოჯახი ამის შენახვის ხარჯს თურმე მისივე დანაზოგიდან იხდიდა, ანუ ჯულია ჩემს ხელფას თავისი შეგროვილი და გადადებული ფულიდან მაძლევდა, რა. ხედავ, როგორი წინდახედული და ჭკვიანი ქალია? იმაზეც კი იზრუნა, სიბერეში არავინ შეენუხებინა. ჰოდა, ერთ დღესაც მოვიდა ამისი ბიჭი და მითხრა, ჯულიას დანაზოგი დამთავრდა და ჩვენ მაგდენს ვერ გადაგიხდითო. აბა, ისე ხუმრობა ხომ

არაა, ქალი თავისი თავის მოვლის ხარჯს თორმეტი წელი იხდიდა, თან სამ-მაგად ძვირს, ვიდრე ჩვეულებრივ მომვლელებს უხდიან. მერე გათავდებოდა ის ფული, აბა, რა იქნებოდა. არადა, მე რომ ამათთან მივედი, ყველას ეგონა, ექვს თვეზე მეტი ვერ იცოცხლებდა. მაშინ გაჟონვაც ახალი გადატანილი ჰქონდა და ცალი მხარე სულ წართმეოდა. მე კიდევ ისე მოვუარე და მოვაკოხტავე, აგერ შენც კი ხედავ, როგორ დედოფალივითაა.

დალი (ხმა): სად იპოვეთ ერთმანეთი? ბედი გქონია შენც და მაგასაც, აბა, მე უკვე სამი მოხუცი გამოვიტირე, გოგო, გადარევეს ვარ. ქალმა წელიწადი ვერ ვიმუშავე ერთ ოჯახში. სულ პანტაპუნტით იხოცებიან ეს ჩემი ცოდვით სავსე მოხუცები. გაფიცებ, თუ არ მასწავლო, რას უშვები ახლა მაგ ქალს ისეთს, ასე რომ ას წლამდე აცოცხლებ?!
ქალები ისევ იცინიან. მანანა ისევ ბყირდება და დალის კი ისევ ხველა უვარდება. მანანას თავბრუ ეხვევა და დალის ხელით ანიშნებს, მადროვეო. ოთახიდან ბარბაცით გადის და წყლიანი ჭიქით ბრუნდება.

მანანა: აი, ისევ დამეხვა თავბრუ. გაანყალა რა გული...

დალი (ხმა): მერე, მერე რა მოხდა, მოყვე გოგო, გავგიჟდი ქალი ცნობის-მოყვარეობით? რაო, მაგისმა აბდალმა შვილმა, გაჩუქებ მაშინ ჩემს დედასო?

ქალები ისევ იცინიან. მანანა მალევე ჩერდება და წყალს სვამს. დალი სანამ ისევ ხველა არ აუვარდება, იცინის.

მანანა: რაო და უნდა დაგემშვიდობო. ეს სახლი უნდა გავყიდო და ეს ჩემი დედა მოხუცთა თავშესაფარში ჩავაბარო. მაგ თავშესაფარის ფული კი, ისევ ამ სახლის გაყიდვიდან შემოსული თანხით უნდა ვიხადო. ის თავშესაფარი ბევრად უფრო იაფია, ვიდრე შენ გიხდით, ასე რომ უკაცრავად და იქაც კარგად მიხედავენო...

დალი (ხმა): ფუი, შეურცხვა ნამუსი და კაცობა. ესე იგი, დედაჩემისთვის კაპიკს არ გავიღებ და ისევ თვითონ საკუთარი სახლის ფულით უნდა იხადოს თავის თავის მოვლა-პატრონობის ფულიო? ეგ ყოფილა უნამუსო და გათახსირებული კაცი. მაგას დედა არ ყვარებია. გაეჭირვებინა პატარა, აელო ვალი და გადაეხადა შენთვის. დედაც იქვე ეყოლებოდა, თან კარგად მოვლილი და ნაპატრონები და ის სახლიც ისევ მაგას დარჩებოდა. რას გერჩოდა და რას გიშვებდა აქეთ, ეგ ბედოვლათი? ისე, გოგო და, ეგ ქალი აქეთ რატომ წამოიყვანე, მაინც ვერ გავიგე?

მანანა: არ დამამთავრებინე და როგორ გაიგებდი. ჰოდა, ეგ რომ მითხრა, შემომეყარა გულზე და წამომცვივდა ცრემლები. ცალკე ჯულია აზლუქუნდა, არ მინდა მე მოხუცთა თავშესაფარში, ჩემს სახლში მირჩენია, ჩემს მანანასთან ერთადო.

დალი (ხმა): მაიცა, ეგ რა, ლაპარაკობს კიდევ? მე ეგ შენი ჯულიაა თუ ღრჯულია, მთლად მუნჯი და გამოთავყვანებული მეგონა.

მანანა: მუნჯი და გამოთავყვანებული შენ ხარ. ძალიან კარგადაც ესმის, ხედავს, აზროვნებს და განიცდის კიდევ. მოკლედ, ბევრი ვიტყვით თუ ცოტა, ბოლოს ეგეთი რამე მოვიფიქრე. ვუთხარი, ჯორდან, ასე ჰქვია ამის შვილს, მოდი, იცი, როგორ ვქნათ და რაც ეგ თავშესაფარი ჯდება, იმდენი გადამიხადე და ამას მე მივხედავ-მეთქი. ეს ჯორდანი სულ გაგიჟდა, ეგ როგორ, კაცო, ხომ გითხარი, ეს სახლი უნდა გავყიდო. მერე გაყიდე, მაგას ვინ გიშლის-თქო. მე ჩემს ჯულიას თან, ჩემს სამშობლოში, ჩემს სახლში წავიყვან და შენ კიდევ ყოველთვიურად ის თანხა ჩამირიცხე, რაც იმ მოხუცებულთა თავშესაფარში უნდა გეხადამეთქი. აბა, ხომ კარგად მოვიფიქრე?

დალი (ხმა): ვაა, ეს მართლა რა საოცრად მოგიფიქრებია, მანანა, შენ რა გითხარი... ზუსტად ვიცი, ეგ ქალი ვერ გაიმეტე, თორემ რაში განყოფიდა ახლა ეს ყველაფერი? წამოხვიდოდი შენებთან და იქნებოდი კოხტად შენს შვილებში, შვილიშვილებში. რა, არ გე-

კუთვის თუ? ხომ ინახავდი ამდენი წელი ამდენ ხალხს და ახლა ესენი მოგხედავდნენ ცოტას. გაგანებივრებდნენ და გატარებდნენ ხელისგულზე... და შენ კიდევ აიტკიე აუტკივარი თავი და გაიჩინე ახალი საზრუნავი. ნამდვილი ღვთისნიერი ადამიანი ხარ, რა...

მანანა: კი, ნაღდად ეგრე იყო და ვერ გავიმეტე ჩემი ჯულია იქ დასატოვებლად. ზუსტად ვიცი, ვერ მიხედავდნენ, ისე როგორც საჭიროა და მერე მე აქ მომკლავდა მაგის დარდი და ამას კიდევ იქ უჩემობა. მოკლედ, დაუჯდა ჯორდანსაც ეს ჩემი სიტყვები ჭკუაში. ნავალ ჩემს ცოლსაც დავეკითხები, ყველაფერს ავწონ-დავწონი და საღამოს გეტყვი პასუხსო. რა მოიფიქრეს, კი ხედავ. ასე ჩამოვედით სამშობლოში მე და ჩემი ჯულია და ანი რაღა გვიჭირს? ვიქნებით ასე თბილად და ტკბილად.

დალი (ხმა): მანანა, შენ მართლა გადამრევ, რა. ნამდვილი გიჟი და გადარეული ხარ. იმედია, ის ჯორდანია თუ ვილაც ზმუკი, მართლა გადაგიხდის, რასაც შეგპირდა და ისე არ გამოვა, ეგ მოხუციც შენ შეგატოვოს და ეგეც შენი სარჩენი გახდეს.

ქალები ისევ იცინიან. ისმის ზარის ხმა. მანანა დალის ემშვიდობება, ნოუთბუქს ხურავს და ოთახიდან კარის გასაღებად გადის.

სურათი მეორე:

ოთახში შემოდის მანანა, უკან მოსდევს ახალგაზრდა ქალი, რომელსაც ბევრი სამკაული აქვს ასხმული და სიარულისას ჟღერიალებს.

მანანა: სად ხარ თამთა, დედა, აქამდე? გადამრევთ შენ და შენი ძმა. მესამე დღეა ჩამოვედი და აეროპორტის შემდეგ პირველად გხედავ. ის შენი ძმა კიდევ საერთოდ არ გამოჩენილა. არც კი დაურეკავს. საქმეა ახლა ეს? მამაშენი ხომ საერთოდ გადაჰყვა იმ სახლის რემონტს. მომიყვანა აქ, შემომავდო დედაჩემის დანატოვარ ამ ჩანთხელულ სახლში და თვითონ კი გაუჩინარ-

და. სულ ერთი და იგივეს გაიძახის, არ მცალია, მუშებს უნდა დავადგე თავზეო. რა აქვს მაგ სახლს ეგეთი სარემონტო, რომ ორი წელია აკეთებს? მომენატრეთ, გოგო ყველანი და რატომ არ გესმით ჩემი?

თამთა: კარგი, რა დედა, ნუ იცი ხოლმე ესე ჩაცეიბა. არ მეცალა და ვერ გამოგიარე... და ეს ქალი ასე ფიტულივით რატომ მიყურებს?

მანანა: გაანებე მაგ ქალს თავი... მოეწონე და გიყურებს... და დასარეკადაც ვერ მოიცალე ხომ? ვერც შენ, ვერც შენმა ძმა და ვერც მამაშენმა? აი, ეგაა ყველაზე ცუდი, რომ, რასაც შენი შვილი უყურებს, მერე ისიც იმავს შვრება. არც ეგ ქალბატონი გამოჩენილა და არც მას დაურეკავს. არადა, როცა ვჭირდები, სულ ბებაბებას გაიძახის და ახლა აქ რომ ვარ, აღარ ვახსოვარ. მგონი, ჩემი ჩამოსვლა არც არავის გაგხარებიათ.

თამთა: ოოო, მორჩი რა, დედა. მოვანიაკოც, ლევანიც, ჯიმიც და ყველანი სათითაოდ გინახულბენ. დანყნარდი, ყველას უყვარხარ და მოენატრე. უბრალოდ, ეტყობა, ვერ მოიცალეს. აი, მე ხომ მოვახერხე და მოვედი, ეგენიც ეგრე შემოგივლიან. დედა, რამე გულის წამალი გექნება და დამალევიწე, რა. დილიდან მიფრიალებს... ყავაც კი ვერ დავლიე.

მანანა: რა დროს შენი გულის ფრიალია, ხომ მშვიდობით ხარ? ისე კაი გამახსენე, ჯულიასთვის წნევა კი არ გამიზომავს. მადროვე ერთი...

მანანა დგება და ჯულიას ეტლი მაგიდასთან მიჰყავს. კარადიდან წნევის აპარატს და წამლების პარკს იღებს. მოხუცს წნევას უზომავს, ილიმის და კმაყოფილი აქნევს თავს: You are okay, do not worry Julia. შემდეგ მომცრო პარკიდან წამალს იღებს და ერთ აბს თამთას აწვდის.

მანანა: აი, ეს დალიე. არაა ძლიერი წამალი და მოგიხდება. ისე, არ მომწონხარ, დედა ამ ბოლო დროს. რაღაც გადაღლილი და გამოფიტული მეჩვენები. რა ხდება, ხომ მშვიდობა გაქვს

სახლში? შენი ძვირფასი ბიზნესმენი მეუღლე ხომ არ გაბრაზებს? ისე, სადაა თემიკო, არც აეროპორტში მომიკრავს თვალი. ისევ ვერ მოიცალა ხომ ვაჟბატონმა? ხომ კარგადაა?

უეცრად თამთა სახეზე ხელებს იფარებს და ტირილის ინყებს. მანანა ძალიან იბნევა. ქალიშვილს გულში იკრავს და ამშვიდებს. თამთა მისი მკლავებიდან თავს ინთავისუფლებს და ყვირის:

თამთა: არა დედა, ძალიან ცუდადაა თემიკო, ძალიან... ეგეც ცუდადაა და მეც საშინლად ვარ. წარმოიდგინე, რომ ყველანი დიდ ტრაკში ვართ... დაჭერილია შენი ძვირფასი სიძე და ახლა ციხეშია. ჰო, რატომ მიყურებ ეგრე გაოცებული, რა, არ იცოდი ეს ამბავი? არავის უხარებია იქ, ამერიკაში შენთვის, რომ შენი ძვირფასი სიძე უკვე მესამედ დაიჭირეს და ახლა, ალბათ, კაი დიდ სროკსაც მიარჭობენ. შენ, რა მართლა არ იცოდი ეს ამბავი?

მანანა: დედა, შენ რა გადაირიე? რას მელაპარაკები? სად თემიკო და სად ციხე? ხუმრობ, ალბათ, ხომ, თამთა? გეხვეწები, გაჩერდი ახლა თორემ გული გამისკდება და მოვკვდები. ნუ შვები ეგრე...

თამთა: კი, დედა ეგრეა და შენი ნაბიჭვარი სიძე ახლაც ციხეშია. ორჯერ გამოვათრიე იქიდან. აი, ყველაფერი გავეყიდე, ეგ რომ გარეთ გამოსულიყო და მაინც იგივე ქნა მაგ ღორმა და ისეც ჩანვა ნუმპეში.

მანანა: დედა, არაფერი მესმის, რას ლაპარაკობ? ამიხსენი, რა მოხდა, თორემ საცაა, გული საგულედან ამომივარდება. რა გჭირთ, რა ნუმპე, რა გაყიდე? საერთოდ რა ამბავია?

თამთა: რა ამბავია და ის ამბავია, რომ ნაბიჭვარი თემიკო განარკომანდა და დააქცია ოჯახი. ჰო, შენი სანაქებო სიძე მორფინისტია. ორჯერ დაიჭირეს ნარკოტიკებზე და ორივეჯერ გამოვიყვანე. სულ ყველაფერი გავეყიდე. სახლიც, მანქანაც, აგარაკიც, ჩვენი ძველი ხილ-ბოსტნეულის მაღაზიაც და აი, სულ ყველაფერი გავიდე, ოღონდ

ეგ გამომეყვანა და ერთი თვის წინ კი ისევ დაიჭირეს. ისევ წამალზე და ახლა რალა ვქნა, აღარ ვიცი. მირჩიე, დედა რამე! რა ვქნა, როგორ მოვიქცე?

თამთა მაგიდაზე ემხოზა და ისტერიკულად ტირის. ცახცახებს და მთელ ხმაზე მოთქვამს: – მიშველე, დედა, მიშველე, დედა... დავიღუპეთ, დედა...

მანანა შვილთან მიდის, გვერდით უჯდება, ეხუტება და თავზე ეფერება.

მანანა: ეს რა მითხარი, შენ მოგიკვდეს შენი დედა. ეს რა ამბავში ყოფილხარ და მე კი არაფერი ვიცოდი, შენ გენაცვალე, ჩემო თვალის ჩინო და დედას იმედო. დამშვიდდი, დედა გენაცვალოს. ახლა დედა შენთანაა და ყველაფერს იზამს, რომ შენ ბედნიერი იყო... მითხარი და ყველაფერი მომიყვი... მითხარი, რა არის საჭირო?

ტირილი მანანასაც უვარდება. თამთა დედას ეხუტება, კოცნის და ნელ-ნელა ორივენი მშვიდდებიან. ჯულია ისე გაუნძრევლად ზის და დედა-შვილს მისჩერებია.

თამთა: ისევ უნდა გამოვიყვანოთ.

მანანა: კი დედა, როგორც შენ იტყვი, ისე ვქნათ, ოღონდ შენ არ ინერვიულო და აღარ იტირო. მითხარი, როგორ უნდა მოვიქცეთ. მომიყვი, რა მოხდა, როგორ აღმოჩნდით ამ დღეში. რატომ თავიდანვე არ გამაგებინეთ ეს ამბავი?

თამთა: და რა მეთქვა, რომ თემიკო გამორფინისტდა? ფულს რომ იპარავდა სახლიდან? მაღაზიიდან? ოქროებს რომ ალომბარდებდა? რომელი ერთი მომეყოლა? ან შენ რას მიშველიდი, დედა? რას იზამდი, მეტყოდი, მიატოვე და წამოდიო? და განა მე არ ვიცი, რომ ასე უნდა მექნა, მაგრამ რა ვქნა, რომ მიყვარს ეგ დამპალი და არ შემოძლია მაგის გარეშე ცხოვრება. გესმის, დედა, არ შემოძლია თემიკოს გარეშე ყოფნა. ვერ მივატოვე და ბოლომდე ჩავყევი ამ ჯოჯოხეთში.

მანანა: დამშვიდდი დედა, რალაცას

მოვიფიქრებთ, რაღაცას ვიზამთ. შენ ხომ მარტო არა ხარ? ჩვენ ხომ შენს გვერდით ვართ... ჩვენებიც... თემიკოსებიც...

თამთა: ვინ ჩვენები დედა? ვინ თემიკოსები? აღარავის ჩვენი დანახვა აღარ უნდა. სამადლოდ ჩემს მაზლთან, თემიკოს ძმასთან გარაჟში ვცხოვრობთ, იცი, შენ? გარაჟში დედა, სადაც საბურავები და ღვინოები ალაგია, სადაც ადრე საქეიფო ჰქონდათ მონყობილი, ახლა იქ შენს შვილიშვილს სძინავს. აი, საერთოდ აღარაფერი გვაქვს ჩვენი, აი, საერთოდ აღარავის უნდა ჩვენი დანახვა. აი, საერთოდ ყველას ვალი გვაქვს, ვისაც კი იცნობ და არა.

მანანა გაქვავებული სახით ზის და მექანიკურად იმეორებს ერთსა და იმავეს: – რაღაცას ვიზამთ, რაღაცას მოვიფიქრებთ, ღმერთი არ გაგვწირავს...

თამთა: უკვე გაგვწირა, დედა...

მანანა: დედა, ესე იგი, მე რომ ფულს გიგზავნიდით ხან სახლის საყიდლად, ხან ახალი ხილ-ბოსტნის მაღაზიების გასახსნელად, ხან რისთვის და ხან რისთვის, ეგ ყველაფერი... ეგ ყველაფერი...

თამთა: კი, დედა გატყუებდით, არც ბინა გვიყიდი და არც ხილ-ბოსტნის მაღაზიები გაგვიხსნია. ყველაფერი, სულ ყველაფერი, ტყუილი იყო. რაც კი გვექონდა და რასაც შენ გზავნიდი, ყველაფერი თემიკოს სასამართლოებმა და გარეთ გამოყვანამ წაიღო. უკვე წლებია, ასე გადაღლებულები ვართ. შეიძლება ათწლეულიც კი. რაც შენ წახვედი და ფულის გამოგზავნა დაიწყე, იმის მერე გამორფინისტდა თემიკო. გესმის, დედა, შენი გამოგზავნილი ფულით დაიწყო წამლის ყიდვა. გესმის, დედა, შენ რომ არ წასულიყავი იმ დამპალ ამერიკაში და იქიდან ფული არ გამოგეგზავნა, თემიკო ვერ განარკოვმანდებოდა. გესმის, დედა?!

თამთა ხელებს მაგიდას ურტყამს და ყვირის. მძიმედ სუნთქავს და ზიზღით სავსე მზერით უყურებს ჯერ დედას და შემდეგ ჯულიას.

მანანა: ესე იგი, ჩემი ბრალი ყოფილა თემიკოს განარკოვანება, ხო დედა? მე რომ არ წავსულიყავი იმ დასანვავ ამერიკაში, დღე და ღამე არ გამეხსნორებინა, რათა თქვენთვის ფული გამოემეგზავნა და არაფერი დამეკლო, თქვენ უკეთ იქნებოდით, ხო დედა? ესე იგი, მე უბედურმა დაგინგრიეთ ხო ოჯახური ბედნიერება? ვაი, ჩემო უბედურო თავო, ეს რა დღეში ჩავარდი. თორმეტი წელი ტყუილად ვყოფილვარ მონობაში და, რომ მეგონა, შვილებს მომავალს ვუქმნიდი, თურმე დამინგრევია მათი ცხოვრება. ახლა რაღა ვქნა, რა წყალში გადავვარდე?

თამთა: რა უნდა ქნა და უნდა დამეხმარო, დედა. 20000 დოლარია საჭირო თემიკოს რომ საპროცესო შეთანხმება გაუფორმონ და გარეთ გამოუშვან. ერთ კვირაში იქნება ეგ თანხა გადასახდელი და უნდა დამეხმარო, დედა, მაგ ფულის გადახდაში. თემიკო ციხეში არ უნდა დარჩეს. გესმის, დედა? ერთ კვირაშია საჭირო ეგ თანხა, ერთ კვირაში...

მანანა: კი, დედა, კი, შვილო, ვიზამ რაღაცას, არ დაგტოვებ ისე. შენ ოღონდ არ იდარდო და ინერვიულო და მოიფიქრებს დედაშენი რამეს. აუცილებლად დაგეხმარება...

თამთა: დედა, შენ კიდევ ძალიან ბევრი რამე არ იცი...

თამთა ჩქარი ნაბიჯითა და ჟღერით გადის ოთახიდან. დედას არც კი ემშვიდობება. მანანა ისევ გახევებული ზის და მონოტონურად იმეორებს: კი, დედა, კი, შვილო... ჯულია სახიდან ჟანგბადის ნიღაბს იხსნის და გაოცებული სახით ამბობს: Oh my god...

სურათი მესამე:

მანანას ეტლი საწოლთან მიჰყავს და ჯულიას ფრთხილად აწვეს. ლოგინის ქვეშიდან გასაშლელი საწოლი გამოაქვს, შლის და თავადაც წვება: Lets have a nap Julia, I feel a bit tired. ამ დროს კარი იღება და ოთახში ხმაურითა და სიცილით შემოდინა ლამაზად ჩაცმული კაცი და ქალი.

მანანა: ჯიმი, რუსო, ვაჰ, როგორ გამახარეთ, სწორედ ახლა რომ მოხვედით. ვიფიქრე, ცოტას დავისვენებ-მეთქი და წამოვწევი, მაგრამ, აბა, რა დამასვენებს, როდესაც წელან თამთა იყო მოსული და ისეთი ამბები მომიყვა, გული მაქვს დამძიმებული.

კაცი მაგიდასთან მიდის, სკამს სწევს, ქალს ანიშნებს – დაბრძანდიო და თავადაც ჯდება. მაგიდაზე საფულეს, ტელეფონს, სიგარეტის კოლოფსა და მანქანის გასაღებს დებს. მანანა საწოლზე წამოჯდება.

ჯიმი: რაო, რა მოგიყვა მაგ გამომტერებულმა გოგომ? მოგახსენა თავისი გამოსირებული ქმრის საგმირო საქმეების შესახებ? ეგ მართლა შტერი, გადაჰყვა მაგ უვარგისს და გაიუბედურა ცხოვრება. წავიდენ ერთი მაგათი...

მანანა: ნუ იტყვი ეგრე, ჯიმი. უყვარს ბავშვს ის თავისი ქმარი და რა ქნას? თამთა კიდევ ჩვენი შვილია და ჩვენც ვალდებული ვართ ბოლომდე გვერდით დავუდგეთ.

ჯიმი: გვერდით დავუდგე არა ტოროლა... მე კაი ხანია უკვე მაგათზე ხელი ჩავიქნიე. შენ არ გეუბნებოდნენ, ვითომ გიფრთხილდებოდნენ, თორემ ყველას თავი მოაბეზრეს თავისი გაუთავებელი პრობლემებითა და უკულმართობებით. აღარაფერი არ გამოვა მაგ თემიკოსგან. წყალწაღებული კაცია...

მანანა: გაჩერდი, ჯიმი. თემიკო ხომ ნიაკოს მამაა...

ჯიმი: მამაა, თორემ ეგეც ზედ არ ჰყვებოდეს, რა. მაგის საზრუნავი მხოლოდ წამალია. ისეთ ფსკერზე დასული, რომ იმის იქით მხოლოდ კუკიააა. ეგეთი სამარცხვინო მამის ყოლას ჯობია, სულ არ გყავდეს. ეს შენი ქალიშვილი არ ასვენებს და ექაჩება გარეთ, თორემ მაგის ადგილი სწორედ იქაა, სადაც ახლა იმყოფება. წლების წინ უნდა მიეტოვებინა ეგ სირი და მიეხედა თავისი ცხოვრებისთვის, მაგრამ არ ქნა. უყვარს თურმე... ვაი, ეგ მართლა გამოშტერებული ეგა.

მანანა: ჯიმი, შენ მაინც ნულარ მიკლავ გულს. აბა, რა ვქნათ, მივატოვოთ ჩვენი ქალიშვილი ამ გაჭირვებისას და გავდგეთ გვერდზე?

მანანა დგება და მაგიდასთან მიდის. ქალს ეხუტება და გულში იკრავს. ეჩურჩულება: – რუსო, როგორ მომენატრე, ჩემო ერთგულო და საუკეთესო მეგობარო.

ჯიმი: დიახ, აუცილებლად ეგრე უნდა მოვიქცეთ. იქნებ, უკეთესიც იყოს. ეს გოგოც ჭკუაზე მოვა, მიხედავს თავის ცხოვრებას და იმ უპატრონოსაც ეგებ ეშველოს რამე. ჰო, ჰო, ნაღდად ეგრე აჯობებს. ეს ცოტას იტირებს, ინერვიულებს და მერე შეეგუება. დაფიქრდება ყველაფერზე და მიხვდება, რომ ასე ცხოვრება არ შეიძლება და გაუყვება თავის გზას. ის გამოსირებული კი, ალბათ, ციხეში მაინც შეეშვევება ამ ნარკოტიკებს და იქნებ თვალებიდანაც გამოიხედოს. მაგისთვის ახლა ციხე სწორედ რომ ხსნა და წამალია. აბა, ასე გარეთ ყოფნით კვდება კაცი, თავს იკლავს და იქნებ, იქ მაინც გადარჩეს. იქ წამალს მაინც ველარ გაიკეთებს და ველარც ამ გოგოს მოუშლის ნერვებს თავისი დებილური პრობლემებით.

მანანა: მე ვფიქრობ, რომ მაინც უნდა დავეხმაროთ და აუცილებლად ასეც ვიზამთ. ახლა კი მადროვე პატარა ხანს, ჯიმი, ერთი ამ ჩემს რუსოს უნდა მოვეფერო. ნახე, როგორ გაღამაზებულა.

რუსო: გაჩერდი ერთი. ნეტა, რამ გამალამაზა. თმაც კი ვერ დავივარცხნე ნორმალურად. სალონში შემომიარა ჯიმიმ და აქეთ გამომაქანა – წამო, დროზე, შენი ძვირფასი დაქალი უნდა გაჩვენოო. არადა, ცალკე კიდევ ფრჩხილებზე ვიყავი ჩანერილი, მაგრამ ვინ მაცადა, ნახე, რას მიგავს ნუნები.

მანანა: ტყუილად ნუნუნებ, ჩემო რუსო. მართლა მზესავით გამოიყურები. აბა, ერთი მე შემომხედე, რასა ვგევარ. სილამაზის სალონში, ალბათ, წლებია რაც არ ვყოფილვარ და ვირული შრომისგან კიდევ შენზე ბარემ ათი

ნლით უფროსაც დავემსგავსე. ყავას ხომ დაღვეთ?

რუსო, თანხმობის ნიშნად, თავს უკრავს. ჯიმი ჩაის ამჯობინებს. მანანა ოთახიდან გადის.

ჯიმი: დღესვე უნდა ვუთხრა ყველაფერი.

რუსო: შენ რა, მართლა გადაირიე? მარტო რომ იქნებით, რაც გინდა ის ქენი. ჩემი თანდასწრებით არც კი გაბედო.

ჯიმი: ვითომ რატომ?

რუსო: რატომ და იმიტომ. არ მაქვს მე ახლა ისტერიკებისა და გულყრების თავი. მე ჩემს სათქმელს მერე ვეტყვი. ჯერ შენ მოაგვარე შენი. ბოლოს და ბოლოს შენი ოჯახური ამბავია და მე ნუ გამრევ ახლა მაგაში.

ჯიმი: დიდი ჩათლახი ქალი ხარ, რა, ვინც არ გიცნობს... მოდი ჩემთან.

რუსო: შენ, მგონი, მართლა შეიშალე, თუ რა გჭირს. მოვიდე კი არა ისა, კიდეც რა გინდა...

ჯიმი დგება და რუსოსთან მიდის. ცალ ხელს კისერზე ხვევს, თავისკენ იზიდავს და ტუჩებში კოცნის. მეორე ხელით კი მკერდს უსრისავს. ქალი ხელს ჰკრავს და იშორებს. ჯულიასკენ იხედება და იცინის.

ჯიმი: რა გაცინებს?

რუსო: ეს ქალი გვიყურებს, შე დეგენერატო.

ჯიმი: გვიყურებს კი არა ის. ვერ ხედავ, მცენარესავით არის.

ოთახში მანანა შემოდის. საინზე ცხელი სასმელი და ტკბილეული უდევს. მაგიდასთან მიაქვს და ყველას წინ უდგამს თავის ჭიქას.

მანანა: ისე, რუსო, ახლა რომ ასეთი გაფურჩქნული დაგინახე, ახალგაზრდობა გამახსენდა. გახსოვს, ადრე რა გოგო ვიყავი? არა, შენ მაინც ხომ გახსოვს, რამდენს ვუყვარდი? მგონი, მთელი ჩვენი ჯგუფის ბიჭები, ნახევარი შენზე იყო შეყვარებული და მეორე ნახევარი – ჩემზე. რა, არ იყო ეგრე?

სულ ასეთი მოჩვარული კი არ ვიყავი?

რუსო: მე სად ვუყვარდი, გოგო, მაგდენს, შენზე რომ აფრენდნენ. მე ერთი ჩვეულებრივი, მორცხვი გოგო ვიყავი და შენ კიდეც ნაღდი კრასავიცა... და რომ იცოდე, ახლაც მშვენივრად გამოიყურები.

მანანა: ჯიმი გესმის? ახლა რომ სათოფეზე არ მეკარები, ყოველთვის ასეთი კი არ ვიყავი. ცოლად რომ მოგყავდი, მაშინ ხომ მოგწონდი? ახლა კი გამირბინარ და შენს ცოლ-ქმრულ ვალდებულებაზეც ხელს იღებ. აბა, რაც ჩამოვედი, მიმაგდე აქ და აღარ მეკარები.

მანანა იცინის. ჯიმიცა და რუსოც ჰყვებიან სიცილში. მანანა ჯიმისთან მიდის, თმაში ხელს უცურებს და ეფერება.

მანანა: ბიჭო, ან სახლში წამიყვანე დღესვე, ან შენ დარჩი აქ. აღარ შემიძლია მე ასე მარტო ყოფნა. გაგიგიათ ასეთი ამბავი, ქალს ქმარი ჰყავდეს და მარტოს ეძინოს?

ჯიმი: იქ რემონტია და მუშები არიან. აქ ეს ქალი გყავს და რა ვქნა მე, შუაში ხომ არ ჩაგინვებით.

ყველანი ისევ იცინიან. ჯიმი სიგარეტს უკიდებს. რუსოს მაკიაჟი ედღაბნება და თვალთან ჩამოსულ ტუშს ხელსახოცით ინმენდს. მანანა ჯულიას გასძახებს: Julia, are you okay? isic pasuxobs: Yes I'm fine.

რუსო: ვაიმე, დედა, ეს ქალი რა, გონზეა და ლაპარაკობს კიდეც?

მანანა: გონზეა, აბა, არაა? ჩუმი ქალია და ყველას გამოჩერჩეტებული ჰგონია. არადა, ყველაფრის აზრზეა ეს ჩემი ჯულიეტა.

ჯიმი: ვაა და მხედველობაც კარგი აქვს?

მანანა: ჰო, აბა, ტყვიას ტყვიაში აჯენს.

მანანა კვლავ იცინის. სხვები სდუმან. რუსო იძაბება. ჯიმი ხმამაღლა ამოქნარებს.

მანანა: მოკლედ, ჯიმი, იცოდე, სულ რომ ჩვენი სახლის გაყიდვა მოგვინიოს, მე თამთას ვერ მივატოვებ და მაინც გვერდში დავუდგები. შენ რაც დანაზოგი გაქვს იმ ფულიდან, რასაც მე გიგზავნიდი, მიეცი მაგ გოგოს ეგ თანხა და დავამთავროთ ეს საქმე. თუ არადა, გეუბნები, მართლა გავყიდი იმ სახლს. მაინც რალაც გაურემონტებელი სჭირს და მერე შენც დაისვენებ და მეც.

ჯიმი: მე ჩემი გითხარი და არ ვაპირებ არავის დახმარებას. იმ სახლს კიდევ ვერ გაყიდი, რადგან არაა შენი.

მანანა: როგორ თუ არაა ჩემი? აბა ვისია?

ჯიმი: რუსოსია... არ გახსოვს, რუსოზე რომ გადავაფორმეთ?

მანანა: კი, მახსოვს. ბანკისთვის თუ რალაცისთვის რომ გჭირდებოდა და იქიდან სკაიპით გამაკეთებინე მინდობილობა. მერე ეგ რა პრობლემაა? გავყიდი და რუსო გადაუფორმებს. ეგ ხომ ფიქციური იყო ყველაფერი?

გაოცებული მანანა რუსოს უყურებს. რუსო თვალს არიდებს. ჯიმი მადიდაზე თითებს აკაკუნებს.

ჯიმი: იმ სახლს ვერ გაყიდი. იმ სახლში ახლა მე და რუსო ვცხოვრობთ.

მანანა: შენ და რუსო? აბა, რემონტიო? და რა შუაშია აქ რუსო?

ჯიმი: უკვე რამდენიმე წელია, მე და რუსო ერთად ვართ და ერთად ვცხოვრობთ იმ სახლში. რემონტი უკვე კარგა ხანია დავამთავრე.

მანანა: შენ და რუსო ერთად ხართ? მოიცა, რალაც ვერ გავიგე. ჩემი ქმარი და ჩემი საუკეთესო მეგობარი ერთად არიან და ერთად ცხოვრობენ ჩემს სახლში?

მანანა სკამზე მიესვენება და გულზე ხელებს დაიკრეფს. რუსო შეშინებული ყვირის: – წყალი... წყალი... ჯიმი მანანას სახეში სულს უბერავს და აფხიზლებს.

ჯიმი: კარგი ეხლა მანანა, არ გინდა ესეთები... ჩვენ ხომ რეალურად უკვე

წლებია ერთად აღარ ვართ. შენ იქით ხარ და მე – აქეთ. მე კაცი ვარ და ყურადღება მჭირდება. იცი შენ ჩემი ხასიათი, რომ ვერ გავჩერდები მარტო, სითბოსა და მზრუნველობის გარეშე. ჰოდა, ისე მოხდა, რომ მე და რუსომ ერთმანეთს შევუმსუბუქეთ ყოფა და ახლა ერთად ვართ და ეს ყველაფერი არც ჩემი ბრალია, არც რუსოსი და არც შენი. უბრალოდ, ასე მოხდა და, მგონი, მართლა არ უნდა წასულიყავი იმ ამერიკაში.

მანანა: ვაიმე, დედა... ეს რა მესმის. ჩემს სახლში ცხოვრობ, ბიჭო, ჩემს დაქალთან ერთად? ჩემს სანოლში გძინავთ? ჩემს თეთრეულში? ჩემი თეფშებიდან ჭამთ? ჩემი ნაწვალეები და გამოგზავნილი ფულით გარემონტებულ სახლში?

ჯიმი: რემონტის ფულს ნელ-ნელა აგინაზღაურებ. ხომ იცი, მე სიტყვის კაცი ვარ და ნამუსი არ გამიშვებს, ვინმეს ვალში დავრჩე. ახლა ასე ერთბაშად არ მაქვს, მაგრამ ნელ-ნელა დაგიფარავ. ყველაფერი ჩანერილი მაქვს, რაში რა გადავიხადე და რა დამიჯდა. არ გეგონოს, რომ ამას გავურბივარ... უკანასკნელ თეთრამდე მოგცემ ყველაფერს.

მანანა: რუსო, რატომ არ იტყვი რამეს? ეს რა მიქენი, გოგო? ქმარი წამართვი? სახლი წამართვი? ცხოვრება წამართვი? სხვის ბუდეში ჩასახლდი? რატომ, გოგო, რატომ?

ჯიმი: მორჩი ეხლა, მანანა, არაა ეს რუსოს ბრალი. ყველაფერში ინიციატივა ჩემი იყო. ჩემგან დაიწყო ეს ამბავი და მე შევუჩნდი რუსოს. გასაქანი არ მივეცი და მერე ისიც დამთანხმდა. ძალიან განიცდიდა, მაგრამ, რას იზამ, ცხოვრება თავისი გზით მიდის... სიყვარულს წინ ვერ დაუდგები. გთხოვ, ცოტა გაგებით მოეკიდე, მანანა, ამ ყველაფერს. კაცი ვარ მე და ქალი მჭირდებოდა გვერდით. რუსო რომ არ ყოფილიყო, მერწმუნე, სხვა იქნებოდა. ასე რომ, ტყუილად ენდური მაგას. ისედაც ძალიან განიცდის ყველაფერს და აღარ უნდა ახლა მაგას შენგან დამატებითი საყვედურები. ისე, სასაყვე-

დურო შენც კი გაქვს და არ უნდა დაგეტოვებინე მარტო...

მანანა სახეზე ხელებს იფარებს და ქვითინებს. თავს აქნევს და ფეხებს აბაკუნებს. ვერ იჯერებს მოსმენილს.

მანანა: ესე იგი, ესეც ჩემი ბრალია არა? ქმარი რომ გამექცა საუკეთესო დაქალთან. ესე იგი, აქაც მე ვარ დამნაშავე. ცხრა მთას იქით რომ წავედი, რათა პურის ფული მეშოვნა და ყველანი დამეპურებინა? ესე იგი, ქალის გაჩენის დღე უნდა დაინვას, თორემ რა მინდოდა მე ამერიკაში და რა ჯანდაბად ვიდგამდი წელებზე ფეხებს? აქ უნდა დავრჩენილიყავი და ქმარიც მეყოლებოდა, სახლიც მექნებოდა და შვილებიც ბედნიერები იქნებოდნენ. მერე რა, რომ მოშივდებოდათ... და მერე რა, რომ შესცივდებოდათ... და მერე რა, რო არ ექნებოდათ სახლები, აგარაკები, მანქანები, ტელეფონები და ყველაფერი ის, რაც მე შევძელი და იქიდან გამოვუგზავნე. ახია, ჩემზე, მართლა ჩემი ბრალია ყველაფერი...

რუსო მანანას ზურგს აქცევს და ჩუმად ტირის. ჯიმი მორიგ ღერს უკიდებს. მანანა თვალებს ხუჭავს და ტუჩებს მთელი ძალით კუმავს.

რუსო: მანანა, მე ყველაფერს აგისსნი, ყველაფერს მოგიყვები, ოღონდ ახლა არა. ახლა არაა ამის დრო. აი, მოვალ მერე და მოგიყვები როგორ და რანაირად მოხდა, რაც მოხდა. აი, დედას გეფიცები...

მანანა: ახლავე ორივენი აქედან გაეთრიეთ და ჩემმა თვალბმა აღარასოდეს გნახოთ. ბავშვს ფული მიეცი, შე არაკაცო. რასაც მე გიგზავნიდი და რაც გადანახული გაქვს, ის ფული მიეცი, გესმის?

ჯიმი: რა ფული, მანანა? რემონტი, მანქანა, ახალი ავეჯი...

მანანა: მაგ ყველაფრის გარდა, ცალკე ხომ გიგზავნიდი შავი დღისთვის გადასადებ თანხას? ეგ ფული მიეცი ბავშვს. დადგა ეგ შავი დღე... ეს რას მოვესწარი, ღმერთო?! ეს რა დღე-

ში ჩავვარდი?!

ჯიმი: მანანა მაგ ფულსაც ნელ-ნელა დაგიბრუნებ. ცოტა ვიმოგზავრეთ მე და რუსომ და შემომეხარჯა, რა. ნუ წამიჭერ ახლა ხელს ყელში და ცოტა მადროვე. ჩვენს ძველ ურთიერთობას ეცი პატივი. ჩვენც ხომ გვინდა ცხოვრება, გახარება... აღარ ვართ პატარები და გარბის ეს დრო. ცოტა გავიარგამოვიარეთ და რუსოს პარიზი, რომი, მადრიდი ვაჩვენე... ჩვენც გაგვიგე, რა. ხალხი ვართ... ჩათვალე, გესესხე ეგ ფული და დაგიბრუნებ ყველაფერს უკლებლივ, ოღონდ ცოტა მაცადე. კარგი, ჩემო გოგო...

მანანა გახევებული ზის. თვალები ისევ დახუჭული აქვს. თითებით მაგიდის კიდეც არის ჩაფრენილი და მძიმედ სუნთქავს. რუსო დგება და ჯიმი-საც აყენებს. ხელკავს გამოსდებს და გასასვლელისკენ მიჰყავს. უხმოდ ტოვებენ ოთახს. მანანა პირს ჯულიასკენ აბრუნებს: *Do not worry Julia, I'm good, everything will be fine.* ჯულია საწოლზე წამოჯდება და ხელს უქნევს: *She is a fucking bitch...*

სურათი მეოთხე:

მაგიდასთან სხედან მანანა და ჯულია. მანანას წინ უდევს ჯამი, საიდანაც ჯულიას აჭმევს. მოხუცი მორჩილად უღებს პირს. მანანა თან აჭმევს და თან იცრემლებს. ისმის ზარის ხმა. მანანა გადის და ოთახში ახალგაზრდა წყვილთან ერთად ბრუნდება.

მანანა: შენ შემოგვევლოს შენი ბება, ჩემო ნიაკო, ჩემო პრინცესა და ვარსკლავო. ეს რამხელა გაზრდილხარ ბებას სიამაყევ. ან რა ტანი და, ან რა თვალი... ნაღდი ჰოლივუდის ვარსკლავი ხარ, რა.

ნიაკო: ბება, გაიცანი, ეს ჩემი ბოიფრენდია – გიგი. გიგი, ეს ჩემი ბებაა.

გიგი: სასიამოვნოა, ქალბატონო ბება.

მანანა: მანანა, მე მანანა მქვია, შვილო, თუმცა, თუ გირჩევნია, შენც ბება დამიძახე.

მანანა შვილიშვილს გარს უვლის და კმაყოფილი ათვალეობს. ეხუტება და კოცნის. ახალგაზრდებს მაგიდასთან სვამს და ჯულიას უბრუნდება: *Julia, is not she beautiful? She is just twenty. მოხუცი ხმას არ იღებს.*

ნიაკო: ბება, რამეს გვაჭმევ? ძალიან გვშია. თუ გინდა, კარტოფილი შემინვი. აი, ისე, ბავშვობაში რომ მინვავედი ხოლმე – პატარებად დაჭრილს და კარაქში.

მანანა: შეგინვავე ბებო, აბა, რას ვიზამ. კომპოტიც მაქვს კიდეც ახალი მოხარშული – კომპის. ჯულიას გავუკეთე და იმასაც გამოგიტანთ. სალათსაც დაგიჭრით – ზეთით და ძმრით. ხომ გიყვარს სალათი?

ნიაკო: კი, ბება, იყოს სალათიც.

მანანა ოთახიდან გადის. გიგი დგება, ჯულიას სანოლთან მიდის და წვება. ნიაკოს ხელით ანიშნებს – მოდიო და ისიც გვერდით უწვება.

გიგი: სექსი არ გინდა? რალაცნაირი აურაა აქ. აი, ისეთი სახლია, სულ რომ უნდა ისექსაო. შემოვედი თუ არა, ეგრევე ძალიან მომინდა... სუნიც კი ისეთია აქ... არ ვიცი, ამას რა ჰქვია. მიდი, გაიხადე.

ნიაკო: გადაირიე? ბება რომ შემოვიდეს?

გიგი: ეგ ჯერ რას შემოვა, კარტოფილი აქვს გასათლელი, დასაჭრელი, შესანვავე... მიდი, უცებ მოვასწრებთ... ძან მინდევხარ...

ნიაკო: და ეს ქალი? ამასთან არ ტეხავს?

გიგი: ლადაობ? ვერ ხედავ, თვალებსაც არ ახამხამებს, გასულია ასტრალში.

ნიაკო: კაი, ოღონდ ძალიან უცებ-უცებ და ჩუმად. გესმის?

გიგი: ჰო, მიდი, დროზე გაიხადე. არა, მოიცა, უნდა გადავილო. მიდი, ტელეფონი მაგიდაზე ისე დადე, რომ კარგად ჩანდეს სანოლი და ვიდეო ჩართე.

ნიაკო: რა დროს ვიდეოა, შენ მარ-

თლა ხომ არ აფრენ? გაგიჟდება ის ქალი, ასე რომ შემოგვისწროს. მოდი, სხვა დროს გადავილოთ, რა.

გიგი: არა, აქ და ახლა უნდა გადავილოთ. დამიჯერე, ძან მაგარი გამოვა. ვერ ხედავ, როგორი ოთახია? – განათება, სანოლი, ხალიჩა... რავი, ყველაფერი სექსისკენ გიბიძგებს.

ნიაკო: კაი, ჰო, ნამდვილი მანიაკი ხარ, რა. და სად დავდო ეს ტელეფონი, რომ კარგად გამოვჩნდეთ?

გიგი: დაიკიდე, მე დავდებ. შენ მიდი, გაიხადე.

გიგი დგება და მაგიდასთან მიდის. ბევრს ცდილობს, მაგრამ ტელეფონს ისე ვერ დებს, რომ კარგად გამოჩნდნენ. ჩივის – შორია ძალიანო. ბოლოს ჯულიას ეტლს სანოლისკენ აგორებს და ტელეფონს ქალის კალთაში დებს. უფრო კი ხელში აჭერინებს და ვიდეოს რთავს. სიცილით მირბის ნიაკოსთან, რომელიც უკვე გაშიშვლდა და საბნის ქვეშ არის შემძვრალი. გიგიც იხდის და გვედით უწვება. ახალგაზრდები სექსით კავდებიან. კვნესიან და ვნებიანად ოხრავენ. მალევე მშვიდდებიან და სწრაფად იცვამენ. სანოლზე სხდებიან და თან სიცილისგან იგუდებიან. გიგი ჯულიასთან მიდის და ტელეფონს ართმევს. ამონმებს ვიდეოს ხარისხს და კმაყოფილი აქნევს თავს.

ნიაკო: კარგი გამოვიდა?

გიგი: აუ, კი ძან. სუპერია. ავტვირთავ ეხლა ჩვენს არხზე.

ნიაკო: ჯერ დაამონტაჟე, რა. რამე კაი მუსიკა დაადე. ფილტრებიც...

გიგი: ამდენს ტელეფონში ვერ ვიჩაღიჩებ. ძან მიჭედავს.

ნიაკო: შენც აგერ ბებას ლეპტოპში ქენი.

გიგი: არ ტეხავს?

ნიაკო: მის ლოგინში სექსი არ ტეხავდა და ლეპტოპის თხოვება ტეხავს? მიდი, ოღონდ დროზე ქენი. აუ, ძალიან მშია. შიშველიც ვჩანვარ?

გიგი: კი, შენი მკერდი ჩანს ძალიან კარგად რამდენჯერმე. სახე – ნაკლებად. აი, ძან მაგარი ვიდეოა. ძი-

რითადად სხეულს საბანი გვიფარავს, მაგრამ მაინც ძან კაი გამოვიდა. რალაცნაირი შემყვანი თემაა. კლასიკური ეროტიკაა. მერე, კინოს რომ გადავიღებთ, აი, ზუსტად ესეთი იქნება – ცოტა ძველმოდური და ვინტაჟური ეროტიკა.

გიგი მაგიდასთან ჯდება და ნოუთბუქს ხსნის. ტელეფონთან სადენით აკავშირებს და მუშაობას იწყებს.

გიგი: რალაც მეილია მოსული ბები-აშენთან და გავხსნა? ძან საინტერესოა, რას წერენ ბებიებს.

ნიაკო: მიდი, გახსენი და ხმამალა ნაიკითხე. იქნებ, რამე საიდუმლოც იყოს.

ახალგაზრდები იცინიან. გიგი წერილს ხსნის და კითხვას იწყებს.

გიგი: მგონი, რალაც საავადმყოფოდან თუ კლინიკიდან უნდა იყოს. მაიცა, ჰო ეგაა. რალაცის პასუხებია. ესე იგი, ბლა, ბლა, ბლა... აჰა, აგერ დასკვნაც. ეეეე... ქენსერო?

ნიაკო: ეგ რას ნიშნავს?

გიგი: კიბოს, გოგო.

ნიაკო: რა, ბებას კიბო აქვს?

გიგი: უეჭველი. მაიცა... ბლა, ბლა, ბლა... აი, ესეც. რაო? მეოთხე სტადი-აო... ვაა, თითქმის მთელ სხეულშია გასული მეტასტაზებიო.

ნიაკო: ვაიმე... და ეგ რალა არის?

გიგი: მოკლედ, მაგარი დარხეული აქვს ბებიაშენს და ეს ვილაც ექიმი უნერს, რომ სასწრაფოდ უნდა გამოცხადდეთ კლინიკაში, რალაც ოპერაცია უნდა ჩავნიშნოთ და მკურნალობაც დავინყოთ, თორემ მერე გვიანი იქნებაო და... ოჰა...

ნიაკო: და რა? რა ხდება? რა ოჰა?

გიგი: ოპერაციისა და მკურნალობის საორიენტაციო ღირებულება სადლაც 55000 დოლარია და ამას, ალბათ, დააკლდება რალაცები დაზღვევის პონტშიო. მოკლედ, მაგარ შარშია შენი ბება და, ალბათ, მოუწევს უკან ნასვლა, თუ არადა დაიბრიდება.

ნიაკო: ვინ, ბება დაიბრიდება? ლა-

დაობ? ეგ რომ დაიბრიდოს, დავიხოცე-ბით მშივრები. ჩემს სწავლის ფულსაც კი ეგ იხდის და, მგონი, მამაჩემი ახლაც მაგან უნდა გამოიყვანოს ციხიდან.

გიგი: მგონი, არ უნდა გვენახა ეს წერილი. ახლა რა ვქნათ?

ნიაკო: არ ვიცი. ძალიან ცოდოა ბება.

გიგი: უცებ რომ ვჭამოთ და მოვხიოთ?

ნიაკო: არა, ვერ შევხედავ... თვალს ვერ გავუსწორებ. ეგრევე ტირილი ამიტყდება და მერე მიხვდება ყველაფერს. აუ, წამო რა, ჩუმად გავიპაროთ.

გიგი: და შემწვარი კარტოფილი?

ნიაკო: დებილი ხარ? ქალმა უნდა გაიგოს, რომ სიმსივნე აქვს და მალე მოკვდება და შენ კიდევ შემწვარი კარტოფილის ჭამას აპირებ აქ?

გიგი: ჰო, რა პრობლემაა? არაფერი ვუთხრათ და არ შევიმჩნიოთ, რომ რამე ვიციოთ. მერე თვითონ ნახავს, რა.

ნიაკო: ფუ, რა აუტანელი დეგენერატი ხარ. მე აქ ველარ გავჩერდები, ნაველით!

ნიაკო დგება და ფეხაკრებით გადის ოთახიდან. გიგიც ასევე ჩუმად მიჰყვება უკან. ჯულია კმაყოფილი ილიმის და იძახის: Oh my god it was amazing.

სურათი მეხუთე:

ოთახში შემოდის მანანა და ხის დაფაზე დადებული ცხელი ტაფა შემოაქვს. მაგიდაზე დებს და სუფრის გაშლას იწყებს. განჯინიდან გამოაქვს თეფშები და დანა-ჩანგალი. უცებ აცნობიერებს, რომ ნიაკო და გიგი აღარ არიან. ოთახს ათვალიერებს, მხრებს იჩეჩავს და დაღლილი ნაბიჯით მიდის მაგიდასთან: You never know, what to expect from young people... დასცქერის გახსნილ ნოუთბუქს, ჯდება და ავტომატურად იწყებს წერილის კითხვას. ნელ-ნელა სახის გამომეტყველება ეცვლება და ყბა უკანკალებს. სახეზე ცრემლები ლაპალუპით ჩამოსდის. მონოტონურად ჩურჩულებს: – ვაიმე, დედიკო, მგონია, დავიღუპე...

მანანა: გესმის, ჯულია, თურმე სიმ-

სივნე მქონია და მაგიტომ ვყოფილვარ ცუდად. მაგიტომ მეხვეოდა ეს თავბრუ და მუდმივი დაღლილობაც მაგის ბრალი ყოფილა. ახლა რაღა ვქნა, ჩემო ჯუღია? მეოთხე სტადია მაქვს... სულ ბოლო... სასწრაფოდ უნდა გაკეთდეს ღვიძლზე ოპერაცია და თან პარალელურად მკურნალობაც დასაწყებიანო. შეიძლება, დაგვიანებულიც კი არის, მაგრამ მაინც უნდა სცადო. დროულად უნდა ჩამოხვიდეთ. ახლა რაღა ვქნა ჯუღია, რა წყალში გადავარდე? ან სად წავიდე და, ან ამდენი ფული სად ვიშოვნო? ვაიმე დედა, დედიკო... ისე გაიარა ამ ოხერმა ცხოვრებამ, რომ ბედნიერი ყოფნა ვერც კი მოვასწარი...

ოთახში შემოდის ახალგაზრდა კაცი. მანანა ვერ ამჩნევს, რადგან თავბრუსხვევის მორიგი შეტევა აქვს და თვალდახუჭული ზის. კაცი უახლოვდება და ზურგიდან ეხვევა.

ლევანი: დედა, როგორ ხარ? ასე მწარედ რამ ჩაგაფიქრა? ხომ მშვიდობაა?

მანანა: ლევან, მომიკვდა თავი, ვერც კი გავიგე, როგორ შემოხვედი. როგორ ხარ, დედა? მოდი, დაჯექი. გინდა, გასადილო? ნიაკო იყო მოსული და კარტოფილი შემინვიო. სანამ მოვბრუნდი, გაქრა და ისე გაიპარა, ვერც ვერაფერი გავიგე. ხომ შეჭამ კარტოფილს და სალათს?

ლევანი: კი, შევჭამ.

მანანა ცრემლებს იწმენდს, თმაზე ხელს ისვამს და თავს იწესრიგებს. ტაფას თავსახურს ხდის და კარტოფილს თეფშზე უდებს.

მანანა: მოყვე ლევან, აბა, რა ხდება, დედა, თქვენსკენ? როგორ არიან ბავშვები, თამუნა? იმ დღეს აეროპორტში ისეთი არეული ვიყავი, ნორმალურად ვერც კი მივესიყვარულე ჩემს ბარტყებს. მეგონა, აქ მომიყვანდი ბავშვებს.

ლევანი: რავი, მინდოდა, მაგრამ პატარას სიცხე მისცა და თამუნამ არ გინდა, არ წაიყვანო, რამე ვირუსი არ

იყოს და არ მიუტანოთო. ის ქალი ამ სიმორეზე ჩამოიყვანა და ახლა აქ რამე არ შეყაროთო.

მანანა: ჰო, ჯუღიას ავად გახდომა ნაღდად არ მანყობს. და რა დაემართა დემეს? ახველებს თუ სურდო აქვს? მაღალი სიცხე მისცა? ექიმთან ხომ არ გყოლიათ? მაცვალას ხომ არ დავურეკო? მივა და ფილტვებზე მოუსმენს.

ლევანი: დამშვიდდი, დედა, საგანგაში არაფერია. უბრალოდ, პატარა სიცხე მისცა და სულ ეგაა. ხვალ, ალბათ, უკეთ იქნება.

მანანა: გამისკდა გული. რაც ჩამოვედი, სულ ისეთი ცუდი ამბები მესმის, ლამისაა გავგიჟდე და ახლა კიდევ დემეს სიცხეც დაემატა. ძალიან წუხს ბავშვი?

ლევანი: არა, დედა, მშვენივრად არის. ანგრევს იქაურობას და ყირას ჭიმავს. მაგის დარდი ნუ გექნება.

მანანა: მართლა? ხომ არ მატყუებ? იცოდე, არაფერი დამიმალო. კარგი, შენსკენ რა ხდება, ლევან? სამსახურში რა ამბებია?

ლევანი: რავი, არი რა... რაღაცები ცოტა აირია. წამოსვლა მინდა მანდედან.

მანანა: რატომ, დედა? ძალიან იღლები? ხელფასს გიგვიანებენ?

ლევანი: ჰო, რავი, აღარ მინდა მანდე, მაგრამ ვერც მოვდივარ.

მანანა: ვაი, ეგ როგორ? მითხარი, აბა, რაშია საქმე? მეგონი, რაღაცას მიმაღავ და ბოლომდე არ მეუბნები? თითქოს კარგი სამსახური გქონდა, კარგი ანაზღაურებით, პოზიციაც მშვენიერი – ლოჯისტიკის მენეჯერი – და რა მოხდა, რა შეიცვალა? არაფერი დამიმალო. აი, გეფიცები, გული მიგრძნობს, რომ რაღაც არაა რიგზე.

ლევანი: ჰო, რავი, რაღაც აირია, რა და დამაქვეითეს... ახლა დისტრიბუტორი ვარ. ხელფასიც დამაკლეს. რაც მქონდა, იმის თითქმის მესამედი გამომდის. მოკლედ, უნდა წამოვიდე, რა, სხვა გზა არაა, მაგრამ...

მანანა: რა მაგრამ, დედა?! უნდა წამოხვიდე, აბა, რა უნდა ქნა. ისეთი რა გაგიჭირდა, რომ მაგათ ვერ ელე-

ვი? ხომ გაქვს სხვა შემოსავალიც და გაუძლებ ცოტა ხანს, სანამ ახალ რამეს იშოვნი. რამდენს იღებ სახლების იჯარიდან? სამივე ერთთახიანი გაქვს ხომ გაქირავებული? მეც ხომ გაძლევ ყოველთვე რაღაცას და წამოდი ანი მანდედან, ესეც გეყოფა და აღარ უნდა მაგას ამდენი ფიქრი. ეგ სახლები მაგიტომ გიყიდე, რომ ბევრი არ გენვალა და სტაბილური შემოსავლი გქონოდა და ახლა რა გამოდის, რომ წვალობ, ნერვიულობ და რისთვის? დისტრიბუტორის ხელფასისთვის? ისე, რატომ დაგაქვეითეს, დედა?

ლევანი: ჰო, რავი, მოხდა რაღაცები და დამაქვეითეს. გეტყვი, როგორცაა... ვერ მომივიდა კარგი ამბავი... სამსახურის ფული შემომეხარჯა. საკმაოდ დიდი თანხა. დასაჭერი საქმეა, მაგრამ არ გამიმეტეს. ვადა მომცეს და სამსახურშიც დამტოვეს, სანამ ვალს გადავიხდი. ფაქტობრივად, მთელი ხელფასი ამ ვალში მიმდის და ზემოდან კიდევ რასაც შენ მაძლევ, ნაწილს იქიდანაც ვამატებ.

მანანა: ვაიმე, ეს რა მითხარი, ლევან. შოკში ვარ... სხვის ფულს ხელი რატომ მოკიდე, დედა? რაში დაგჭირდა, შვილო, ამდენი ფული. განა შენი არა გაქვს საკმარისი? რა თანხაზეა საუბარი?

ლევანი: რავი, სადღაც, ალბათ, 30000 დოლარია.

მანანა თვალეზე ხელს იფარებს. ლევანი კარტოფილს უღიმღამოდ ჭამს. ჯულია რაღაც ბგერებს გამოსცემს, თუმცა ყურადღებას არავინ აქცევს.

მანანა: ახლა რა უნდა ვქნათ, დედა? ერთი ბინა რომ გავყიდოთ და ეგ ვალი გაისტუმრო, ეგრე არ გამოვა? წამოხვალ მერე იქიდან და მოისვენებ. ჰა, დედა?

ლევანი: არ გამოვა... ის ბინები კარგა ხანია გავყიდე.

მანანა: გაყიდე? ყველა გაყიდე?

ლევანი: ჰო, დედა, გავყიდე, სულ ყველა გავყიდე.

მანანა: რატომ გაყიდე, შვილო,

ამდენი ფული რაში დაგჭირდა? ამიხსენი, დედა, რა ამბავია შენს თავს? მგონი, ვხვდები, მაგრამ არ მინდა დავიჯერო... არა, არა, არ არსებობს... ლევან, გეხვეწები, მითხარი, რომ ის არაა, რაც მე მგონია. გემუდარები, მითხარი, რომ ვცდები... მითხარი, რომ ის ყველაფერი წარსულში დარჩა და შენ... და შენ...

ლევანი: კი, დედა და მე ისევ დავინწყე თამაში... და წავაგე ყველაფერი. სულ, სულ ყველაფერი წავაგე... სახლებიც გავყიდეთ, მანქანებიც და ახლა ნაქირავებში ვართ ყველანი გადასული. დიდი სიამოვნებით თავსაც მოვიკლავდი და დავამთავრებდი ამ ტანჯვას, მაგრამ თამუნა და ბავშვები მეცოდებოდა. როგორ დავტოვო მარტო ოთხ მცირეწლოვან ბავშვთან ერთად? თან არ მინდა, რომ თვითმკვლეელი მამა ჰყავდეთ, ქმარიც... თუმცა, შეიძლება, ეგრეც მოვიქცე, რადგან უკვე აღარ ვიცი, რა ვქნა... აღარც არაფერი დამრჩა გასაყიდი... მისასვლელი პირიც კი აღარ მაქვს ვინმესთან... აღარავინ მეკარება და ფულის მოცემაზე ხომ ზედმეტია საუბარი. მოკლედ შავ დღეში ვარ, დედა. ერთი შენლა დამრჩი. მამას კაი ხანია აღარ ველაპარაკები. რაც ის ქალი მიიყვანა სახლში, მე მაგის მერე აღარ მინახავს და კავშირიც გავწყვიტე. მაგას ვერასდროს ვაპატიებ... და ისედაც არ მაქვს მაგის იმედი. არაა ეგ ჩემი ვალების გადამხდელი. ეგოისტია...

ლევანი თავს ხრის და მხრები უცახცახებს. ზღუქუნებს და ტირილი უვარდება. გაუჩერებლივ იმეორებს, რომ თავი უნდა მოიკლას და დაამთავროს ეს ჯოჯოხეთი. მანანა დგება და მთვარეულივით დადის ოთახში. ბოლოს ლევანთან მიდის და მის თავს მუცელზე იხუტებს.

მანანა: ნუ გეშინია, დედა. მე გაგაჩინე და გასაჭირში არასდროს მიგატოვებ. ჩემი ხარ... კარგიც და ცუდიც... ეგ სისულელე კი, თავის მოკვლაზე რაც თქვი, მეორედ აღარ გამაგონო, გაიგე? დაივინყე! ვითომ არც გითქვამს, არც კი გაგიფიქრია. მე ვიცი,

რასაც ვიზამთ. აი, ამ სახლს გავყი-
დით, იმ შენს ვალს გადავიხდით და
მერე ცხოვრებას ახლიდან დავიწყებთ.
ჰო, წამოხვალ მერე იმ სამსახურიდან,
იშოვი რამე ახალს და ნელ-ნელა ყვე-
ლაფერი დალაგდება. რაც მთავარია,
ვალი აღარ გექნება და უფრო თამამად
დაიწყებ ცხოვრებას. გესმის, ლევან?
ანე, ბიჭო თავი და ნუ ხარ ეგრე ყუ-
რებჩამოყრილი. დედა არ მიგატოვებს
და ყველაფერს იზამს, შენს დასახმა-
რებლად. გაიგე? გავყიდოთ ეს სახლი
და მოვამთავროთ ეს ამბავი. შენ შენ-
სას აიღებ და რაც დარჩება თამთას
მივცეთ, რომ თემიკო გამოიყვანოს
ციხიდან. გაიგე? ყველაფერი მოგვარ-
დება, ნუ ხარ ეგრე...

ლევანი: და მერე შენ რას იზამ, დე-
და? შენ სად წახვალ? და ეს ქალი?

მანანა: მე ვიქირავებ, შვილო, რამეს
და მე და ჯულია იქ გადავალთ. ხელ-
ფასს ხომ მიხდის ამისი შვილი და იმი-
თი ქირასაც გადავიხდი, ჩვენს ცხოვ-
რებასაც ეყოფა და ცოტ-ცოტას შენ
და შენს დასაც მოგცემთ. ასე რომ, ნუ
ნერვიულობ, ამასაც გავივლით და მე-
რე აუცილებლად უკეთესად ვიქნებით.
გესმის, ლევან? ყველაფერს გადავლა-
ხავთ და შევძლებთ... სულ მოგცემთ
იმ ჩემს ხელფასს, ოღონდ კი თქვენ
არ გნახოთ ეგრე სასონარკვეთილები
და უიმედოები. მოვკვდები, მართლა
მოვკვდები, კიდეც რომ გნახოთ ეგრე
ყურჩამოყრილი. ასე რომ, ცოტა თავს
შეუძახეთ და აზრზე მოდით, თუ გინ-
დათ, რომ დედა ცოცხალი გყავდეთ და
დარდისგან გული არ გაუსკდეს. მთა-
ვარია, ჯანმრთელად იყოთ და დანარ-
ჩენი ყველაფერი ისედაც იქნება.

*ლევანი დგება და დედას ეხუტება.
უკოცნის სახეს, ხელებს და გულში იკ-
რავს. თან იღიმის და თან ზღუქუნებს: –
მადლობა, დედა, დიდი მადლობა დედა...*

ლევანი: ახლა უნდა გავიქცე, დედა,
შესვენებაზე ვარ გამოსული. ამ დღე-
ებში გამოგივლი და მაკლერსაც მოვიყ-
ვან. მართალი ხარ, გავყიდოთ ეს სახ-
ლი, გავისტუმროთ ვალები და თავიდან
დავიწყებთ ცხოვრებას. და მე გპირდები,

რომ აღარასოდეს ჩემს ცხოვრებაში
აღარ ვითამაშებ. ოთხივე შეილს გე-
ფიცები... აი, ეკლესიაში ხატებთანაც
კი დავიფიცებ, რომ კაზინოსკენ არც
გავიხედავ. აღარასოდეს... გპირდები,
დედა... დიდი მადლობა, დედა... მიყ-
ვარხარ, დედა...

მანანა: კი, შვილო, სწორედ ეგრე
ვქნათ. ოღონდ თქვენ მყავდეთ კარ-
გად და როგორც იტყვით, ისე ვქნათ.
ოღონდ თქვენს ღიმილს ვხედავდე და
სახლს კი არა სულსაც გავყიდი, დე-
და. ღმერთმა აღარ მომასწროს თქვენს
დარდას და მწუხარებას... ვაი, ეს რაები
მოვისმინე და კიდეც როგორ ვარ ცოც-
ხალი. თურმე ჩემი შვილები აქ როგორ
იტანჯებოდნენ და მე კი არაფერი ვი-
ცოდი. კიდეც კარგი, ჩამოვედი. კიდეც
კარგი, თქვენთან ვარ. ახლა აღარაფე-
რი გიჭირთ, დედა თქვენთანაა... მიდი,
ლევან, დაურეკე და თამთასაც უთხა-
რი, რომ არც მაგან ინერვიულოს. უთ-
ხარი, რომ თემიკოს ციხიდან გამოსაყ-
ვან ფულს მაგასაც მივცემთ.

*ლევანი მიდის. მანანა მუხლებზე
ვარდება და ლოცვას იწყებს. julia isev
raRacas luRluRebs da Svelas iTxovs: Help
me Manana, I need to go to toilet.
მანანა დგება და ჯულიასთან მიდის.
უბოდიშებს და ოთახიდან გაჰყავს: Sor-
ry for this Julia, I am really sorry, lets go
to toilet.*

სურათი მეექვსე:

*მანანა მაგიდასთან ზის და სიციხეს
იზომავს. ჯულია ტელევიზორის წინ
არის მოკალათებული და რაღაც ქარ-
თულ ფილმს უყურებს. ისმის კაკუნის
ოთახის კარი იღება და შემოდის ახალ-
გაზრდა მამაკაცი, რომელსაც თეთრი
ფერის პიჯაკი და შარვალი აცვია.*

დავიდი: მოგესალმებით, მე გახლა-
ვართ დავიდი, შემოსასვლელი კარი
ღია იყო და ამიტომ გავხედე, ასე დაუ-
პატიუბლად შემოსვლა. შეიძლება?

მანანა: უკვე აქ ხართ და მაგის კით-
ხვას რაღა აზრი აქვს?

დავიდი: კეთილი. მაშინ შემოვალ...

და რომ დავბრძანდე თუ შეიძლება?

მანანა: დაბრძანდით ბატონო. აბა, რამ შეგანუხათ? რა საკითხზე ხართ?

დავიდი: უპირველეს ყოვლისა, ბოდიშს მოგიხდით ეგზომ გვიანი სტუმრობისთვის, თუმცა საქმე არ ითმენდა და ამიტომაც გადავწყვიტე დღესვე მოვსულიყავი.

მანანა: გისმენთ. რაშია საქმე?

დავიდი: მე გახლავართ დავიდი და საქართველოში წარმოვადგენ ბატონ ჯორდანს, ქალბატონი ჯულისას შეილს...

მანანა: მერე?

დავიდი: მე საერთაშორისო ხარისხის მქონე ადვოკატი ვარ და ბატონმა ჯორდანმა დამიქირავა, რათა საქართველოში მისი ოფიციალური წარმომადგენელი ვიყო.

მანანა: გასაგებია ეგ ყველაფერი. გასაკვირიც... წარმოდგენა არ მაქვს, რაში დასჭირდით, ღმერთმანი... კარგით, ბრძანეთ, ჩვენთან რა საქმე გაქვთ? რით შემოიძლია დაგეხმაროთ?

დავიდი: თქვენ, ალბათ, ვერც ვერაფრით დამეხმარებით. ალბათ, პირიქით, ისევ მე თუ შევძლებ თქვენს დახმარებას. მცირედით მაინც...

მანანა: ჩემს დახმარებას? ვერ მიგიხვდით.

დავიდი: დიას, თქვენს დახმარებას. საქმე იმაში გახლავთ, რომ ბატონი ჯორდანი თქვენ გიჩივით.

მანანა: მე მიჩივის ჯორდანი?

დავიდი: დიას, ბატონი ჯორდანი თქვენ გიჩივით და ბრალს გდებთ მისი დედის ქვეყნიდან უკანონოდ გაყვანაში. უფრო მარტივად თუ ვიტყვით, თქვენ ბრალი გედებათ ჯულისას გატაცებაში.

მანანა: მე მედება ბრალი ჯულისას გატაცებაში? მე მიჩივის ჯორდანი? ღმერთო, შენ მიშველე, ეს რა მესმის? დღეს კიდევ რამე თუ გამაკვირვებდა, აღარ მეგონა, თუმცა კულმინაციამ ყოველგვარ მოლოდინს გადააჭარბა. ნეტა, ახლა უნდა ვიტყვიო თუ ვიცინო? ისე, მაინც გადავამონმებ და რამე ხომ არ გეშლებათ, პატივცემულო დავით?

დავიდი: მე დავიდი მქვია, ბოლოში

დ-თი. სამწუხაროდ, არა, არაფერიც არ მეშლება. თქვენ გიჩივით ბატონი ჯორდანი მისი დედის, ქალბატონი ჯულისას ქვეყნიდან უკანონოდ გაყვანის გამო და მოითხოვს თქვენს დაკავებას. მისი დედის კი უსაფრთხო თავშესაფარში გადაყვანას. ქალბატონი ჯულია ამიერიდან ჩემი მეთვალყურეობის ქვეშ მანამ დარჩება, სანამ გამოძიება არ დასრულდება. თქვენ კი მოგინევთ კანონის წინაშე სრული სიმკაცრით აგოთ პასუხი, რადგან უძღურებაში მყოფი მოხუცი მოტყუებით გაიყვანეთ ქვეყნიდან.

მანანა: მგონი, ალბათ, მაინც უნდა ვიტყვიო... მაგრამ რა ვქნა, რომ ძალიან მეცინება.

მანანა თავს ველარ იკავებს და ისტერიკულად იცინის. სიცილში დავიდიც ჰყვება.

მანანა: ესე იგი, მე მოვიტაცე ჯულია, რომელიც ჯორდანმა თავად მიმაყვანინა აეროპორტში. პირდპირ გასაოცარი ამბავია... წარმოუდგენელიც კი... გამოდის, ფაქტობრივად, თავად ჯორდანმა მომატაცებინა, საკუთარი დედა, რადგან თვითონ გამოგვამგზავრა აქეთ და, როგორც იტყვიან, თავადვე ჩაგვილაგა ჩემოდნები. ესე იგი, ეგეც ამ დანაშაულის თანამონაწილეა და მაშინ მაგანაც ისევე უნდა აგოს პასუხი, როგორც მე. ჰა... ჰა... ჰა...

დავიდი: მე მაგას ნამდვილად ვერ გეტყვით, რა როგორ იყო და ვინ რა ქნა, თუმცა შემოიძლია დაზუსტებით გითხრათ, რომ ხვალ პროკურატურაში საჩივარი შემაქვს და არ გამოვრიცხავ, დაგაკავონ კიდევ.

მანანა: დამაკავონ? ვინ, მე უნდა დამაკავონ? ალბათ, ხუმრობთ ხომ? და ჯულისას რას უშვებით? ვინ მიხედავს? ფოსტით გააგზავნით უკან?

დავიდი: როგორც გითხარით, ქალბატონი ჯულია გადაყვანილი იქნება მოხუცთა თავშესაფარში. სწორედ ამიტომ გეახელით დღეს, რადგან ახლა ჩამომივიდა საბუთები და მინდობილობა. შესაბამისად, ბატონი ჯორდანის

სურვილისამებრ ჯულია დღესვე უნდა გადავიყვანო უსაფრთხო თავშესაფარში. მის მომალავზე კი ნუ იდარდებთ, რადგან თავშესაფარს ამერიკის მთავრობა აფინანსებს და კურირებს. მოკლედ, ჯულია ახლავე გადავა მოხუცთა თავშესაფარში და თქვენ კი წინ სასამართლოები გელით.

მანანა ილლიიდან თერმომეტრს იღებს და უკმაყოფილო სახით დასცქერის: აი, ისევ სიცხე მაქვს.

მანანა: და მაინც ვერაფერი გავიგე. რატომ? რისთვის? 12 წელი რომ ვუვლიდი იმისთვის მიჭერენ? იქ რომ არ დავტოვე და თავშესაფარში არ ჩავაბარე – მაგისთვის? თუ ხელისგულზე რომ ვატარებდი მთელი ეს დრო, მაგიტომ გინდათ, ციხეში გამიშვათ და გამასამართლოთ იმაზე, რაც არ ჩამიდენია? გასაოცარი ამბავია პირდაპირ... აი, მართლა ვერაფერს ვხვდები. და ეს თუ შეცდომა არაა, მაშინ, რაში დასჭირდა ჯორდანს ეს ყველაფერი? ჩვენ ხომ შევთანხმდით, რომ ის ყოველთვე ჩამირიცხავდა კონკრეტულ თანხას და მე კი ამის სანაცვლოდ მივხედავდი ჯულიას? მოიცა, ესე იგი, რა გამოდის, რომ ახლა აღარც თანხას ჩამირიცხავს?

დავიდი: ქალბატონო მანანა, კაცი სასამართლოში გიჩივით, მშობლის გატაცებაში გდებთ ბრალს და თქვენ კიდევ იმედი გაქვთ, რომ რამეს ჩაგირიცხავთ? თან ხომ გითხარით, ჯულია ახლავე გადადის თავშესაფარში და თქვენი მოვლა-პარტონობა აღარ დასჭირდება, თუმცა დაგამშვიდებთ და გეტყვით, რომ „ამერიკული ოცნება“, ასე ჰქვია ამ თავშესაფარს. არაჩვეულებრივი დანესებულებაა, რომელიც სულ ახალი გახსნილია და სრულად ადაპტირებულია შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე ადამიანებზე. ხომ იცით ამერიკელების ამბავი? არაფერს იშურებენ თავიანთი მოქალაქეებისთვის და, დარწმუნებული ვარ, ჯულიასაც გადასარევად მიხედავენ.

მანანა: ვაი, ჩემო უბედურო თავო... გამოდის, რომ აღარც სახლი მაქვს,

აღარც კარი, აღარც ჯულია მყავს და აღარც შემოსავალი... სულ მალე მოვკვდები კიდევ და.... და მერე ამდენ ხალხს რა ვუყო? შვილებს? შვილიშვილებს? ასე ულუკმაპუროდ როგორ დავტოვო? თან ამხელა პრობლემების პირისპირ... გესმის, დავით, მე ეს ხალხი მადარდებს, თორემ ჩემი თავი ყვავებსაც ნაუღია... სულ რაღაც ერთ დღეში ჩამომექცა თავზე ცხოვრება და ყველაფერი თავდაყირა დადგა... და, რომ მეგონა, ვცხოვრობდი, ვეხმარებოდი, მომავალს ვქმნიდი, თურმე წყალს ვნაყავდი და სულ ტყუილში მიცხოვრია... დათუნა, ჩემო კარგო, შენ მაინც მითხარი, ახლა რაღა ვქნა? რატომ? რისთვის? რა დავაშავე? ვითომ, რწმენა მაკლდა? ალბათ, აბა, სხვა ახსნა მე არა მაქვს...

დავიდი: ქალბატონო მანანა, მე ნამდვილად არ ვიცი, თქვენ რა დააშავეთ და ეს არცაა ჩემი საქმე. ამას, ალბათ, სასამართლო გაარკვევს, თუცმა ერთი რაღაცის თქმა, ალბათ, მაინც შემიძლია, ოღონდ ეს ყველაფერი, რასაც გეტყვით, ჩვენ შორის უნდა დარჩეს.

მანანა: შვილო, დავით, რამდენიმე თვეში სულ აღარ ვიქნები, ღვიძლის სიმსივნის დიაგნოზი დამისვეს, ასე რომ, იმის დარდი არ გქონდეს, სადმე გაგთქვა.

დავიდი: თანაგიგრძნობთ, ქალბატონო მანანა. მართლაც ძალიან სამწუხაროა. ბოდიში, ვერაფრით გეხმარებით... არაა მტყუან-მართალის გარჩევა ჩემი საქმე, მე მხოლოდ ადვოკატი ვარ და ჩემი საქმე კლიენტის ინტერესების დაცვაა, თუმცა მე ადამიანიც ვარ... და ამიტომ შემიძლია, ჩემი ვარაუდი გამოვთქვა, თუ რატომ გიჩივით ბატონი ჯორდანი...

მანანა: და რატომ?

დავიდი: ფულის გამო... როგორც მისი გამოგზავნილი საბუთებიდან ჩანს და ასევე იმ საბუთების ჩამონათვალიდან, რომელსაც ჯორდანი ჩემგან ითხოვს, მას დედამისი, ანუ ქალბატონი ჯულია დაზღვეული ჰყავს და ეს დაზღვევა როგორც მისი სიცოცხლის, ასევე უსაფრთხოების დაზღვევასაც მოი-

ცავს, ანუ, მარტივად რომ ვთქვათ, ის გატაცებისგანაც არის დაზღვეული. მიმიხვდით ხომ? ანუ თუ ახლა დადასტურდება, რომ ჯულია უკანონოდ გაიყვანეს ქვეყნიდან, რაც გატაცების ტოლფასია, სადაზღვევო კომპანია ვალდებული იქნება, ჯორდანს კომპენსაცია გადაუხადოს. მოკლედ, ცოტა ჩახლართული ამბავი კი არის, თუმცა, დარწმუნებული ვარ, ჯორდანი ამ საქმიდან საკმაოდ დიდ თანხას მიიღებს.

მანანა: დათო, შვილო, მეც რომ გადავიდე იმ თავშესაფარში არ შეიძლება? მეც ამერიკის მოქალაქე ვარ.

დავიდი: ნამდვილად არ ვიცი, ვიკითხავ, არ დაგზარდებით და გაგაგებინებთ. ახლა კი, უკაცრავად, მაგრამ ბატონი ჯორდანის ნება უნდა აღვასრულო და ქალბატონი ჯულია „ამერიკულ ოცნებაში“ გადავიყვანო. იმედია, წინააღმდეგობას არ გამინევთ და პატრულის გამოძახება არ მომიწევს. გთხოვთ, გაითვალისწინოთ, რომ მე მხოლოდ ჩემს საქმეს ვაკეთებ და, იმედია, ჩემზე ნაწყენი არ დარჩებით.

მანანა: არა, შვილო, შენ მაგაზე არ იდარდო. მე მხოლოდ ჯულიაზე მეთანაღრება გული, თორემ იმასაც ვხვდები, შენ რომ არა, მაშინ სხვა იქნებოდა. იმას ვწუხვარ, რომ ვერ მიხედავენ იმ თავშესაფარში ჩემს ჯულიას ისე, როგორც მე ვუვლი და გადაჰყვება ამ ამბავს ეს ქალი... თუმცა ახლა შეიძლება, მისთვის იქ გადაყვანა უკეთესიც იყოს. ჭერი მაინც ექნება თავზე, არც საკვები მოაკლდება და ჩემ გვერდით კი რა ელოდება, არავინ იცის...

მანანა კარადიდან ჩემოდანს იღებს და ჯულიას ნივთებს ალაგებს. მექანიკურად მოძრაობს და ცდილობს, ემოცია არ გამოხატოს. ჩემოდანს, ნამლებით სავსე შეკვრასა და დანიშნულებებს დავიდს აძლევს. ყველაფერს დაწვრილებით უხსნის და გამომშვიდობებისას ჯულიას ეხუტება. კოცნის და ეჩურჩულება: *Do not worry Julia, I will come for you very, very soon...* ჯულია ტირის. დავიდი ეტლს გასასვლელისკენ მიაგორებს. ბნელდება.

სურათი მეშვიდე:

სცენა ნაწილობრივ ნათდება და ჩანს სანოლი, რომელზეც მანანა ნევს. სახეზე ჟანგბადის ნილაბი უკეთია და ნვეთოვანი უდგას. გადაპარსულ თავზე თავსაბურავი აქვს ნაკრული. წინ უდევს გახსნილი ნოუთბუქი და ყურსასმენები უკეთია. ვილაცას ხელს უქნევს და ჩუმად ესაუბრება.

მანანა: დალიკო, როგორ ხარ? მომენატრე, გოგო ძალიან. ისე, მშვენივრად გამოიყურები, ხომ იცი. გახდი კიდეც ცოტა. რაო? კაი, გაჩერდი ერთი, კარგად გამოვიყურები კი არა ის. სული კბილებით ძლივს მიჭირავს... კი, უკვე თვეა აქ ვარ. სად ვარ და ამ დაწესებულებას ჰქვია „ამერიკული ოცნება“. მოხუცთა თავშესაფარია, რა. სასაცილო კია, მე სად ვეძებდი ჩემს ამერიკულ ოცნებას და განგებამ სად მაპოვნინა, თუმცა რას გაუგებ ამ ცხოვრებას. ჰა... ჰა... ჰა... როგორ? კი, გოგო, გაყიდეს დედაჩემის დანატოვარი სახლი და გაისტუმრეს ვალები. თემიკოსაც დღე-დღეზე გამოუშვებენ, რალაც საბუთის ხელმონერას ელოდებიანო. კი, კვირაში ერთხელ მაკითხავენ ხოლმე. საჭმელიც მოაქვთ, მაგრამ მე რაში მჭირდება მაგათი მოტანილი. მე ის მირჩევნია, ისევ თავის თავს მიხედონ და ჩემ გამო არ დაიხარჯონ, შეწუხდნენ. თან აქ არც არაფერი მაკლია და, სიმართლე გითხრა, არც არაფრის ჭამის თავი მაქვს. როგორ? ა, ჰო, სანამ გამოძიება დასრულდება, აქ ყოფნის უფლება მაქვს, რადგან მაინც ამერიკის მოქალაქე ვარ. თან ჩემი ჯანმრთელობის მდგომარეობაც გაითვალისწინეს. შეძლებისდაგვარად მივლიან კიდეც. ექიმიც მოდის ხოლმე და რალაც მედიკამენტებსაც მასმევენ. მოკლედ, მაგრად გამიმართლა, აქ რომ მოვხვდი. ერთი კარგი ბიჭია, ადვოკატი, დავიდი ჰქვია და ეგ დამეხმარა. მერე რა იქნება, აბა, მე რა ვიცი... მოვკვდები, ალბათ, და დავისვენებ. დამასაფლავებენ მერე ჩემი მშობლების გვერდით, ცოტას ნაუტირებენ და ამოვლენ ხოლ-

მე აღდგომას წითელი კვერცხის დასაგორებლად. კაი, ხომ ვხუმრობ. ჯერ ბავშვები მყავს ფეხზე დასაყენებელი და სიკვდილის უფლება არა მაქვს. აი, წამოვდგები, ცოტას მოვყოჩაღდები და წავალ მერე ისევ ამერიკაში. რაო? ჯულია? კი ისიც აქაა. ქვედა სართულზეა. მართალია, მასთან მისვლა აკრძალული მაქვს და ათ მეტრზე ახლოს არ მაკარებენ, თუმცა ჩუმ-ჩუმად მაინც ვნახულობ ხოლმე. ღამე ჩავდივარ მაგასთან და რა ვიცი, ვუვლი როგორც შემოძლია. ვაჭმევ, ვეფერები, ვანუგეშებ... ისე უხარია, გოგო ჩემი დანახვა, ბავშვივით არის... მოგიკითხავ აუცილებლად. წავედი ახლა, დალიკო, სძინავს აქ ყველას და კარგად ვერ გესაუბრები. მერე, იქით კვირაში დაგირეკავ და დაწვრილებით მოგიყვები ყველაფერს. აბა, შენ იცი და თავს მოუფრთხილდი. ხომ იცი, ერთი მამიდაშვილია დამრჩი... აბა, გკოცნი და ნუ ინერვიულებ, ყველაფერი აუცილებლად ძალიან კარგად იქნება და ახლა თუ ვერ ვართ ყოჩაღად, მერნმუნე, მომავალში მაინც შევძლებთ ვიყოთ ბედნიერები...

მანანა ნოუთბუქს ხურავს და ეპილეპტიკური შეტევა ეწყება. მთელი სხეული ეკრუნჩხება და სანოლზე დახტის. თვალებს ატრიალებს, პირიდან დუფი მოსდის და აკანკალებს. მისი სანოლი წყვდიადში ექცევა. ნათდება სცენის შუაგული და ჩანს ნიაკო, რომელსაც ცალ ხელში საყურეები უჭირავს და მეორეში კი – თუნუქის კოლოფი.

ნიაკო: ეს საყურე ბებამ მაჩუქა... ზუსტად ერთი დღით ადრე, სანამ გარდაიცვლებოდა. მის სანახავად ვიყავი მისული, ბალიშის ქვეშიდან გამოაძვრინა და ხელში ჩამიდო. ესო, შენს ქორწილში გაიკეთე ჩემს სახელზეო. მე როცა ეგ საყურე მეკეთა, ძალიან ბედნიერი ვიყავიო... და იყო კი ოდესმე ბედნიერი? მეეჭვება... არაფერი მითქვამს. საყურე გამოვართვი და შუბლზე ვაკოცე... და ან კი რა უნდა მეთქვა? ჯერ ერთი, რომ ძალიან მეეჭვება ეს საყურე როდესმე გავიკეთო, რადგან

ძალიან არ მომწონს და მეორეც... ჰო, მეორე ამბავი ისაა, რომ ამ საყურეს, ალბათ, დავალომბარდებ და ან კი გავყიდი, რადგან ფეხმძიმედ ვარ, სასწრაფოდ აბორტი უნდა გავიკეთო და ფული არ მაქვს. რა თქმა უნდა, ეს ამბავი, გიგის გარდა, არავინ იცის. აბორტიც მაგან მირჩია, ჯერ შენ თვითონ ბავშვი ხარ და რა დროს შენი შვილიაო? ეგეც მაგარი დეგენერატია, რა... ისე, რომ დავფიქრდე, კიდევ ვინ უნდა იცოდეს? მე ხომ ისედაც ყველას ფეხებზე ვკიდევარ?! ერთი მანანა იყო, ვისაც ვადარდებდი და ახლა ეგეც აღარაა... მოკლედ, დიდი ეჭვი მაქვს, რომ ბებას ამ თხოვნას ვერ შევუსრულებ. ჰო, ალბათ, ვერც იმას, მეორეს... ასე დამიბარა, გადაეცი ყველას, ჩემი მშობლების გვერდით დამკრძალონო. მგონი, მაგათ გარდა, არც არავის ვყვარებივარო... სამწუხაროდ, ვერც მაგ თხოვნა შევუსრულე... და ან კი როგორ უნდა შემესრულებინა, როცა აღმოჩნდა, რომ ჩვენებს ის სასაფლაოც გაუყიდათ. ჰა... ჰა... ჰა... მართლა სასაცილოა, არა? მანანას მშობლების საფლავი გაუყიდათ თავისი მიცვალებულებითურთ... და მერე რა, რომ სანიტარული ვადა გასული ჰქონდათ, მაინც გაუგონარი ამბავია, არა? წარმოდგენა არა მაქვს, ვის რაში დასჭირდა მანანას მშობლების საფლავი, თუმცა, ფაქტია, იყიდა... ისე კარგი, დიდი საფლავი კი იყო. ოთხკაციანიო – ასე თქვეს. მეც მახსოვს, კარგად გაკეთებული და კარგ ადგილას, ზედ გზის პირზე მდგომი.

ნიაკო საყურეებს ხელში ათამაშებს და ცბიერად იღიმის.

ნიაკო: მე ეგ ამბავი მართლა არ ვიცოდი. ბება რომ გარდაიცვალა, მერე გაირკვა. თურმე სასაფლაო წლების წინ გაუყიდათ და ფულიც გაუყვიათ. ბაბუს, ბიძას და დედას... ყველანი ნამდვილი სვავები არიან. მანანას მჭამელი სვავები. მაგათმა გამოჭამეს ჩემი ბება. გამოხრეს... ალბათ, ცოტათი მეც... მოკლედ, ველარსად დამარხეს ჩემი ბება და მერე ისევ იმათმა, თავშესაფარის ხალხმა შესთავაზა, კრე-

მაციას გავუკეთებთო. თან უფასოდ, რადგან ამერიკის მოქალაქეაო. შედეგს აგერ ხედავთ. ჩემი ბებას ფერფლია ამ თუნუქის ქილაში. აი, ასე... დანვეს ჩემი ბება და ამ კოლოფში მოათავსეს. ეს ძვირფასი კოლოფი კი საზეიმოდ მე გადმომცეს, მანანას ყველაზე მეტად შენ უყვარდი და აწი ეს კოლოფი შენ გეკუთვნისო. დამპლები... მისი ფერფლის თაროზე შემოდებაც კი არ ინება არავინ. ნამდვილი დამპლები და გიჟები არიან. დედაც, ბიძაც და ბაბუც... ცოტაზე, ალბათ, მეც... ბებაც ხომ სულ ასე მეფერებოდა, შენ ხარ ჩემი გიჟი გოგო და შენ უნდა მიპატრონო, როცა დავბერდებიო. ჰოდა, გიჟი ნაღდად ვარ და პარტონობის კი რა მოგახსენოთ, არც ეგ გამოვიდა... მაგრამ არა უშავს, ახლა მივხედავ ჩემს ბებას და თან ისე კარგად, რომ გადასარევად... აი, სულ, სულ ყველას რომ დამამხსოვრდება ეგრე... აი, მთელი დარჩენილი ცხოვრება რომ ყოველდღიურად მოაგონდებათ, სწორედ ეგრე... მე ამათ ვაჩვენებ სეირს, ამ უმადურებსა და უნამუსოებს. თითოეული წუთი და წამი სულ ჩემი ბებათი იქნებიან განმსჭვალული... შთანთქმული... გაყლენთილი... იცით, რა უნდა ვქნა? პასუხი, აი, ამ კოლოფშია.

ნიაკო თუნუქის კოლოფს ანჯღრევს და იცინის.

ნიაკო: დარიჩინიან ნამცხვარს გამოვაცხოვ, აი, ზუსტად ისეთს, ბებას რომ უყვარდა და შიგ ვუზამ ამ ფერფლს. ჰა... ჰა... ჰა... კი, ეგრე ვიზამ ზუსტად და მერე ყველას სათითაოდ გავუმასპინძლდები – ბაბუსაც, ბიძასაც, დედასაც და მამაჩემსაც კი შევუგზავნი ციხეში. ყველას, სულ ყველას ვაჭმევ ბებას ნარჩენებს... ცოცხალად ხომ შეჭამეს და ახლა ბარემ მკვდარიც მოამთავრონ... მერე კი ვეტყვი, რაც მიირთვეს. მაგარია, არა?! წარმოიდგინეთ, რა სახეები ექნებათ, როცა გააცნობიერებენ, რომ ბება შესანსლეს. ჰა... ჰა... ჰა... და მერე მთელი ცხოვრება იცხოვრებენ ფიქრით, რომ ბება მათ შია... მისი ნეშტი ნელ-ნელა კუჭში გაიხსნა, შეერია სისხლს, გადაიქცა თეთრ და წითელ ბურთულებად და შემდეგ მოედო მთელ სხეულს... და, რა თქმა უნდა, სულსაც... აი, ხომ ძალიან მაგარი აზრია? კი, მეც ძაან მომწონს და ამიტომაც დღესვე გამოვაცხოვ ბებასგან ნამცხვარს, მოვანყოვ სანათესაოს თავშეყრას და საზეიმო ვითარებაში მივირთმევთ მანანას... ცოტას მეც გეახლებით, რადგან მეც მინდა, რომ ბება მთელი ცხოვრება დამამხსოვრდეს... თავისი სევდიანი მზერით, ამერიკული ოცნებით, ჯულიაზე ზრუნვით, მოტკბო სურნელითა და დარიჩინიანი გემოთი...

დასასრული

ელჩინ აფანდიევი

ელჩინ აფანდიევი – აზერბაიჯანის სახალხო მწერალი, ხელოვნების დამსახურებული მოღვაწე, ფილოლოგიურ მეცნიერებათა დოქტორი, პროფესორი, თანამედროვე აზერბაიჯანული ლიტერატურის ერთ-ერთი გამორჩეული ფიგურაა – დაიბადა 1943 წლის 13 მაისს ქალაქ ბაქოში, XX საუკუნის აზერბაიჯანული ლიტერატურის ერთ-ერთი დიდი ნარმომადგენლის, ილიას აფანდიევის ოჯახში. პირველი მოთხრობა 16 წლისამ გამოაქვეყნა. მისი პირველი წიგნი სათაურით – „ათას ერთი ლამიდან ერთ-ერთი“ 1965 წელს დაიბეჭდა. მისი ნაწარმოებები თარგმნილია ინგლისურ, თურქულ, რუსულ, ფრანგულ, გერმანულ, არაბულ, ჩინურ, სპარსულ, პოლონურ და სხვა ენებზე.

ბალადადგის ჰირველი სიყვარული

აფშერონზე, ზედ ზღვის ნაპირას ერთი სოფელი განოლილიყო. თან ისე განოლილიყო, გეგონება, დედამიწის ზურგზე, ამის გარდა, სხვა სოფელი არც მოიძევებოდა. რადგან მზე გამეტებით აჭერდა, ყველას თავი საკუთარ კარ-მიდამოში შეერგო, არსად ძეხორციელი არ ილანდებოდა და ისეთი განცდა რჩებოდა, თითქოს ეს მარტოსულობა მხოლოდ ამ სოფლის კი არა, დედამიწის, პლანეტის მარტოსულობა ყოფილიყო.

სოფელს, თავისი ერთ და ორსართულიანი სახლების, ბუჩქებისგან შემო-

რაგული ცოცხალი ლობის, ფიცრული მოაჯირების, ქვისგან აგებული ყორეგალავნების, სიმწიფისგან ჩაშავებული ხეხილის, წითელყვავილებიანი ბრონეულის, თუთის ხეებისა და ბლომად მზის გარდა, ზღვაც გააჩნდა და ამ წუთას ზღვის სულ პანია ტალღები სანაპიროს ქვიშნარს ისე რბილად ელამუნებოდნენ, თითქოს სოფლის ამ სიმარტოვეს ნანას უჩურჩულებდნენო.

სოფელში კაციშვილი არ ჩანდა, გარდა ბალადადამისა, რომელიც სოფლის შიდა, მოასფალტებული გზის ტროტუარზე, თუთის ხის ძირში იჯ-

და და, მთელი სოფლის ჯამაათისაგან განსხვავებით, ამ პაპანაქება სიცხეს არ უშინდებოდა; ხის გაქუცული ჩრდილი დიდი ხანია რაც გადაჩოჩებულიყო, მაგრამ ბალადადაში მას არ გაჰყოლოდა, იჯდა ასე და თაკარა მზის სხივებქვეშ თვლემდა.

ბალადადაშს შიშველ ფეხებზე სანდლები ამოეცვა, ზედ ტილოს შარვალი, მოკლემკლავიანი, ზოლებიანი ტრიკოტაჟის პერანგი ეცვა, თავზე კი „აეროდრომის“ კოკარდიანი ქუდი ეხურა, რომლის ძირიდანაც, გალუულ სახეზე შიგადაშიგ ოფლის წვეთი თავქვე ჩამოუგორავდა ხოლმე.

ამასობაში ასფალტიან გზაზე ლუდის კასრებიანმა სატვირთომ ჩამოიარა და მისი გულისგამანვრილებელი რახრახი სულაც არ ეპიტნავა ბალადადაშს. კოლოების გამო ნუხანდელი უძილობისგან გვარიანად ჩანითლებული თვალები გაახილა, სატვირთოს უძრავად გააყოლა, შემდეგ მოწკურა და მზეს აღმაცერად ახედა, მერე მზერა თუთის ადგილშეცვლილ, გაქუცულ ჩრდილზე გადაიტანა, მაგრამ სიზარმაცისა და დადონდლავების გამო ადგილიდან მაინც არ განძრეულა, მხოლოდ ფეხები გაიშვირა წინ, კაი გემრიელად დაამთქნარა, მკლავები ფართოდ გაშალა და ერთი ძალუმადაც გაიზმორა.

მოპირდაპირე ეზოს ქვით ნაგებ გალავანზე პატარა ბიჭის თავი გამოჩნდა, ბალადადაში დაინახა თუ არა, სასწრაფოდ ჩაიმალა და იმნამსვე ეზოს ლურჯი ჭიშკრის კუტიკარიც გაიღო, საიდანაც ნელანდელი ბიჭი ბალადადაშისკენ წამოვიდა; ერთ ხელში კარაქნასმული პური ეჭირა, მეორეში კი – ფიცრის ნაჭერი. ბიჭი ბალადადაშს ზედ თავზე წამოადგა, კარაქნასმული პურის ნაჭერს მოაკბინა და გემოსჩატანებით და ლექვა-ლექვით ფიცარი გაუწოდა:

– ჩილიკა ჯოხი გამომიჩორკნე, რა!..

ბალადადაშმა ჩქამიც კი არ გაიღო. ბიჭმა ერთი კიდევ უკბინა კარაქნასმული პურის ნაჭერს და დაამატა:

– რა იქნება, გამომიჩორკნე რა!

ბალადადაშისგან ისევ არაფერი მო-

ისმა. ბიჭმა ლუკმა კარგად რომ დალექა და გადაყლაპა, ისევ არ მოეშვა:

– რა იქნება...

ბალადადაშმა თვალები მოჭუტა და ერთხანს ბიჭს ისე ახედა, თითქოს პირველად ხედავსო, შემდეგ, როცა იყო, ამოღერდა:

– შემეშვი რა.

ბიჭი თავის კარაქნასმული პურის ნაჭერს დააცქერდა და თითქოს ცოტათი დაენანა კიდევ რომ ილეოდა, მერე კი თქვა:

– აჰმედალა ჯარში რომ წაიყვანეს, მაშინ არ დამპირდი, რომ მის მაგივრად შენ გამითლიდი ჩილიკა ჯოხს?

ბალადადაშმა ჩქამი ისევ არ გაიღო.

ბიჭმა განაგრძო:

– ნუხელ აჰმედალასგან წერილი მივიღეთ. მეკითხებოდა, ბალადადაში ჩილიკა ჯოხს თუ გიჩორკნისო? მერე კი ინერებოდა, რომ ჩემგან მხურვალე მოკითხვა გადაეცი ბალადადაშსო. დედას გეფიცები!

ბალადადაშმა ჯერ არაფერი თქვა, ერთხანს არც გატოკებულა, შემდეგ ოდნავ გაიზმორა, ხელი შარვლის ჯიბეში ჩაიყო, სიგარეტ „ავრორას“ კოლოფი ამოიღო, ერთი ღერი ააცალა, ყურსუკან დაიმაგრა და ისევ ჩაიჩურთა ჯიბეში, შემდეგ მეორე ხელით მეორე ჯიბეს მიეტანა და იქიდან დასაკეცი დანა ამოაძრო, გახსნა და ფრჩხილზე სიბასრე შეუმონმა. მხოლოდ ამის შემდეგ უთხრა:

– მოიტა!

დილისაქეთ ბალადადაშისაგან უდიდესი მოთმინებით პასუხის მომლოდინე ბიჭმა ფიცრის ნაჭერი სასწრაფოდ გაუწოდა. ბალადადაშმაც გამოართვა, ახედ-დახედა და თლას შეუდგა.

მოპირდაპირე ლურჯი ჭიშკრის კუტიკარი ისევ გაიღო. ეზოდან ამჯერად ქალი გამოვიდა და ბალადადაშთან მდგომ ბიჭს გასძახა:

– აღანაჯაფ, აღანაჯაფ!

აღანაჯაფმა დედისკენ გაიხედა:

– რა იყო?

– მოდი, ბავშვებთან დაჯექი, ბაზარში მივდივარ მე.

ალანაჯაფმა ჯერ დედამისს გახედა, შემდეგ – ბალადადაშს, მერე ბოლო ლუკმაც ჩაიტენა პირში და ლეჭვა-ლეჭვითვე უთხრა ბალადადაშს:

– რომ მორჩები, დამიძახე და გამოგართმევ, კარგი?

ბალადადაში საქმით იყო გართული და არაფერი ესმოდა, საერთოდაც, ბალადადაშს ქვეყანაზე თითქოს არაფერი ანალვლებდესო.

ალანაჯაფი გაიქცა და ეზოში შევიდა.

ქალი ბალადადაშს რომ გაუსწორდა, შედგა:

– როგორ ხარ, ბალადადაშ. დედა როგორ გყავს?

ბალადადაშმა თავის აუნეველადვე მიუგო: – კარგადაა.

– როდის მიდიხარ ჯარში?

– შემოდგომაზე.

– ინშალა. აჰმედალა კურსებზე შესულა იქ.

ბალადადაშმა თავი ააღირა და ქალს შეხედა:

– მეც შევალ.

– ინშალა.

ქალმა გზა განაგრძო. ბალადადაშმა თლა გააგრძელა, მერე უცბად თავი ასწია და ქალს მიაძახა:

– აჰმედალას მოკითხვა მისწერეთ ჩემგან, მხურვალე. მისწერეთ, რომ ბალადადაში სალამს და მოკითხვას გაბარებსო.

ქალმა ღიმილით დაუქნია თავი და ქნევა-ქნევითვე მოაძახა: – სალმისა და მოკითხვის დამბარებელმა გაიხაროს, დიდი მადლობა! – შემდეგ კუთხეში შეუხვია და თვალს მიეფარა.

ისევ ის სოფელი, ისევ ისეთი პაპანაქება, ისევ თუთის ხის ქვეშ მჯდომარე და გულმოდგინედ ჩილიკა ჯოხის მჩორკნავი ბალადადაში.

კიდევ ზღვა; ლურჯი ზღვა, რომლის სილურჯეც ძალიან შორს, ჰორიზონტის ხაზს ერწყმოდა და ის თვალით ძლივ-ძლივობით გარჩეული ხაზი, სამყაროს კიდე იყო თითქოს.

ცა იყო კრიალა, ზღვა უტალღებო,

უხმაურო და ამ სისუფთავეში, ამ უხმაურობაში ისეთი მარადიულობა სუფევდა, ისეთი, თითქოს დუნიაზე არც წვიმა მოსულიყო ოდესმე, არც გრიგალი ყოფილიყო, არც ზღვის ღმუილი და არც სხვა მისთანანი.

ჯერ სატვირთოს ხმა მოისმა, შემდეგ თვითონ სატვირთოც გამოჩნდა, ღმუილით გასცდა ბალადადაშს და ასე ოც-ოცდახუთ მეტრში გაჩერდა.

მანქანას ძარაზე ვეება ქვეშაგები და საბნები, მაგიდა, ხის სკამები, ტანსაცმლის დიდი კარადა, ჯამ-ჭურჭელი, ქვაბი, სამოვარი შემოედოთ. ეტყობოდა, რომ ახალმოსახლეები ჩამოსულიყვნენ.

მძლოლმა ძრავა გამორთო და ჩამოვიდა. შემდეგ მიიხედ-მოიხედა და დადასტურებით თქვა:

– კი, ეს არის.

კაბინიდან ხვნემა-ხვნეშით გადმოვიდა მსუქანი ქალი და მძლოლის მიერ ნაჩვენებ ხის კარებს შეხედა, შემდეგ ირგვლივ მიმოავლო თვალი, ზღვა შეათვალიერა და აღმოხდა: – ღმერთმა გვიცოცხლოს მურადის თავი, მთლად გადასარევ ადგილას აულია ბალი.

მძლოლმა ჯიბიდან გასაღები ამოიღო და ხის კარის დიდი ბოქლომი გააღო, შემდეგ კარი ხელის კვრით შეაღო და ახლა შიგნით შეიხედა. ლეღვის, კომპისა და ბროწეულის ხეებს პატარა ეზო სულერთიანად ექციათ საჩრდილობლად. მინაშენიანი, ერთსართულიანი სახლის უკანა მხარეს ხეხილი ერგო, ეზოს მეორე ბოლოში პატარა ბოსტანი, ბოსტანთან კი ორსართულიანი ჩარდახიც იდგა, რომლის ქვედა სართულის ჩრდილში ახლა შოშიების მთელ გუნდს ჟივილ-ხივილი აეტეხა.

მსუქანი ქალი ათვალისარებდა და ამ წალკოტისებრი ეზოს მოვლილობით, ჩრდილით ნეტარებდა, რის გამოც შესასვლელის ხის კარს კარგა ხანს შერჩა, შემდეგ, ალბათ, გაახსენდა, რომ აქ ბალის საცქერლად კი არა, მოსაწყობად იყვნენ ჩამოსულები და რომ ნივთები ჰქონდათ შესაზიდი. აქვე ეტყობა ისიც მოაგონდა, რომ თვრამეტი წლის უმ-

შვენიერესი გოგონა ჰყავდა და იმ გოგონას ამ ეზოსთვის თვალის კი არ შევლო ვერ.

– სევა, მოდი ნახე, რა სამოთხეა!.. – მსუქანმა ქალმა ირგვლივ მიმოიხედა და მხოლოდ ახლა ისაზრა, რომ სევა დილის აქეთი რაღაც თვალში არ მოხვედრია, ამიტომ ოდნავ შემფოთებით მძლოლს გადახედა. მძლოლმაც აქეთიქით იცქირა და შემდეგ მხრები აიჩეჩა, ე.ი. მართლა არ ჩანს სევა-ხანუმიო.

მსუქანმა ქალმა თანდათან მოძალე-ბული შფოთით სატვირთოს წრე დაარტყა და თან იძახდა: – სევილ! სად ხარ, სევა!..

მსუქანი ქალის შემფოთება ნელ-ნელა მძლოლსაც გადმოედო:

– სევა-ხანუმ!

მძლოლი ფეხის წვერებზე აინია და ძარას მოავლო თვალი – არავინ იყო. – მართლაც და, სადაა ნეტა ეს გოგო?

დილიდან თუთის ხის ძირში მჯდომარემ და ჩილიკა ჯოხის თლით დაკავებულმა ბალადადამა თავი ასწია და სატვირთოსკენ გაიხედა, შემდეგ ისევ წაიკისრა და გულმოდგინედ განაგრძო თავისი საქმე.

მსუქანი ქალი მძლოლს მიუახლოვდა და თითქოს საკუთარი სიტყვები ამინებსო, ისე წარმოთქვა: – გზაში ხომ არ გადმოვარდა ბავშვი, რა ვქნა?

მძლოლს ისედაც დაკარგული ჰქონდა თავი. ისევ ფეხის წვერებზე აინია და ძარა დაათვალიერა:

– ამხანაგმა მურადმა სევა-ხანუმის ძარაზე მგზავრობა რომ შეიტყოს, ჩათვალეთ, რომ მკვდარი ვარ!..

მაგრამ მსუქან ქალს მძლოლის ნუგეშის თავი არ ჰქონდა, უკვე გვარინად დაფეთებულიყო:

– სევილ! სევილ!

უცებ სევილის ხმა გაისმა:

– რა იყო, დედიკო?

მსუქანი ქალი შეცბა და მძლოლს გახედა. მძლოლმა ისევ აიჩეჩა მხრები, ამჯერად მოიკეცა და მანქანის ქვეშ შეიხედა, ვითომ აქაოდა, ეგება მანქანის ქვეშ იყოსო.

მსუქანმა ქალმა ისევ დაიძახა:

– სევა!

– დიახ!..

მძლოლიც და მსუქანი ქალიც დაბნეულები იდგნენ. ამ დროს მანქანის თავზე დიდი კარადის კარი გაიღო და თეთრკაბიანმა, მეშვიდე ციდან ჩამოფარფატებულმა ანგელოზმა, სახელად სევამ, რევერანსი გააკეთა – ე.ი. აქა ვარ, თქვენო აღმატებულებავ, თქვენს სამსახურში მიგულეთო.

მსუქანმა ქალმა ხელი მკერდზე მიიღო:

– ერთხელაც იქნება და გულს გამიხეთქავ, – მაგრამ აქვე გაიღიმა კიდევაც, რადგან გაცხადდა, რომ თურმე მისი ლამაზი და პრანჭია ქალიშვილი მანქანის ძარიდან სულაც არ გადმოვარდნილა, არც არაფერი დამართნია, უბრალოდ, მორიგჯერ უხუმრია, ეგ არის და ეგ.

მძლოლმა, ეტყობა, მხოლოდ ახლა ისაზრა, სასტიკი, ყოფისმატირებელი მზის ქვეშ რომ იდგა. ჯიბიდან დიდი ცხვირსახოცი ამოიღო და სახიდან ოფლი ჩამოიწმინდა.

სევილი, მაგიდის ჩოგბურთის ბურთით, თვალის დახამხამებაში ძარიდან გადმოსკუბდა და მასზე თვალმიმტერებულმა ბალადადამაც მზის მცხუნვარება მხოლოდ ახლა იგრძნო, წამოდგა, შარვლის უკანა მხარე დაიფერთხა და თუთის ხის გაქუცულ ჩრდილში გადაჯდა.

სევილმა ფიცრულა კარში შეიხედა, შემდეგ ხელიხელზე შემოჰკრა და აღმოხდა: – ოი, კაკაია კრასატა!.. პროსტა პრელესტ!..

მსუქანმა ქალმა ეზოს, სადაც მთელ ზაფხულს გაატარებდნენ, კიდევ შეავლო თვალი და გაიღიმა – მას თავისთვისაც უხაროდა ეს და თავისი ქალიშვილის მაგიერაც.

– კარგი, ნივთები შევიტანოთ და მოვენყოთ ახლა, – თქვა მან.

მძლოლმა ძარას გვერდითა ფრთა ჩამოუკეცა და ნივთების ჩამოცლასა და სახლში შეტანას შეუდგა. სევილიც დედასთან ერთად წვრილ-წვრილ რაღაცებს იღებდა და მძლოლს ეხმარებო-

და. ოფლით გახვითქული მსუქანი ქალი ზოგჯერ ჩერდებოდა და თუთის ხის ჩრდილქვეშ ჩილიკა ჯოხის მჩორკნავ ბალადადაშს ალმაცერად გახედავდა, რითაც ანგარიშმიუცემლად მიანიშნებდა, ვერ ხედავ, ახალი მეზობლები მოგიხვედით, შენ კი დახმარების მაგიერ რალაცას ჩხირკედელაობო.

ბალადადაში მსუქანი ქალისა და მძლოლის ამრეზილ გამოხედვებს გრძნობდა, მაგრამ ბალადადაში იმის ბალადადაში იყო, რომ თავის ნაცოდინარს მამამისსაც კი არ უწილადებდა – ყოველთვის ისე იქცეოდა, როგორც თავად ჩათვლიდა საჭიროდ.

მსუქან ქალს უკვე ელეთმელეთი მოსდიოდა, თუმცაღა ხანდახან ტვირთისზიდვა სულაც არ აწყენდა. სევილიც სკუპ-სკუპით მიმოდოდა, ხან ერთი წიგნი მიჰქონდა, ხან მომცრო ფუთას დაავლებდა ხელს, ვითომდა, სერიოზულ საქმეს ვაკეთებო.

ბოლოს მძლოლი მანქანის ძარაზე ავიდა და ტანსაცმლის დიდი კარადის დაძვრას შეუდგა. აქ მსუქანმა ქალმა თავი მეტად ველარ შეიკავა და ბალადადაშს უთხრა: – ბიჭი, მოდი ცოტა ხელი შეგვაშველე რა, ვერ ხედავ რომ ძალა არ გეყოფნის?

ბალადადაშმა თავი აიღო, მსუქანს ქალს ერთხანს უცქირა და შემდეგ იკითხა:

- მე მეუბნებით?
- ჰო... აბა, ვის?

ბალადადაშმა მსუქან ქალს ერთხანს კიდევ უყურა: – მერე? მტვირთავი ნამოგეყოლათ.

მსუქანი ქალი ვერ მიხვდა, ამ სიტყვებით ბალადადაში მათ დასცინოდა თუ სინამდვილეშიც ამ აზრის იყო და მათ მტვირთავი მართლაც უნდა ნამოეყოლათ.

ოფლისგან ტანზე თეთრპერანგმინებულმა მძლოლმა ბალადადაშს ჯავრით შეხედა და რალაცის თქმა მოინდომა, მაგრამ ამ დროს კართან მომდგარმა სევილმა ბალადადაშის მისამართით ჩაიფხუკუნა და მძლოლმაც სათქმელი გადაიფიქრა. ბალადადაშმა

„აეროდრომის“ ქუდის დიდი ნისკარტის ქვემოდან სევილს გამოხედა, შემდეგ ფიცრის ნაჭერი ტროტუარზე ჩამოდო, წამოიძარა, დანა დაკეცა, ტილოს შარვლის უკანა მხარე წესისა და რიგისამებრ დაიფერთხა და ზანტი ნაბიჯით მიუახლოვდა მანქანას.

სევილმა ამ პაპანაქება სიცხეში ბალადადაშის ქუდსა და ყურთან გარჭობილ სიგარეტის ღერს შეხედა და ისევ აფხუკუნდა.

ბალადადაშმა თვალის კიდით გახედა სევილს და, ვითომც აქ არაფერიო, მძლოლს ანიშნა – კარადას უბიძგეო, ხოლო თავად ბეჭებით მიეყრდნო მანქანას და ხელები მალლა აიშვირა.

მძლოლმა თავდაპირველად იყოყმანა, რადგან კარადა დიდი, ბალადადაში კი გამოჩნხინკულის ერთი იყო, თუმცა ბალადადაშის თავდაჯერებულობამ მასზეც იმოქმედა და მანაც ტანსაცმლის კარადა ხვნემა-ხვნეშით დაუშვა ბალადადაშის ბეჭებზე.

ბალადადაშმა კარადას ხელები შემოაჭდო და ნაბიჯის გადადგმა ინდომა, მაგრამ სიმძიმისგან მუხლები აუკანკალდა, თვალთ დაუბნელდა და წამიერად გაიფიქრა, რომ აი, ახლა, ამ წუთას ამ მძიმე ტვირთს თუ არ გაეცალა, ვერც ჯარში წავა, ვერც აჰმედ-ალასავით კურსებზე შევა, დედა ხომ მთელი ცხოვრება მასზე ატირებული დაურჩება სახლში და საერთოდ, ისიც გადაავინწყდა, რომ აქვე თვრამეტი წლის ლამაზი გოგონა უდგას, რომელსაც სევილი ჰქვია და, რომ ეს სევილიც ძალიან ხითხითაა.

ბალადადაშმა კარადის ქვეშ მოყოლას და გაჭყლეტვას ძლივს გაასწრო, რომ კარადამ გაფისულ ტროტუარზე ხმაურით მოადინა ზღართანი.

კარადის დაბრეხვების შემდეგ წამიერად სიჩუმე ჩამოვარდა და ამ წამიერ სიჩუმეს სევილის ჯერ ჩაფხუკუნება და შემდეგ კი გულიანი კისკისი მოჰყვა. მისმა კისკისმა მსუქანი ქალი თითქოს გამოარკვია და მასაც აღმოხდა:

– ვაიიიი!..

ბალადადაშმა ჯერ პირქვედამხობილ

კარადას შეხედა, შემდეგ თავისი სიცილით სოფლის ჩვეული მონოტონურობის ამღვრევ სევილის და დაასკვნა:

– ეგ არაფერი, გამოვასწორებთ.

მსუქანმა ქალმა ვერ მოითმინა და:

– რაღას გამოვასწორებ, ჩემო იმანო? ღომივით აზილა შიფონერი და ახლა გამოვასწორებთ?!

სევილმა ისევ გადაიკისკისა.

მანქანის ძარაზე შეყინულ მძღოლს, ალბათ, ის ედარდებოდა, ამხანაგ მურადს რა პასუხს გასცემდა და ამიტომ რამის სათქმელი ძალა აღარ შერჩენოდა.

ბალადადაშმა თვალი კარადას მოაცილა და ისევ სევილს მიაპყრო. უცებ მიხვდა, რომ სულ რაღაც ნახევარი საათის წინ მისთვის ეს სრულიად უცნობი გოგონა ახლა ძალიან ემშობლიურება და ეძვირფასება. ამ გრძნობამ გულგვამში გაუარა და მოეჩვენა, რომ ზღვის ტალღები მთელ სხეულზე მოელამუნენ; დუნიაზე კი ზღვის ბალადადაშით შემგრძნობი, განმცდელი მეორე ადამიანის პოვნა რთული ამბავი იყო.

ასე დაიწყო ბალადადაშის პირველი სიყვარული და ამ პირველი სიყვარულის პირველი შუადღე კარადის ამასწინდელი ამბით დასრულდა; ბალადადაშმა ჯერ ტილოს შარვლის უკანა მხარე დაიფერთხა – თითქოს ისევ ტროტუარიდან წამომდგარიყოს, შემდეგ კი, ვითომც აქ არაფერიო, შემოტრიალდა და მხოლოდ მისთვის დამახასიათებელი ზანტი და უდარდელი ნაბიჯებით გაეცალა იქაურობას.

ყოველი მხარიდან ზღვა იყო და ამ წუთას ზღვაში, თევზების გარდა, ბალადადაში ცურავდა კიდევ; თევზები არ ჩანდნენ, მაგრამ ბალადადაშის თავი ზღვის ზედაპირზე ხან შავად მოჩანდა, ხან უჩინარდებოდა, ხანაც ისევ ამოყურყუმელავდებოდა; ბალადადაში ისე სათუთად ცურავდა, ისე, რომ ზღვის სინყნარე თავისივე სინყნარეში რჩებოდა, უხმოობა კიდევ – უხმოობაში.

ბალადადაში ახლა ზურგზე განვა და თვალები ზეცას მიაპყრო; ცაც ზღვა-სავით უსასრულო იყო და ამ ცისქვეშა

ზღვაზე განოლილ ბალადადაშს გულში თვრამეტი წლის ერთი გოგონა ჰყავდა ჩავარდნილი; გოგონას სევილი ერქვა და ძალიან მცინარა იყო.

ახლა ის მცინარა გოგონა ეზოში, ლელვის ხის ქვეშ იჯდა და ამჯერად არ იცინოდა. ხელები ყავისფერი თმის უკან გადაეჯვარედინებინა, დიდი ლურჯი თვალები ცისკენ მიეპყრო და ლექსს ამბობდა:

„იმღერე ძვირფასო მთელი არსებით, შენით ფრთიანობდეს მუზა სავსებით.“

ნამღერში იცეკვოს დელგამამ და თავსხმამ

და ცით მოშხუილე ქარების დასმა.

ყვავილთა მყნოსავი ზეფირის კვალად,

ქვიშის მოალერსე ტალღების დარად.

ნეტავ, შენს მთრთოლვარე სიმღერად ვიქცე,

გულით მოვარდნილ ხმის ჟღერად ვიქცე.

იმღერე – მიეცეს ამ ლექსებს ძალა, გულის იადონი მიოცე კვლავაც.

როგორ ჰგავს უკვე დავინამდვილე, ჩემი სიცოცხლე მაგ შენს ნამღერებს.

როს იმღერ, გიყურებ ცქერამიბნე-ლით,

ნეტავ, შენც ტკბებოდე ჩემი სიმღერით.

იმღერე, ძვირფასო, მთელი არსებით,

შენით ფრთიანობდეს მუზა სავსებით“.

ლექსის წარმოთქმის შემდეგ ხელები ფართოდ გაშალა, გაიზმორა და მხოლოდ ახლალა შენიშნა გალავანზე ამომძვრალი და მისკენ მომზირალი ბალადადაში. ჯერ ცოტათი იუხერხულა, შემდეგ კი ჰკითხა:

– ლექსები იცი?

– აბა, არ ვიცი?!

სევილი წამოიწია და ინტერესით იკითხა:

– კარგი ერთი, მართლა? – თითქოს ნამდვილად არ ეჯერა, რომ ბალადა-

დაშს შეიძლებოდა ლექსი სცოდნოდა.
– თქვი აბა, რომელიმე!

– სკოლაში ხომ არა ვართ?

რა თქმა უნდა, ბალადადამა რა-
ლაც წყება ლექსები იცოდა, მაგრამ
მას ისიც კარგად მოეხსენებოდა, რომ
ამათგან არც ერთი სევილის შესაფერი-
სი არ იყო; ანუ სევილის, ამ კრიალა
ცის, წყნარი და კამკამა ზღვის, აი, ამ
მომენტის საღირალი არ იყო არც ერ-
თი; ბალადადამა ისიც იცოდა, რომ
კრიალა ცის შემყურე და ლექსების
წარმომთქმელ გოგონასთან ძალიან ნა-
ზად, დახვეწილად უნდა ილაპარაკო,
მაგრამ საქმეც ის იყო, რომ ბალადა-
დაშს ნაზად და დახვეწილად ლაპარაკი
არ შეეძლო.

სინამდვილეში ბალადადამა მხო-
ლოდ ახლა იგრძნო... იგრძნო, რომ
თვრამეტი წლის, ახლადსკოლადამთავ-
რებულ, ჩილიკა ჯოხის სახელგავარ-
დნილ ოსტატ ბალადადამს გოგოსთან
ნაზად და დახვეწილად, ლამაზი სიტ-
ყვების გამოყენებით ლაპარაკი არ ხე-
ლენიფებოდა.

მან გულის სიღრმეში იგრძნო, რომ
აი, გალავნიდან ათი მეტრის იქით რომ
გოგონა ზის, სინამდვილეში, მისი სამ-
ყაროსგან ძალიან, ძალიან შორსაა, მაგ-
რამ ბალადადამა ისიც იგუშანა, რომ
ერთ მშვენიერ დღეს, ზღვის ნაპირას,
ერთ მთვარიან და ვარსკვლავებიან და
ამასთანავე, გრილ ღამეს ეს გრძელი
მანძილი შეიძლებოდა გამქრალიყო და
ამ ღამაზე გოგონას შეიძლებოდა მის-
თვის ზღვასავით მოეფერა თმაზე და
ეკოცნა კიდევაც.

ბალადადამა ეს კოცნა თითქოს სა-
ხეზე შეიგრძნო, ამიტომაც გააფრუოლა
და გოგონას დამნაშავესავით გახედა.

ცხადია, სევილმა არც ბალადადა-
შის ფიქრებისა იცოდა რამე და არც
ის, რამდენიმე წამის წინ გამხდარ ლო-
ყაზე რომ აკოცა. გოგონა ბალადადა-
შის თავზე „აეროდრომის“ კოკარდიან
ქუდს დააკვირდა, თვალები გააფუფუნა
და ბალადადამი მიხვდა, რომ ამ წუთას
ლექსი რომ ვერ თქვა, ძალიანაც დაა-
შავა ამით.

შუშაბანდში სევილის დედა გაზქუ-
რაზე ახალ ლობიოს ხრაკავდა და გა-
ლავანზე ამძვრალ ბალადადამს რომ
ჰკიდა თვალი, გადაიხრია:

– შენ ეი, აქეთ მომხედე ერთი, რას
ამძვრალხარ მანდ? ქვეყანა გეცოტავე-
ბა?

ბალადადამა მსუქან ქალს შეხედა
და ხმის ამოუღებლად ჩამოძვრა. შარ-
ვლის უკანა მხარე დაიფერთხა, სან-
დლების ჭვინტით ქვიშის ამტვერვა-ამ-
ტვერვით, ორლობეთი გასცილდა იქა-
ურობას.

სევილის დედამ ქურაზე შემოდგმულ
ლობიოს ოთხი-ხუთი კვერცხი ჩაახალა
და ჯერ კიდევ ლელვის ხის ქვეშ მჯდო-
მარე ქალიშვილს მოუბრუნდა:

– მურადი წუთი-წუთზე მოვა, ადექი
ჯამ-ჭურჭელი დაანყვე სუფრაზე...

მურადის სახელის გაგონებაზე სე-
ვილის ჩაელიმა, ჩიტივით წამოფრინდა
და ოთახში შევარდა.

სევილის დედამ ქურას ცეცხლი მო-
უკლო და ნივრის დანაყვას შეუდგა.
ამ დროს ეზოს კარი გაიღო და ბალა-
დადამი ორი, პირთამდე წყლით სავსე
სათლით ხენეშა-ხენეშით შემოვიდა შუ-
აგულ ეზოში.

სევილის დედამ უკმეხად შეხედა ბა-
ლადადამს და ბალადადამაც ერთხანს
უყურა მას:

– შოლარის წყალია, თქვენთვის მო-
ვიტანე, რომ მოიხმაროთ.

სევილის დედამ კი უთხრა:

– გასწი, შვილო, გასწი. შენგან არა-
ვის არაფერი მოუთხოვია, ნადი შენს
საქმეებს მიხედე...

ბალადადამი „აეროდრომის“ კოკარ-
დიანი ქუდის ქვემოდან სახეზე ოფლის
ღვრით კიდევ ერთხანს მიაჩერდა მსუ-
ქან ქალს, შემდეგ ხმის ამოუღებლად
გატრიალდა და სათლებით ხელში ეზო-
დან გასვლა მოინდომა.

სევილის დედამ უკნიდან დაანია:

– მოიცა, მართლა შოლარის წყა-
ლია?

ბალადადამი შეჩერდა და მსუქან-
ნი ქალისკენ მობრუნდა. ამჯერად, მის
დასარწმუნებლად, გულწრფელად დაი-

ფიცა:

– კეპკას გეფიცები, შოლარის წყალია, რატომ არ გჯერა, ე?

– რა?

ბალადადამმა სათლები ძირს დაანყო და ხელი ქუდზე დაირტყა:

– ვახ, კეპკას გეფიცები, რომ შოლარის წყალია-მეთქი, რატომ არ გჯერა, არ მესმის!..

უცებ ოთახიდან გამოვარდა სევილი და ეზოში გაიხედა:

– როგორ, როგორ?! კეპკას გეფიცებიო? – ეს თქვა და სიცილით ჩაბჭირდა.

ბალადადამი ვერ მიხვდა, ახლა რატომ იცინოდა სევილი; სინამდვილეში სევილის სიცილი, თანაც კისკისი მოსწონდა. ამიტომ იყო, გულში რომ ვერ უბრაზდებოდა, ადამიანმა ამდენი არ უნდა იცინოსო.

სევილის დედამ კი თქვა:

– კარგი, რახან მოიტანე, მოგვეცი, მოვიხმართ, მაგრამ ანი აღარ შენუხდე.

ბალადადამი ისევ დაბრუნდა, სათლები შუშაბანდში ხვნიშა-ხვნიშით აიტანა და რკინის დიდ ჭურჭელში ჩაცალა. ამ დროს ჭიშკარს წითელი „მოსკვიჩი“ მოადგა. სევილის დედა მაშინვე აწრიალდა:

– მურადი მოვიდა, სევა, მურადი მოვიდა!

სევილი სასწრაფოდ გამოვიდა ოთახიდან და სირბილით ჩავიდა ეზოში. დედამისსაც სრულიად გადაავიწყდა რა ბალადადამი, საჩქაროდ გავიდა პირსახოცზე ხელების წმენდა-წმენდით.

მურადი ოცდაათი წლის, ტანადი და თვალადი კაცი იყო. მანქანიდან რომ გადმოვიდა და შემოაბიჯა, დილისაქეთიდან მზისქვეშ გათანგული ეზო ერთბაშად გამოცოცხლდა, ამ პატარა მინაშენებიან სახლს, გაზქურას – ყველაფერს სიცოცხლის ნიშატი მოემატათ თითქოს.

– აბა, როგორ მოგწონთ აქაურობა?

– თქვა მურადმა, – როგორ მოეწევთ?

– მაგრამ! – მიუგო სევილმა, შემდეგ თავი ვერ შეიკავა და მურადს მკლავზე მიეყუჟა; ალბათ, დედამისი იქვე რომ არ მდგარიყო, კისერზეც ჩამოეკიდებოდა.

ბოდა.

სევილის დედამ ეს იგრძნო და ცოტათი დაიბნასავით, მერე მანაც დაამატა:

– შესანიშნავია აქაურობა. მშვენივრადაც მოვეწვევთ.

მურადმა იქაურობას მზერა მოატარა და საკუთარი თავითა და ეზო-კარით კმაყოფილმა დასძინა:

– ქალაქში ისეთი სიცხე და ხვატი დგას, სუნთქვა უჭირს კაცს.

სევილმა თვალეზში ჩახედა.

– დაილაღე? – ისე მიენაზა, რომ დედამისი ისევ დაიბნა. გოგონას აშკარად მურადის ჩახუტება უნდოდა.

ამ წუთას ბალადადამის არსებობა კაციშვილს არ ახსენდებოდა. მივინყებულმა ბალადადამმა ცარიელი სათლები აიღო და გაცლა რომ დააპირა, მურადმა იკითხა:

– ეს ვინლა?

სევილმა ბალადადამის „აეროდრომის“ ქუდქვეშ გაოფლილ სიფათს შეხედა და ხმამაღლა აკისკისდა.

სევილის დედამ თქვა:

– ორი სათლი შოლარის წყალი მოგვიტანა.

სევილი ისევ იცინოდა. ბალადადამი შეჩერდა და სევილს მიაშტერდა. ბალადადამისთვის მნიშვნელობა არ ჰქონდა, ამ თვრამეტი წლის ლამაზ გოგონასთან უღვაშაპრეხილი ოყლაყი რომ იდგა, რომ იმ ოყლაყს ახალთახალი წითელი „მოსკვიჩი“ ჰყავდა და რომ ბალადადამის გოგონაზე ასე ჩაშტერება სულაც არ ეპიტნავებოდა; ბალადადამს ამ ერთბაშად ნაცნობადქმნილი და გაძვირფასებული ლურჯი თვალეზის, ყავისფერი თმის, თეთრი პირისახის ყურება სურდა და უყურებდა კიდევაც.

მურადმა ჯიბეში ხელი ჩაიყო, მოვერცხლისფრო მანეთიანი ამოიღო და ბალადადამს გაუწოდა:

– დაიჭი!

ბალადადამმა მზერა ყავისფერ თმებს, ლურჯ თვალებს, თეთრ პირისახეს მოსწვივდა და მოვერცხლისფრო მანეთიანს დახედა.

რა თქმა უნდა, სხვა დროს ბალადა-

დაში აქ ან მაგრად შეუკურთხებდა, ან მოვერცხლისფრო მანეთიანს გამოართმევდა და ცისკენ გაანულიებდა. მოკლედ, რაღაცას იზამდა, მაგრამ საქმე ის იყო, რომ ბალადადაშს თავგზა აბნეოდა. არ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო, რადგან ახლა მასთან თვრამეტი წლის ლამაზი გოგონა იდგა, რომელსაც ცაში ყურება და ლამაზი ლექსების თქმა შეეძლო, თანაც ეს გოგონაც მოვერცხლისფრო მანეთიანს დაჰყურებდა ახლა.

სევილის დედა სასწრაფოდ ჩაერია:

– ისე, უბრალოდ მოიტანა, მურად, უფასოდ.

მურადმა გაიღიმა:

– რა უჭირს, ნავიდეს, ლუდი დალიოს, ყელი გაიგრელოს.

ბალადადაში ხმის ამოუღებლად, ცარიელი სათლებით ხელში გავიდა ეზოდან.

უკნიდან მურადის ხმა დაენია:

– გეცოტავა?!

და იმ ლურჯთვალემა, ყავისფერთმიანმა, თვრამეტი წლის თეთრპირსახიანმა გოგონამ ისევ ხმამალლა გადაიკისკისა.

ორი მთვარე იყო: ერთი ცაში, მეორეც – ზღვაში, რომელიც პანია ტალღებზე ცეკვავდა. ბალადადაში ნაპირზე იჯდა და თვალს ზღვაში მოლივლივე მთვარეს არ ამორებდა.

სანაპიროზე არავინ ჭაჭანებდა. მხოლოდ ზღვა, ბალადადაში და ზღვაში მოლივლივე მთვარე იყვნენ.

სანაპიროს ეს სიმარტოვე სევდას ჰგვრიდა და ბალადადაშიც იმავ სევდიანობაში თვალს ვერ აცილებდა ზღვაში მოლივლივე მთვარეს.

ბოლოს, ბალადადაში წამოდგა, ტილოს შარვლის უკანა მხარე დაიფერთხა, ნელ-ნელა სანაპიროს მოშორდა და ნავებს შორის გავლით სოფლისკენ წავიდა.

ალანაჯაფის ეზოდან გამომავალ სიმღერის ხმას იქაურობა მოეცვა: გადირ რუსთამოვი „სონა ბულბულს“ მღეროდა, ბალადადაშიც იმ სიმღერის ფონზე სევილის ეზოს გალავანზე აძ-

ვრა და მათი შუქმომფინარე მინაშენისკენ გაიხედა.

სევილი, დედამისი და მურადი მინაშენში პატარა მაგიდას უსხდნენ და ჩაის სვამდნენ.

სევილის დედამ მურადს უთხრა:

– თუ ღმერთი გნამს, ფრთხილად იარე, სანამ ჩახვალ, გული არ დამიმშვიდდება. ტელეფონიც კი არ არის, ქალაქში ჩასულმა რომ დარეკო.

მურადმა გაიღიმა:

– ისედაც ნელა დავდივარ, არ იღარდოთ.

სევილმა უთხრა:

– დარჩი რა, რა მოხდება?..

მურადმა უპასუხა:

– არ გამოვა ლამაზი...

სევილის დედამ ამოიოხრა:

– ეჰ, ერთი მალე გადაგვეხადა თქვენთვის ქორწილი და მერე მომკლა...

ბალადადაში გალავნიდან უკან ჩახტა, ტილოს შარვლის უკანა მხარე უტყვე-უთქმელად დაიფერთხა და სევილის ეზოს გაშორდა.

ისევ პაპანაქება სიცხე იდგა. ასეთი სიცხე, თანაც შაბათი დღე – ზღვაც და სანაპიროც პირთამდე საგსე იყო ხალხით.

ბალადადაში ცოტა ხნის წინ ამოსულიყო ზღვიდან და ლამის მუხლებამდე ტოტებჩამონვდომილი შავი ნიფხავი წვრილ თეძოებზე შემოტმასვნიდა.

ალანაჯაფი ფიცრის ჩილიკა ჯოხის ქვიშნარზე სობა-სობით მიუახლოვდა:

– აჰმედ-ალასგან დღეს წერილი მოგვივიდა. მოკითხვას გითვლის. ამბობს, ჩამოვიდეს ჩემთან, ამურის მხარეშიო. კურსებზეც შევა უპრობლემოდო. იქიდან სამხედრო აკადემიაშიც შეიძლება შესვლა ეგრევეო. მეც დღეს მივწერე, რომ ბალადადაში სულ ერთმანეთზე უკეთეს ჩილიკა ჯოხებს მითლის-მეთქი. დედამაც მისწერა – ბალადადაშია მოგიკითხაო.

ბალადადაშია უეცრად უთხრა:

– ნეტაი ერთი შენა, დუნია ჩირად არ მიგაჩნია! – შემდეგ ქვიშაზე წამოწავა,

თვალეები მონკურა და მზეს ახედა.

ალანაჯაფი ბალადადაშისაგან ასეთ სიტყვებს თავის სიცოცხლეში არ მოელოდა, ამიტომ სათქმელი პირზე შეამრა და თვალეების ფახულს მოჰყვა. ვერ მოისაზრა, რა უნდა ეთქვა, შემდეგ სანაპიროსკენ მომავალ წითელ „მოსკვირზე“ მიუთითა და თქვა:

- უპრავლიაიუში მოდის.
- ბალადადაშმა იკითხა:
- ვინ?
- უპრავლიაიუში.
- უპრავლიაიუში ვინდაა?
- აგერ, ე, წითელი „მოსკვირით“ მოდის.

ბალადადაში წამოიმართა და წითელ „მოსკვირს“ გახედა. ალანაჯაფმა მანქანა ხარბად, თვალმოუცილებლად შეათვალიერა და განაგრძო:

- გოგონა ჩვენი ახალი მეზობელია. ესეც მისი საქმროა. ზაფხულისთვის ჩამოვიდნენ და შემოდგომაზე ისევ უკან გაბრუნდებიან, ქალაქში. გოგონას დედა ამბობს, რომ უპრავლიაიუშია ეს ბიჭი. იცი, რამდენი კილო იქნება გოგონას დედა? თვითონ კია ანტიკა, მაგრამ დედამისი ასი კილო მაინც იქნება.

ბალადადაში მუხლებზე იდგა და მურადსა და სევილს უყურებდა.

სევილის ყავისფერი თმები შიშველ მხრებზე ჩამოშლილიყო, მისი შიშველი ფეხები და ტერფები ქვიშაზე ისე დანავარდობდა, თითქოს ეს ზღვაც, ეს სანაპიროც მათი პატრონის კუთვნილება ყოფილიყო. მურადის კუნთებდაბურცულმა სხეულმა წყალი გააპო, სევილს გზა გაუხსნა და ისინი ცურვა-ცურვით გამოვინდნენ ნაპირს.

ბალადადაში ზღვაში ჩასულიყო და იქ მისი და, სევილის გარდა, სხვა სულიერი არ ჭაჭანებდა. სევილი წყალში ბალადადაშის მკლავებზე განოლილიყო. სევილის ყავისფერი თმები ზღვას მოფენოდა. ბალადადაშს სევილი ზედ მკლავებზე ეწვინა და ზღვის ზედაპირზე ასრიალებდა. სევილს თვალეები დაეხუჭა, იღიმოდა და ლექსს ჩურჩულებდა. ბალადადაში სევილის თეთრ

პირისახეს, წყალზე გაფენილ ყავისფერ თმებს, ლექსის მოჩურჩულე, მომღიმარ ბაგეებს მზერას არ აცილებდა და თავადაც იღიმებოდა.

სევილმა ლურჯი თვალეები გაახილა და ბალადადაშს ახედა, შემდეგ ხელები გაიწვინა და თითებით სახეზე მოელამუნა, შემდეგ ტუჩების გასწვრივ წამოიღო. ბალადადაშმა სევილის მლაშე თითები დაკოცნა და ჰორიზონტისკენ გაიხედა.

ჰორიზონტის ლურჯი ხაზი ამ ზღვაოდენი ბედნიერების სამანი იყო; ჰორიზონტის ხაზის აქეთა მხარე ბალადადაშისა და სევილის სამყარო იყო; ჰორიზონტის ხაზის აქეთა მხარეს ზღვა ბალადადაშისა და სევილისა იყო და, სევილის ყავისფერი თმები ამ ზღვაზე გაფენილიყო.

ბალადადაში მკლავებზე წამოწოლილი სევილისკენ დაიხარა, მისი ყავისფერი თმა და ზღვა დაკოცნა.

- ნეხვი მაქვს ბალისთვის, არ გინდა?

ბალადადაშმა ზღვას თვალი მოარიდა და ვირშებმულ პატარა ურემზე წამოსკუპებულ მოხუცს შეხედა. თითქოს არაფერი დაუნახავს და არაფერი გაუგონიაო, ისევ ზღვას მიაცქერდა, თუმცა არც სევილი იყო მანდ და არც მისი ყავისფერი თმები გაფენილიყო ზღვაზე.

- ნეხვი მაქვს-მეთქი ბალისთვის, არ გინდა?

ბალადადაშმა ზღვას ისევ მოაცილა თვალი და მოხუცს ააცქერდა. ჯერ თითქოს გაუკვირდა - ნეტა საიდან ამოძვრა ეს კაციო, შემდეგ წამოდგა, ტილოს შარვლის უკანა მხარე ჩამოიფერთხა და პასუხის მომლოდინე მოხუცისთვის სიტყვის გამოუმეტებლად უკაცრიელ სანაპიროს გამოვინდა.

ვირის ურემმაც, თვალეების ჭრიალით, სალამოს ბინდბუნდში სანაპიროთივე განაგრძო გზა.

ბალადადაში, ნავებს შორის გავლით, სოფელში რომ შევიდა, უკვე დაბნელებულიყო. ის კვლავაც სევილის ეზოს ქვის გალავანზე აძვრა და განათებულ

მინაშენს დაუნყო თვალთვალი.

სევილი წყნარად იჯდა და წიგნს კითხულობდა. ვერც კი წარმოიდგენდა, რომ სულ რაღაც ნახევარი საათის წინ მისი ყავისფერი თმა მთელ ზღვაზე გაფენილიყო; არ იცოდა, რომ ბალადა-დაში ამ თმებს სულ რაღაც ნახევარი საათის წინ კოცნიდა; არ იცოდა, რომ მისი ყავისფერი თმის მომლაშო გემოს ბალადადაში ახლაც გრძნობდა ტუჩებზე.

უცებ სევილმა ლურჯი თვალები წიგნს მოაცილა და რამდენიმე წამით სიბნელეში, ბალადადაშისკენ გაიხედა, მერე კი თქვა:

– ისევ მანდ ხარ ამძვრალი?

ბალადადაშს გული ერთბაშად ჩამოსწყდა და გალავნის ძირში მოადინა ტყაპანი. წინად მას ასეთი რამეები არ ემართებოდა.

სევილმა განაგრძო:

– გალანავზე რომ ამომძვრალხარ, ვიცი. გუშინ ღამითაც იქ იყავი. გეგონა, ვერ მივხვდი? მურადს რომ ვუთხრა, იცი, რას გიზამს?

ბალადადაშმა ჩქამიც არ გაიღო. მხოლოდ ბაყაყები ყიყინებდნენ. იწვიმებდა. ალბათ. გარდა ამისა, ჭრიჭინობელების ჭრიჭინსაც აეკლო ქვეყანა. სევილის სახლიდანაც ხმა გამოდიოდა, ალბათ, სევილის დედა ფილმს უყურებდა.

სევილმა სიბნელისთვის თვალმოუცილებლად გააგრძელა:

– რა გინდა? შენი ტოლი ვარ? წადი, სარკეში შენს კეპკას ჩახედე... კეპკა კი არა, აეროდრომია. ზედაპირიდან მთვარეზე შეიძლება გაფრენა.

სევილს საკუთარ სიტყვებზე თავადვე გაეცინა.

სევილის დედამ გამოიხედა:

– ვის ელაპარაკები?

– არავის. ჩემს თავს! – სევილმა ისევ გაიციინა. – არ შეიძლება?

ბალადადაში ხვდებოდა, რომ ახლა აქედან ჩამოსვლა და მოკურცხვლა იყო საჭირო, თანაც მეორედ აღარასოდეს უნდა ამომძვრალიყო აქ. ბალადადაში ამას კი მიხვდა, მაგრამ საქმე ის გახ-

ლდათ, რომ ხელ-ფეხი არ ემორჩილებოდა. სევილის სიტყვებს გული ამოეკვეთათ, თითქოს ხელ-ფეხი გაეხმოთ მისთვის.

სევილი აღარ იცინოდა. ამჯერად ამკარად გულმოსულმა უთხრა:

– რატომ არ ჩახვალ და გზას არ გაუდგები? შენ გამო სახლის ხვატში გინდა ვიჯდე?

ისევ ბაყაყებისა და ჭრიჭინების მოძახილის მეტი არაფერი გაისმა და გაჯავრებული სევილი ნერვიულად წამოდგა, სახლში შევიდა და კარიც მიიჯახუნა.

ბალადადაშმა ერთხანს ბაყაყებსა და ჭრიჭინებს მიაყურადა, მერე კი, როგორც იქნა, გალავნიდან ჩამოძვრა და იქაურობას მოშორდა.

ბალადადაშს ამჯერად ტილოს შარვლის უკანა მხარის დაფერთხვა დაავიწყდა.

სოფელი წინ იყო, ბალადადაშს ორივე ხელი ტილოს შარვლის ჯიბეებში ჩაენყო და მცხუნვარე მზის ქვეშ, ასფალტიანი გზით, სოფლისკენ მიაბიჯებდა.

წითელი „მოსკვიჩი“ უკნიდან მოუახლოვდა და გაუჩერდა, მურადმა გამოხედა და უთხრა:

– მოდი, დაჯე!

ბალადადაშმა ჯერ წითელ „მოსკვიჩს“, მერე კი სოფელს გახედა, შემდეგ ჯიბეები მოიქეჯა და მანქანას მიუახლოვდა, კარი გააღო და ჩაჯდა.

წითელმა „მოსკვიჩმა“ გზა გააგრძელა.

მურადმა გზისთვის თვალმოუცილებლად ჰკითხა:

– სწავლობ?

ბალადადაში, თითქოს მამამისის მანქანააო, გემრიელად მოეწყო და უპასუხა:

– აღარ ვსწავლობ. დავამთავრე სკოლა.

– არც მუშაობ?

– შემოდგომაზე ამურის მხარეში წავალ ჯარში. რომ ჩამოვალ, მერე ვიმუშავებ.

– ჯარში? – მურადს ჩაეღიმა. – შენივე ფეხით მიდიხარ ჯარში?

– ჰო, ჩემივე ფეხით, – ბალადადამმა მურადს გახედა. აშკარად იგრძნობოდა, რომ მის თვალში მურადი ამ წუთას ყველაზე საზიზღარი კაცი იყო ქვეყანაზე.

მურადმა უთხრა:

– რა გენაღვლება, უცოლო კაცი ხარ. ქვეყნის დასალიერშიც შეგიძლია ნახვიდე. ყოველდღე თითო გოგოსთან შეგიძლია ატარო დრო... – შემდეგ ხელი ასწია და მანქანის უჯრა გამოხსნა, იქიდან კი პატარა კოლოფი ამოაძვრინა.

კოლოფში ოქროს მედალიონი იდო.

მურადმა განაგრძო:

– ჩვენსავით კი არ ხარ, რომ ნახვიდე, ოქრო, ბრილიანტი შეიძინო, აქაოდა საცოლეს გაუხარდებო... – შემდეგ მედალიონი ამოიღო და გულისჯიბეში ჩაიღო, ცარიელი კოლოფი კი ბალადადამს გაუწოდა. – აიღე, მიჩუქნია. საჩუქარს კოლოფით რომ აძლევ, ჰგონიათ, ფასს აჩხერ თვალში. ფასი კიდევ ყოველთვის ზედ აწერია კოლოფს.

ბალადადამმა ცარიელი კოლოფი გამოართვა:

– გააჩერე, აქ ჩავდივარ.

წითელი „მოსკვიჩი“ სოფლის შესასვლელში, ზღვისკენ ჩამავალ გზასთან შეჩერდა. ბალადადამი ჩავიდა, ჯიბიდან სამი ოცკაპიკიანი ამოიღო და მანქანის სავარძელზე ერთმანეთის მიყო-

ლებით დააგდო:

– დიდი მადლობა, ესეც შენი მგზავრობის საფასური! – კარები მიუჯახუნა და ტილოს შარვლის უკანა მხარის ფერთხვა-ფერთხვით ზღვისკენ გაეშურა.

მურადმა უკნიდან რაღაც მიაყვირა, მაგრამ ბალადადამმა ვერაფერი გაიგონა და უკანაც არ მოიხედა.

ზღვისკენ მიმავალი ბალადადამი მედალიონის კოლოფს ათვალთქვებდა, შემდეგ კოლოფი ცოტა წინ, ჰაერში აისროლა და მცირე გარბენით ჰაერშივე ღონივრად აუქნია ფეხი. კოლოფი მეშვიდე ცაში აიჭრა და, ვინ უწყის, სად ჩამოვარდა.

ბალადადამმა სირბილშივე მოიძრო „აეროდრომის“ კოკარდიანი ქუდი, ზოლებიანი პერანგი, ტილოს შარვალი, სანდლები და ზღვას მისცა თავი, ხელი ერთი-ორჯერ მოუსვა, ზურგზე განვა და ცას ახედა; ცა იყო კრიალა და უძირო, რომელიც, ამ ზღვის დარად, მხოლოდ ბალადადამს ეკუთვნოდა.

ასე დამთავრდა ბალადადამის პირველი სიყვარულის ამბავი. ეს თავგადასავალი მან მხოლოდ ერთხელ, მატარებლით ამურის მხარეში წასვლისას მოიგონა და, ყავისფერი თმის მომლაშო გემო კიდევ ერთხელ შეიგრძნო ტუჩებზე.

აზერბაიჯანულიდან თარგმნა
ოქტაი ქაზუმოვა